

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

Sandra Kazlaitė

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJOS IR INTERESŲ
GRUPIŲ SĄVEIKA: KAUNO ATVEJIS

Baigiamasis magistro projektas

Vadovas
Prof. dr. Algis Krupavičius

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS
VIEŠOSIOS POLITIKOS IR ADMINISTRAVIMO INSTITUTAS

TVIRTINU
L. e. p. Instituto direktorė
Doc. dr. Audronė Telešienė
2016 01

**LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJOS IR INTERESŲ
GRUPIŲ SĄVEIKA: KAUNO ATVEJIS**

Baigiamasis magistro projektas

Viešoji politika (621L22008)

Vadovas
Prof. dr. Algis Krupavičius
2016 01 06

Recenzentė
Dr. Ligita Šarkutė
2016 01

Projektą atliko
Sandra Kazlaitė
2016 01 06

KAUNAS, 2016

KAUNO TECHNOLOGIJOS UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ, HUMANITARINIŲ MOKSLŲ IR MENŲ FAKULTETAS

Sandra Kazlaitė
Viešosios politikos programa

Baigiamojo projekto „Lietuvos socialdemokratų partijos ir interesų grupių sąveika: Kauno atvejis“

AKADEMINIO SAŽININGUMO DEKLARACIJA

2016 01 06

(Data)

Kaunas

(Vieta)

Patvirtinu, kad mano Sandros Kazlaitės baigiamasis projektas tema „Lietuvos socialdemokratų partijos ir interesų grupių sąveika: Kauno atvejis“ yra parašytas visiškai savarankiškai, o visi pateikti duomenys ar tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti sąžiningai. Šiame darbe nei viena dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintų ar internetinių šaltinių, visos kitų šaltinių tiesioginės ir netiesioginės citatos nurodytos literatūros nuorodose. Įstatymų nenumatytų piniginių sumų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

Aš suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo faktui, man bus taikomos nuobaudos, remiantis Kauno technologijos universitete galiojančia tvarka.

(vardą ir pavardę įrašyti ranka)

SANTRUMPŲ ŽODYNĖLIS

KMND – Kauno miesto neįgaliųjų draugija

KPPAR – Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai

LPS „Sandrauga“ – Lietuvos profesinė sąjunga „Sandrauga“

LR – Lietuvos Respublika

LRS Kauno miesto skyrius – Lietuvos rusų sąjungos Kauno miesto skyrius

LSDP – Lietuvos socialdemokratų partija

LSSA – Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacija

LŪS – Lietuvos ūkininkų sąjunga

LŽJ – Lietuvos žaliųjų judėjimas

ŽŪR – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai

LENTELĖS

1 lentelė. Partijos apibrėžimas.....	12
2 lentelė. Politinės partijos funkcijos	17
3 lentelė. Partijos tipai.....	18
4 lentelė. Interesų grupės apibrėžimas	20
5 lentelė. Interesų grupių funkcijos	22
6 lentelė. Interesų grupių klasifikacijos.....	24
7 lentelė. Politinės partijos ir interesų grupės santykių modeliai	33
8 lentelė. Interesų grupių kategorijos ir jų apibrėžimai.....	43
9 lentelė. Viešosios politikos sritys	45
10 lentelė. LSDP narių skaičius išrinktas į LR Seimą 2004 m., 2008 m. ir 2012 m.....	50
11 lentelė. LSDP narių skaičius išrinktas į Europos Parlamentą 2004 m., 2009 m. ir 2014 m.....	51
12 lentelė. LSDP narių skaičiaus kaita 2012-2015 m.	51
13 lentelė. LSDP nariai išrinkti Kauno miesto savivaldybės tarybos rinkimuose	53
14 lentelė. LSDP ir Kauno miesto skyriaus programinės nuostatos susijusios su interesų grupėmis....	54
15 lentelė. Kauno organizacijos	57
16 lentelė. Kaune veikiančios ir neveikiančios interesų grupės.....	57
17 lentelė. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas pagal kategorijas	58
18 lentelė. Interesų grupių pasiskirstymas pagal narystės pobūdį ir atstovaujama sektorių	61
19 lentelė. Kauno interesų grupės siekiančios ir nesiekiančios daryti įtaką viešosios politikos sprendimams.....	63
20 lentelė. Interesų grupių veikla, tikslai ir įtaka viešosios politikos sprendimams	65

PAVEIKSLAI

1 pav. Politinės partijos struktūra.....	15
2 pav. Interesų grupių įtakos strategijos ir veiklos pavyzdžiai	25
3 pav. Interesų grupės ir politinės partijos tarpusavio mainai.....	31
4 pav. Politinės partijos formalūs ir neformalūs santykiai su interesų grupėmis.....	36
5 pav. „Microsoft Office Excel 2010“ failas informacijos suvedimui.....	44
6 pav. Interesų grupių užklausa interneto svetainėje (www.rekvizitai.lt).....	46
7 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas verslo grupių (asociacijų) kategorijoje	58
8 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas institucinių asociacijų kategorijoje	59
9 pav. Kauno interesų grupių pasiskirstymas socialinių grupių kategorijoje.....	59
10 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas laisvalaikio/sporto grupių kategorijoje	60
11 pav. Viešojo intereso grupių kategorija.....	61
12 pav. Interesų grupių organizacinė aprėptis.....	62
13 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas pagal viešosios politikos sritis	63
14 pav. Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių ryšiai	67
15 pav. LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai ir jų kuruojamos sritys	68
16 pav. Apibendrintas Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelis.....	73

TURINYS

SANTRUMPŲ ŽODYNĖLIS	4
LENTELĖS	5
PAVEIKSLAI	6
TURINYS.....	7
SUMMARY	8
ĮVADAS.....	9
1. POLITINIŲ PARTIJŲ, INTERESŲ GRUPIŲ IR JŲ SĄVEIKOS TEORINIAI ASPEKTAI	12
1.1. Politinių partijų samprata ir jų pagrindinės charakteristikos	12
1.2. Interesų grupių samprata ir jų pagrindinės charakteristikos	19
1.3. Esminiai politinių partijų ir interesų grupių skirtumai bei panašumai	27
1.4. Politinių partijų ir interesų grupių sąveikos ypatumai	29
1.5. Socialdemokratų partijos santykiai su interesų grupėmis.....	37
2. KAUNO MIESTO LSDP SKYRIAUS IR INTERESŲ GRUPIŲ SĄVEIKOS TYRIMO METODIKA.....	41
2.1. Tyrimo tikslas, uždaviniai ir eiga	41
2.2. Tyrimo metodikos pagrindimas	42
3. KAUNO MIESTO LSDP SKYRIAUS IR INTERESŲ GRUPIŲ SĄVEIKOS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ	49
3.1. LSDP ir jos padalinys veikiantis Kauno mieste savivaldybės teritorijoje.....	49
3.2. LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programų analizė interesų grupių aspektu	54
3.3. Kaune veikiančių interesų grupių tipologija.....	56
3.4. Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių santykių analizė	65
IŠVADOS.....	75
REKOMENDACIJOS.....	78
LITERATŪRA.....	79
ŠALTINIAI	86
1 PRIEDAS. INTERVIU KLAUSIMYNAS LSDP KAUNO MIESTO SKYRIAUS ATSTOVAMS.	88
2 PRIEDAS. INTERVIU KLAUSIMYNAS KAUNO INTERESŲ GRUPIŲ ATSTOVAMS	89
3 PRIEDAS. INTERVIU PROTOKOLAI.....	90

Kazlaitė, Sandra. *Lithuanian Social Democratic Party and Interest Groups Relationship: Case of Kaunas*: Master's thesis in Public Policy and Administration / supervisor prof. dr. Algis Krupavičius. Institute of Public Policy and Administration, the Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

Research area and field: S00, 02S

Key words: Political Parties, LSDP Kaunas City Department, Interest Groups, Party-Interest Groups Relationship, Social Democratic Parties

Kaunas, 2016. 98 p.

SUMMARY

The Master's final project analyses the relationship between Kaunas City LSDP Department and interest groups. The relevance and novelty of this topic is based on the fact that the relationship between Kaunas City Social Democratic Party and interest groups is not a topic that has been addressed thoroughly. Even when these forms of relationship are inevitable and they are playing a crucial role in public policy decision-making. The problem of the project's – how and to what extent do Kaunas City LSDP Department and interest groups relationship or not relationship? The project's object is – political parties, interest groups and relationship between them. The subject of this project's is the relationship between Kaunas City LSDP Department and interest groups. The project's aim – to examine the relationship between Kaunas City LSDP Department and interest groups. The objectives of the project: to analyse theoretical aspects of the relationship between political parties and interest groups; to prepare the research methodology of the relationship between Kaunas City LSDP Department and interest groups; to typologise interest groups active in Kaunas; to create of Kaunas City LSDP Department and interest groups relationship model. The methods used are: analysis of scientific literature, analysis of documents, descriptive statistics, and semi-structured interview. The first chapter discusses and systemises information about the concept of relationship between political parties and interest groups, functions, types, etc. The key differences and similarities are identified. Also, the features of relationship between political parties and interest groups are analysed, and reviewed relations of the Social Democratic Party with interest groups. The second chapter presents the empirical research methodology. The third chapter provides the results of the empirical study. This chapter presents LSDP and its Kaunas City Department. It identifies social democratic provisions in relation to interest groups and typologises interest groups active in Kaunas. It was also revealed how and to what extent Kaunas City LSDP Department and interest groups do (not) relationship. The study showed that social democrats cannot imagine the process of decision-making, democratic development and welfare creation without the involvement of various interest groups. It turned out that in Kaunas, out of all interest groups, 320 met the criteria (having a website, and (or) insured employees). It was also established that Kaunas City LSDP Department and interest groups active in Kaunas (LAEA, ZUR, KCPDS and so on.) are connected. With the help of meetings, events, memorandums of agreements and other ways of relationship, these relations are created and maintained.

IVADAS

Politinės partijos ir interesų grupės yra vienos iš svarbiausių demokratinės valstybės elementų. Kiekvienoje politinėje sistemoje jos atlieka tarpininko vaidmenį tarp visuomenės ir valstybės institucijų. Politinės partijos tikslas yra laimėti rinkimuose, patekti į valdžią ir įgyvendinti savo programas. Priešingai nei politinės partijos, interesų grupės nesiekia laimėti oficialių postų. Jų tikslas daryti įtaką viešajai politikai. Nors politinės partijos ir interesų grupės siekia įgyvendinti skirtingus tikslus, tačiau tiek politinės partijos, tiek interesų grupės yra linkusios viena kitą matyti kaip priemonę savo tikslams įgyvendinti. Vadinasi, aktyvios politinės partijos ir interesų grupės yra būtinos, siekiant užtikrinti demokratinę laisvę, lygybę, politinį procesą ir pan.

Interesų grupės vienijasi bendru interesu, kad išreikštų savo grupės interesus. Išreikštus interesus politinės partijos atrenka, sujungia ir juos paverčia konkrečiais sprendimais. Politinės partijos siekdamos valdžios, ieško interesų grupių, galinčių aprūpinti partijas įvairiais ištekliais. Interesų grupės ieško partijų, galinčių sudaryti prieigą prie sprendimų priėmėjų. Per politines partijas interesų grupės gali daryti įtaką įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios institucijoms. Visa tai rodo, kad tarp politinių partijų ir interesų grupių susiformuoja neišvengiama sąveika. Veikdamos kartu, jos gali gauti ne tik abipusę naudą, bet ir užtikrinti viešosios politikos sprendimų atitikimą visuomenės poreikiams. Tai lemia, kad partijų ir interesų grupių sąveika yra ne tik neišvengiama, bet ir būtina kiekvienoje demokratinėje valstybėje.

Temos aktualumas. Nors yra suvokiama politinių partijų ir interesų grupių svarba kiekvienoje demokratinėje valstybėje, tačiau jų sąveika yra mažai tyrinėta. Mokslinėje literatūroje politinės partijos ir interesų grupės dažnai analizuojamos atskirai tiek lietuvių (Andrikienė, 2002; Geleževičius, 2004; Krupavičius, 1999; Lukošaitis, 2004; Novagrockienė, 2001 ir kt.), tiek užsienio (Binderkrantz, 2005; van Biezen, 2003, 2004, 2005; Magstadt, 2012; Sartori, 2005 ir kt.) autorių. Politinių partijų ir interesų grupių sąveika yra labiau tyrinėjama užsienio autorių. Įvairius politinių partijų ir interesų grupių santykių teorinius aspektus išsamiai analizuoja Allern ir Bale (2012). Vieni autoriai jų santykius tiria konkrečiose šalyse, pavyzdžiui, Norvegijoje (Allern, 2010), Danijoje (Christiansen, 2012), Amerikoje (Heaney, 2010) ir pan. Kiti autoriai (Mavrogordatos, 2009; Thomas, 2001) teigia, kad politinių partijų ir interesų grupių santykių modeliai padeda atskleisti šių santykių pobūdį, veiksnius ir pan. Allern, Aylott, Christiansen (2007, 2010) ir Howell (2001), Katsourides (2013) analizuoja socialdemokratų partijų ir profesinių sąjungų santykius. Lietuvoje tik nuo 2015 m. buvo pradėtas vykdyti nacionalinis projektas „Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės“. Iki šiol, jokių išsamių mokslinių darbų ir atliktų tyrimų, analizuojančių politinių partijų ir interesų grupių sąveiką Lietuvoje, nebuvo. Tiriant politinių partijų ir interesų grupių sąveiką Lietuvoje, svarbu orientuotis ne į visas Lietuvos politines partijas, o atskirai į kiekvieną ar jos padalinį. Todėl Kauno miesto socialdemokratų ir interesų grupių sąveikos neištirtumas pagrindžia šios temos aktualumą. Jų sąveika yra neišvengiama

ir atlieka lemiamą vaidmenį viešosios politikos sprendimų priėmimo. Tokiu būdu, sprendimai gali tapti labiau pagrįsti ir suformuluoti, atsižvelgiant į įvairias nuomones, taip gerėti sprendimų priėmimo ir pačių sprendimų kokybė.

Mokslinis naujumas. Šio projekto temos pasirinkimą paskatino mokslinių darbų ir tyrimų trūkumas apie partijų ir interesų grupių sąveiką Lietuvoje. Šiame baigiamajame magistro projekte nebuvo siekta išanalizuoti visų Lietuvos politinių partijų ir interesų grupių sąveikas, o analizuojama tik Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveika. Šis projektas yra naujas tuo, kad jų sąveika nėra nagrinėta. Tyrimui naujumo suteikia tai, kad pirmą kartą buvo atliktas išsamus duomenų rinkimas ir jų susistemimas apie Kaune įsikūrusias interesų organizacijas. Šie duomenys padėjo nustatyti Kaune veikiančias interesų grupes ir atlikti jų tipologizavimą. Be to, buvo išsiaiškinta kaip ir koku mastu Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės sąveikauja bei sudarytas apibendrintas jų sąveikos modelis.

Projekte tiriama problema – kaip ir koku mastu Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės (ne)sąveikauja?

Projekto objektas – politinės partijos, interesų grupės ir jų sąveika.

Projekto dalykas – Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveika.

Projekto tikslas – ištirti Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveiką.

Projekto uždaviniai:

1. Išanalizuoti politinių partijų, interesų grupių ir jų sąveikos teorinius aspektus.
2. Parengti Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos tyrimo metodiką.
3. Tipologizuoti Kaune veikiančias interesų grupes.
4. Sukurti Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelį.

Projekte taikyti tyrimo metodai. Rengiant baigiamąjį magistro projektą naudoti šie metodai: mokslinės literatūros analizė, dokumentų analizė, aprašomoji statistika ir pusiau struktūruotas interviu. Taikant mokslinės literatūros analizės metodą išanalizuota politinių partijų ir interesų grupių sampratos, jų tikslai, funkcijos, tipai ir kiti aspektai. Taip pat atskleista politinių partijų ir interesų grupių sąveikos ypatumai bei socialdemokratų ir interesų grupių santykiai. Pasitelkus dokumentų analizę buvo pristatyta LSDP ir jos padalinys veikiantis Kauno miesto savivaldybės teritorijoje. Nustatytos pagrindinės LSDP programinės nuostatos interesų grupių aspektu. Taip pat surinkti duomenys apie Kauno interesų grupes. Aprašomosios statistikos metodais gauti tyrimo duomenys buvo išreiškiami skaičiais ir vaizduojami grafiškai. Pusiau struktūruotu interviu su 2 LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojais ir 5 Kaune veikiančių interesų grupių atstovais metu nustatyta tarp kurių Kaune veikiančių interesų grupių ir socialdemokratų yra sukurti santykiai, šių santykių nauda bei jų sukūrimo ir palaikymo būdai.

Projekto struktūra. Pirmajame projekto skyriuje aptarta ir susisteminta informacija apie politinių partijų ir interesų grupių sampratą, jų bruožus, funkcijas, tipus ir pan. Nustatyti esminiai jų skirtumai bei panašumai. Taip pat išanalizuota politinių partijų ir interesų grupių sąveikos ypatumai bei apžvelgta istoriškai susiformavę socialdemokratų partijos santykiai su interesų grupėmis. Antrajame projekto skyriuje pristatoma parengta empirinio tyrimo metodika. Trečiajame projekto skyriuje pateikiama empirinio tyrimo rezultatai. Šiame skyriuje pristatoma LSDP ir jos padalinys – Kauno miesto skyrius. Nustatytos socialdemokratų programinės nuostatos interesų grupių aspektu. Pateikiami surinkti duomenys apie Kaune veikiančias interesų grupes ir jų tipologija. Taip pat išsiaiškinta kaip ir koku mastu Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės (ne)sąveikauja bei pateikiamas apibendrintas jų sąveikos modelis. Projekto pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos.

Projektą sudaro 98 puslapiai, 20 lentelių, 16 paveikslų, 3 priedai. Panaudota 106 literatūros šaltiniai, iš kurių daugiausiai moksliniai straipsniai ir 13 duomenų šaltiniai.

1. POLITINIŲ PARTIJŲ, INTERESŲ GRUPIŲ IR JŲ SĄVEIKOS TEORINIAI ASPEKTAI

Šiame skyriuje analizuojamos politinės partijos ir interesų grupių sampratos, jų svarba, bruožai, tikslai, funkcijos, tipai ir kiti aspektai. Aprašomi esminiai politinių partijų ir interesų grupių skirtumai bei panašumai. Skyriaus pabaigoje išnagrinėtas politinių partijų ir interesų grupių sąveikos pobūdis, modeliai ir veiksniai. Nustatyti politinių partijų ir interesų grupių santykių palaikymo būdai. Taip pat aptarti socialdemokratų partijos santykiai su interesų grupėmis, atkreipiamas dėmesys į tai, su kuo ją sieja tradiciškai susiformavę santykiai.

1.1. Politinių partijų samprata ir jų pagrindinės charakteristikos

Žodžio partija terminas yra kildinamas iš prancūziško veiksmažodžio „partir“ reiškiančio „dalyti“ arba iš lotyniškojo daiktavardžio „pars“, kuris reiškia „dalis“ (Krupavičius ir Lukošaitis, 2004, p. 299). Ši sąvoka buvo naudojama jau senovėje apibūdinti politinę organizaciją. Tačiau Senovės Romoje šio termino vartojimas dar nebuvo griežtai nusistovėjęs. Jis dar apibūdindavo apie savo vadus susibūrusią politikų (pavyzdžiui, Cezario, Sulos partijos) ir valstybę valdančių žmonių grupę (Jasiulevičienė, 2006, p. 33). Blondel (1969, p. 99, cituojama pagal Krupavičius ir Lukošaitis, 2004, p. 298) nurodo, kad partijos egzistavo įvairiomis grupės formomis (patricijai, plebėjai, gvelfai, gibelinai ir pan.), tačiau tik vėliau partijos buvo pripažintos normaliomis politinių mūšių priemonėmis. Būtina pabrėžti, kad pirmosios šiuolaikinės partijos atsirado tik nuo XIX a. ir siejamos su JAV: 1828 m. – demokratų, 1854 m. – respublikonų partijomis ir Anglijos: 1832 m. – konservatorių, 1867 m. – liberalų partijomis. Modernios partijos samprata siejama su masinės partijos reiškiniu (Krupavičius ir Lukošaitis, 2004, p. 298). Vadinasi, partija kaip politinė institucija yra gana naujas reiškinys ir jos buvimas nebūtinai buvo suvokiamas kaip neišvengiamas ar pageidautinas. Iš pat pradžių, partijos buvo suvokiamos kaip kenksmingos visuomenei, nes į socialinį organizmą įnešdavo nesantaiką, grėsmės bendriems interesams (van Biezen, 2004, p. 5; Novagrockienė, 2001, p. 184).

Šiandien politinės partijos samprata yra nagrinėjama įvairių mokslininkų. Tačiau vieningo partijos apibrėžimo nėra. Mokslinėje literatūroje yra daugiau nei 200 partijos apibrėžimų. Kiekvienas mokslininkas apibūdindamas partiją linkęs akcentuoti tam tikrus partijos aspektus (Pražauskas ir Unikaitė, 2007, p. 262). Sartori (2005, p. 54) nurodo, kad partija gali būti apibrėžiama išskiriant jos aktorius, veiksmus, tikslus, sritis, funkcijas, struktūrą ir pan. Todėl mokslinėje literatūroje gausu įvairių partijos apibrėžimų (žr. 1 lent.).

1 lentelė. Partijos apibrėžimas

Autorius	Apibrėžimas
E. Burke (n.d.)	Partija – jungtinė žmonių organizacija, siekianti bendromis pastangomis nacionalinių interesų, pagal tam tikrus principus, dėl kurių jie visi sutaria.

1 lentelės tęsinys kitame puslapyje

A. Downs (1957)	Partija – racionalus aktorius, kuris egzistuoja tam, kad įgyvendintų savo ideologinius tikslus (t.y. gautų rinkėjų palaikymą ir galią sprendimų priėmimo).
W. Hofmeister ir K. Grabow (2011)	Partija – nuolatinė piliečių asociacija, pagrįsta laisva naryste ir programa, siekianti per rinkimus užimti politiškai lemiamas pozicijas, kad įgyvendintų pasiūlymus sprendžiant iškilusias problemas.
K. Janda, J. M. Berry, J. Goldman (2011)	Partija – organizacija, kuri kelia kandidatus į politines pareigybes savo vardu.
R. Jasiulevičienė (2006)	Partija – pastovios (ilgalaikės) organizacijos, kurios varžosi rinkimuose bei siekia pakliūti į valdžią.
A. Krupavičius (1999)	Partija – formali organizacija, kuri siekia įtakos valstybėje, dažnai bando užimti postus valdžioje, atstovauja „agreguotus“ interesus bei juos išreiškia savo veikla.
J. LaPalombara (1974)	Partija – formali organizacija, kurios sąmoningas ir pagrindinis tikslas yra iškelti ir išlaikyti vietą asmenims, kurie kontroliuoja vieni ar koalicijoje valdžios mašiną.
G. Sartori (2005)	Partija – bet kuri politinė grupė, kuri dalyvauja rinkimuose ir turi galimybę pateikti kandidatus į valstybines institucijas.
E. E. Schattschneider (1942)	Partija – organizuotos pastangos gauti valdžią.
M. Weber (n.d.)	Partija – savanoriška naryste grindžiama visuomeninė organizacija, kurios tikslas yra pasiekti jos vadovams valdžią ir sudaryti aktyviems nariams tinkamas dvasines bei materialines sąlygas siekti tam tikros materialinės naudos ir asmeninių privilegijų.

Šaltinis: sudaryta pagal Burke, n.d., cituojama pagal Krupavičius, 1999, p. 176; Downs, 1957, p. 28, cituojama pagal Asayesh, Halim, Shojaei, 2011, p. 375; Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 12; Janda ir kt., 2011, p. 244; Jasiulevičienė, 2006, p. 35; Krupavičius, 1999, p. 177; LaPalombara, 1974, cituojama pagal Schonfeld, 1983, p. 475; Sartori, 2005, p. 57; Schattschneider, 1942, cituojama pagal Schonfeld, 1983, p. 478; Weber, n.d., cituojama pagal Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 262

Iš 1 lentelės matyti, kad politinė partija gali būti apibūdinama įvairiai. Todėl galima teigti, jog partijos samprata pasižymi daugialypiškumu. Apibendrinant minėtų autorių nurodytus partijos apibrėžimus, visų pirma, galima pastebėti, kad kai kurie autoriai (pavyzdžiui, Burke, n.d.; Janda ir kt., 2011; LaPalombara, 1974; Jasiulevičienė, 2006; Krupavičius, 1999; Weber, n.d.) partiją pirmiausiai apibrėžia, kaip organizaciją. Antra, daugelyje apibrėžimų yra nurodomos partijos funkcijos, tikslai ar idėjos, dėl kurių jos kuriasi ir tai, ko jos siekia. Trečia, kai kurie mokslininkai partijos apibrėžime linkę akcentuoti svarbų partijos aspektą – rinkimus. Partijai rinkimai yra pagrindinis būdas patekti į valdžią. Galima daryti išvadą, kad politinė partija yra ilgalaikė formali organizacija, pagrįsta savanoriška naryste, kurios tikslas yra rinkimų būdu patekti į valdžią ir įgyvendinti savo programą.

Šiandien mokslininkai, analizuodami politines partijas, pripažįsta, jog partijos yra vienos iš veiksmingiausių ir reikšmingiausių šiuolaikinės visuomenės institutų ir neišvengiama demokratijos dalis (Dalton, Farrell, McAllister, 2011, p. 4; Novagrockienė, 2001, p. 184). Be jų neįmanomas šiuolaikinės politikos ir atstovaujamosios demokratijos funkcionavimas (Novagrockienė, 2001, p. 184; Visockaitė, 2012, p. 36). Asayesh ir kt. (2011, p. 375) daro prielaidą, jog politinės partijos susikūrė kartu su demokratija, todėl politinė partija laikoma viena iš pagrindinių demokratijos ypatybių.

Daugelis mokslininkų (Asayesh ir kt., 2011, p. 376; Hooghe ir Kern, 2013, p. 944; Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 16; Novagrockienė, 2001, p. 184; Visockaitė, 2012, p. 36) akcentuoja, jog šiuolaikinės partijos atlieka tarpininko vaidmenį tarp visuomenės ir valstybės. Partijos užtikrina, kad piliečiai būtų nuolat pajėgūs veikti politiškai (Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 8). Be to, politinės

partijos funkcionuoja ir kaip ideologinis mechanizmas, leidžiantis piliečiams identifikuoti savo pozicijas įvairiais politikos klausimais (Hooghe ir Kern, 2013, p. 944). Reikėtų pridurti, kad partijos visuomet kovoja dėl valdžios ir nuolat konkuruoja tarpusavyje dėl įtakos ir galios (Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 9; Sartori, 2005, p. 52). Stipri politinė partija gali būti identifikuojama pagal gebėjimą laimėti tam tikrą procentą balsų ar vietų skaičių parlamente (Thomas, 2001, p. 6). Vadinasi, partijos yra politikos stabilizavimo raktas, politinėje sistemoje atliekantis itin svarbų tarpininko vaidmenį.

Politinei partijai yra būdingi bruožai, skiriantys ją nuo interesų grupių, įvairių socialinių judėjimų. Hofmeister ir Grabow (2011, p. 12) nurodo esminius kriterijus, padedančius identifikuoti partiją: 1) siekia daryti įtaką politinių įsitikinimų suformavimui ir turėti bendrą politinį poveikį; 2) yra piliečių asociacija, turinti atskirus narius ir bent minimalų narių skaičių; 3) demonstruoja norą atstovauti piliečius per rinkimus; 4) nepriklausoma ir nuolatinė organizacija; 5) pasiruošusi pasirodyti viešai; 6) nebūtinai laiminti vietą parlamente, tačiau ji turi atitikti visus kitus kriterijus.

Heywood (1997, p. 151, cituojama pagal Visockaitė, 2012, p. 36-37) nurodo, jog politinei partijai yra būdingi šie bruožai: 1) tikslas yra politinė valdžia ir vyriausybės formavimas; 2) nuolatinė organizacija su aiškia ir griežta vidaus struktūra; 3) partijos programa apima plačiausias tolesnio valstybės ir visuomenės vystymosi gaires; 4) partijos narius sieja atitinkama ideologinė orientacija; 5) siekis užtikrinti visuomenės paramą rinkimuose. Panašios nuomonės laikosi ir Novagrockienė (2001, p. 186) teigianti, kad partijai yra būdingi trys esminiai bruožai: sąmoningai apibrėžtas tikslas vienai ar koalicijoje įgyti sprendimų priėmimo galią; siekis užsitikrinti gyventojų paramą per rinkimus; nuolatinė organizacija.

Galima pastebėti, kad autoriai nurodo įvairių partijai būdingų bruožų. Apibendrinant, partijos tikslas, jos organizacinė struktūra ir noras užsitikrinti visuomenės paramą rinkimuose – pagrindiniai bruožai, padedantys atskirti politines partijas nuo interesų grupių.

Hague ir Harrop (2004, p. 185-186) nurodo, kad partijos yra sudėtingos organizacijos, veikiančios įvairiose srityse ir lygmenyse. Partijos veikia įvairiuose lygmenyse (nacionaliniame, subnacionaliniame ir viršvalstybiniame), tačiau jos dalijasi bendru identitetu ir panašiais požiūriais. Politinė partija kaip nuolatinė organizacija, išsiskiria ir savo organizacine struktūra. Eldersveld (1964, cituojama pagal Asayesh ir kt., 2011, p. 376) nurodo, kad partijos struktūrai daro įtaką trys pagrindiniai veiksniai: aplinkos spaudimas, socialinės ir ekonominės sąlygos bei politinė istorija. Pavyzdžiui, Prazauskas ir Unikaitė (2007, p. 266) nurodo, jog partija yra hierarchiška organizacija, kuriai būdingi trys lygiai (žr. 1 pav.).

1 pav. Politinės partijos struktūra. Šaltinis: sudaryta pagal Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 266-267

Iš paveikslo galima matyti, kad politinės partijos sudedamosios dalys yra rinkėjai, partinė organizacija ir partijos atstovai įvairiose valdžios struktūrose. Žemiausias lygmuo yra rinkėjų blokas dar vadinamas partijų šalininkais, kurie palaiko partiją ir balsuoja už ją rinkimuose. Partijos šalininkais gali būti ir patys partijos nariai (Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 266-267). Visi partijos nariai, net ir visiškai pasyvūs, yra patys lojaliausi partijos rinkėjai. Todėl kuo didesnę narių skaičių turi partija, tuo ji daugiau garantuotų balsų skaičiaus gali tikėtis rinkimuose (Žvaliauskas, 2003, p. 31).

Antrasis lygmuo yra partinė organizacija. Ji apima visą partijos struktūrą nuo vietinių skyrių iki centrinio vadovaujančiojo organo. Priklausomai nuo administracinio padalijimo, šalyse gali būti apylinkių, apygardų, provincijų ir kitų teritorinių vienetų organizacijos. Pavyzdžiui, vietiniai skyriai dažniausiai įeina į stambesnio administracinio vieneto organizacijos sudėtį. Be to, kiekvienoje grandyje yra savas partinis aparatas dar vadinama biurokratija. Šis aparatas atlieka kasdieninį darbą. Aukščiausias partijos organas yra suvažiavimas, kuris išrenka centrinį pastovų partijos organą. Tačiau daugumoje partijų pagrindinį vaidmenį atlieka maža lyderių grupė (Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 266-267).

Trečiasis partijos struktūros lygmuo yra partijos atstovai įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valstybinės valdžios struktūrose (Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 266-267). Jį sudaro parlamentinė grupė, kuri vienija partijos atstovus nacionaliniame parlamente ir partijos nariai, kurie turi ministrų portfelius vykdomojoje valdžioje. Vadinasi, šis partijos struktūros lygmuo tiesiogiai atspindi partijos pasiektus rezultatus rinkimuose (Žvaliauskas, 2003, p. 18).

Visi šie trys minėti lygmenys – rinkėjai, partinė organizacija ir partijos atstovai įvairiose valdžios struktūrose – ir sudaro politinę partiją. Kiekvienas lygmuo partijai yra itin svarbus ir atliekantis tam tikrą vaidmenį.

Gaffney (2003, p. 2) teigia, kad politinė partija yra sudaryta iš įvairių elementų, tokių kaip elito, partijos šalininkų, pranešimų, įvaizdžio, istorijos, mitų, finansinių išteklių, įvairių ryšių, ideologijos ir pan. Visi šie elementai atlieka skirtingus vaidmenis, bet tuo pačiu ir sąveikauja vienas su kitu. Taip pat ne visi elementai daro vienodą įtaką nacionaliniu ir vietos lygmeniu. Galima daryti prielaidą, kad šiandien be partijos lyderio, jos narių, finansinių išteklių būtų sunku įsivaizduoti bet kurią politinę partiją.

Hofmeister ir Grabow (2011, p. 17) teigimu, partijos nariai yra esminė bet kurios partijos svarbiausia jungiamoji grandis su visuomene. Šiuolaikinės partijos siekia kuo didesnio partijos narių skaičiaus. Tačiau tik didelio narių skaičiaus nepakanka. Būtina turėti tinkamą partijos lyderį, kuris būtų patrauklus rinkėjams. Partijos lyderis vadovauja formuojant politinius įsitikinimus, sprendimų priėmimą ir teikia šiems sprendimams teisėtumo (Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 73). Svarbų vaidmenį atlieka ir partijos finansiniai ištekliai. Vieši valstybės fondai, interesų grupių įnašai, nario mokestis, pelnas iš partijos spaudos, kyšiai ir pan. – pagrindiniai partijų finansiniai šaltiniai šiuolaikinėse demokratijose (Krupavičius, 1999, p. 189).

Dar vienas svarbus politinės partijos elementas yra partijos programa. Ji yra kaip partijos „prekė“, siūloma rinkėjams. Partijos programa atlieka šias funkcijas: 1) aiškiai nurodo piliečių interesus; 2) padeda daryti įtaką piliečių nuomonei; 3) pateisina savo partijos egzistavimą ir paaiškina kuo ji skiriasi nuo kitų partijų; 4) iliustruoja savo vertybes ir reikalavimus. Reikėtų pabrėžti, kad partijos programa skiriasi nuo kitų partijos dokumentų. Pavyzdžiui, partijos rinkimų programą sudaro specifiniai pasiūlymai ir reikalavimai. Atsižvelgiant į rinkimus, ši programa perkuriama kiekvieną kartą. Priešingai, partijos programa turi ilgalaikį pobūdį. Rinkėjai atsižvelgiant į partijos programą, gali įvertinti partijos jautrumą socialinėms problemoms ir gebėjimą siūlyti problemų sprendimus (Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 17-41). Partijos vidinis gyvenimas yra reguliuojamas jos įstatais, o išorinis – šalies konstitucijos, apibrėžiančios jos teises bei pareigas visuomenėje (Viešosios politikos terminų aiškinamasis žodynas, 2011, p. 97)

Galima daryti išvadą, kad sėkminga partija yra ta, kuri geba tinkamai formuoti savo programas, komunikuoti partijos viduje ir išorėje, turi charizmatinius partijos lyderius, pakankamą partijos narių skaičių. Tokia partija gali būti sėkminga, tikėtis visuomenės palaikymo ir savo tikslų įgyvendinimo.

Politinė partija kaip specifinės formos organizacija, siekia įvairių tikslų (Schumacher ir kt., 2013, p. 5). Müller ir Strøm (1999, p. 5-9) teigia, kad jos siekia trijų pagrindinių tikslų: balsų, politikos ir pareigų. Jasiulevičienė (2006, p. 35) nurodo, kad pagrindinis politinės partijos tikslas yra varžytis rinkimuose ir siekti pakliūti į valdžią. Tačiau toks suvokimas reikštų labai supaprastinti partijų vaidmenį visuomenėje. Iš tiesų, politinės partijos vykdo tik joms būdingas funkcijas. Būtina pabrėžti, kad partijų funkcijos nėra vienodai įgyvendinamos skirtinguose politiniuose režimuose, ypač nedemokratinuose (Diamond ir Gunther, 2001, p. 7; Krupavičius, 1999, p. 189). Todėl partijų funkcijų įvairovė ir jų įgyvendinimo svarba gali būti skirtingai vertinamos kiekvienoje šalyje.

Mokslininkai, analizuojantys partijas, yra sudarę įvairius politinėms partijoms priskiriamų funkcijų sąrašus (žr. 2 lent.). Kai kurie autoriai (Dalton ir Wattenberg, 2000, p. 6-10; Weissenbach, 2010, p. 8) nurodo, kad visas partijos funkcijas galima suskirstyti į tris esmines grupes: partija rinkimuose, partija kaip organizacija ir partija valdžioje.

2 lentelė. Politinės partijos funkcijos

Autorius	Partijos funkcijos
L. Diamond ir R. Gunther (2001)	1. Kandidatų į politinius postus nominavimas; 2. Rinkėjų mobilizacija; 3. Problemos struktūravimas; 4. Visuomenės atstovavimas; 5. Interesų agregavimas; 6. Vyriausybės formavimas; 7. Socialinė integracija, leidžianti piliečiams dalyvauti politiniame procese.
K. Janda ir kt. (2011)	1. Kandidatų į politinius postus nominavimas; 2. Balsavimo pasirinkimo struktūravimas; 3. Alternatyvių valdžios programų iškelimas; 4. Valdžios pareigūnų veiksmų koordinavimas.
A. Krupavičius (1999)	1. Rinkėjų pasirinkimo formavimas per politikos alternatyvų pateikimą rinkimams; 2. Kandidatų į politinius postus ir lyderių atranka; 3. Rinkimų kompanijos ir konkurencija dėl rinkėjų balsų; 4. Dalyvavimas valdžioje ir vyriausybės formavime.
J. Novagrockienė (2001)	1. Gyventojų ryšio su valstybe palaikymas; 2. Interesų agregavimas; 3. Elito atranka ir socializacija; 4. Bendrųjų tikslų įgyvendinimas, vykdoma į valdžią išrinktų lyderių; 5. Organizuotas konflikto valdymas.
A. Prazauskas ir I. Unikaitė (2007)	1. Dalyvavimas politinės valdžios vykdyme arba vyriausybės formavime; 2. Šalies vidaus ir užsienio politikos formavimas; 3. Kontrolės vykdymas; 4. Integracijos atlikimas; 5. Kandidatų visų lygių rinkimuose parinkimas.
W. R. Schonfeld (1983)	1. Interesų „agregavimas“; 2. Savo ideologijos skleidimas; 3. Politikos formavimas; 4. Ryšių tarp piliečių ir valdžios užmezgimas.
I. van Biezen (2003)	1. Visuomenės į politinę sistemą integravimas; 2. Visuomenės mobilizavimas ir socializavimas rinkimams; 3. Interesų artikuliacija ir integravimas; 4. Kandidatų į politinius postus skyrimas.

Šaltinis: sudaryta pagal Diamond ir Gunther, 2001, p. 7-8; Janda ir kt., 2011, p. 245-248; Krupavičius, 1999, p. 190; Novagrockienė, 2001, p. 186-187; Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 271-273; Schonfeld, 1983, p. 489; van Biezen, 2003, p. 11

Iš 2 lentelės matyti, kad kiekvienas autorius partijai priskiria bent po keturias ir daugiau funkcijas. Iš esmės partijoms priskiriamos funkcijos yra panašios, tik kai kurie autoriai šias funkcijas labiau išskaido. Apibendrinant visų autorių požiūrius, galima teigti, kad politinėms partijoms yra būdingos šios pagrindinės funkcijos:

1. *Interesų agregacija*. Įgyvendinant šią funkciją partija siekia, kad atskirų visuomenės grupių ir individų interesai, kurie gali būti laikomi specifiniais reikalavimais, būtų paversti organizuotais, apčiuopiamais tikslais. Partijos atranka, identifikuoja ir derina tuos keliamus reikalavimus, juos paverčiant partijų programomis ir įgyvendinant kaip konkrečią politiką. Vadinasi, partija apjungia įvairias interesų grupes ir suformuoja bendrą programą, tuo pačiu suderindama išsiskiriančius interesus, kuriems jie atstovauja (Jasiulevičienė, 2006, p. 35; Novagrockienė, 2001, p. 187).

2. *Rinkėjų pasirinkimo formavimas ir supaprastinimas rinkimuose.* Įgyvendinant šią funkciją partijos siekia, kad politika taptų suprantama visiems piliečiams ir rinkėjai lengviau išsirinktų iš kandidatų. Partijos rinkėjams suteikiama informacijos apie konkrečius kandidatus, svarstomas problemas, taip pristatant savo pozicijas. Atsižvelgiant į tai, rinkėjai gali suprasti, kokius interesus partija atstovauja ir pasirinkti už ką balsuoti. Kai kurie partijų pavadinimai, tokie kaip konservatoriai, socialistai, atspindi savo politinę poziciją. Nors kitos partijos turi labiau ideologiškai neutralius pavadinimus. Tačiau daugelis partijų naudoja pavadinimus, padedančius reklamuoti savo politiką. Kas palengvina rinkėjo apsisprendimą už kurią partiją ir jų kandidatus balsuoti (Dalton ir Wattenberg, 2000, p. 6; Janda ir kt., 2011, p. 247-248).

3. *Kandidatų į politinius postus skyrimas.* Politinės partijos atlikdamos pagrindinį vaidmenį rinkimuose, siekia parinkti kandidatus visų lygių rinkimuose. Dažniausiai kandidatais tampa žmonės, kurie tapo žinomi partijoje savo organizacine veikla, yra parodę lyderio sugebėjimus (Pražauskas ir Unikaitė, 2007, p. 273). Partijos žinodamos savo stipriasias ir silpnasias potencialių kandidatų puses, gali geriau spręsti apie kandidatų tinkamumą atstovauti partijai (Janda ir kt., 2011, p. 245).

4. *Dalyvavimas valdžioje ir vyriausybės formulavime.* Partinės vyriausybės sudarymas yra visų partijų veiklos tikslas, todėl po kiekvienų rinkimų partijos suformuoja vienpartinę ar koalicinę vyriausybę, kuri turėtų įgyvendinti partinę programą (Krupavičius, 1999, p. 193).

Šios keturios funkcijos yra pagrindinės, kurias atlieka politinės partijos. Tačiau nebūtinai visas jas politinės partijos atlieka. Dažnai jų funkcijos priklauso nuo partijos tipo. Politinių partijų klasifikacija leidžia suvokti ir įvertinti partijų reikšmę politinėje sistemoje. Partijos yra skirstomos pagal tam tikrus kriterijus (Jasiulevičienė, 2006, p. 35; Weissenbach, 2010, p. 16). Jas galima skirstyti pagal jų socialinę sudėtį, ideologinę orientaciją, vietą politinėje sistemoje, organizacinę struktūrą, vidinę organizacinę struktūrą ir pan. (žr. 3 lent.).

3 lentelė. Partijos tipai

Klasifikacijos kriterijus	Partijos tipai
Socialinė sudėtis	Klasinės ir etninės.
Ideologinė orientacija	1. Pagal politinį spektrą – kairieji, centras, dešinieji. 2. Nuosaikieji, radikalieji, ekstremalistai. 3. Revoliucinės, reformistinės, konservatyvios. 4. Demokratinės, autoritarinės. 5. Pagal konkrečią ideologinę pakraipą – liberalios, socialdemokratinės, socialistinės, krikščionių-demokratų, demokratinės konservatyvios ir pan. 6. „Specializuotos“ ar vienos problemos partija.
Vieta politinėje sistemoje	1. Valdančios ir opozicinės politinės partijos. 2. Legalios ir nelegalios politinės partijos. 3. Parlamentinės ir neparlamentinės. 4. Sisteminės ir antisisteminės.
Organizacinė struktūra	Masinės, kadrinės (elito), visuotinės, kartelio partijos.
Vidinė organizacinė struktūra	Uždaros ir atviros partijos.

Šaltinis: sudaryta pagal Asayesh ir kt., 2011, p. 377; Bložė, 2008, p. 48-51; Jasiulevičienė, 2006, p. 36-37; Krupavičius, 1999, p. 183; Novagrockienė, 2001, p. 188-193; Weissenbach, 2010, p. 17

Iš 3 lentelės matyti, kad yra įvairių partijų tipai. Pastebima, kad pagal kiekvieną kriterijų galima nustatyti ne vieną partijos tipą. Daugiausiai partijų tipų išskiriama remiantis partijos ideologine orientacija ir pagal jos vietą politinėje sistemoje. Pagal kitus kriterijus gali būti išskiriami tik keli partijų tipai. Reikėtų pabrėžti, kad lentelėje pateikiamas partijų tipų sąrašas nėra baigtinis. Jų gali būti ir daugiau. Diamond ir Gunther (2001, p. 34) teigia, kad būtų klaidinga mėginti visas partijas, o ypač naujas partijas, įsprausti į tam tikrą tipų kategoriją. Todėl lentelėje pateikiami tik dažniausiai nurodomi partijų tipai.

Apibendrinant galima teigti, jog mokslinėje literatūroje vieningo politinės partijos apibrėžimo nėra, o jos samprata yra daugialypė. Partija yra reikšminga kiekvienoje demokratinėje valstybėje. Tikslai, funkcijos, jos organizacinė struktūra skiria ją nuo interesų grupių ir įvairių kitų socialinių judėjimų. Be to, politinių partijų reikšmę padeda įvertinti partijos tipai, nuo kurių gali priklausyti ir partijos funkcijos.

1.2. Interesų grupių samprata ir jų pagrindinės charakteristikos

Politinės partijos sampratos aptarimas parodė, kad partijos veikiančios kaip demokratijos atributas, atlieka tarpininko tarp valstybės valdymo institucijų ir pilietinės visuomenės vaidmenį. Tačiau laikui bėgant partijos reikšmė ėmė mažėti. Todėl XX a. buvo pradėta kalbėti apie partijų vaidmens nuosmukį ir interesų grupių įtakos augimą (Novagrockienė, 2001, p. 199; van Biezen, 2004, p. 3). Interesų grupių skaičius ir vaidmuo politikoje ėmė nuolat didėti. Interesų grupės politinėse diskusijose įgijo įtaką, toks jų dalyvavimas lėmė politinių partijų susilpnėjimą (Fox, 2005, p. 10). Todėl yra svarbu suvokti kas yra interesų grupės ir koks jų vaidmuo.

Istoriškai pirmosios interesų grupės pradėjo formuotis dar XVIII a. pabaigoje – XIX a. pradžioje. Didžiojoje Britanijoje pirmosios interesų grupės užregistruotos dar XVIII a. viduryje: 1760 m. – Katalikų Asociacija, 1769 m. – Teisių akto paramos draugija. JAV pirmiausiai kūrėsi profesinės sąjungos, blaivybės judėjimas, prieš vergovę kovojusios grupės. Tik 1886 m. buvo įkurta viena įtakingiausių profesinių organizacijų – Amerikos Darbo federacija (Jasiulevičienė, 2006, p. 38; Krupavičius, 1999, p. 157).

Mokslinėje literatūroje interesų grupės dažnai vadinamos spaudimo, lobistinėmis, protesto, poveikio, konkretaus intereso, specialiųjų interesų, piliečių ir kitomis grupėmis. Šie pavadinimai yra interesų grupių sinonimai, tikslai skirtingi akcentai (Beyers, Eising, Maloney, 2008, p. 1106; Lukošaitis, 2004, p. 182; Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 307). Norint išanalizuoti interesų grupių sampratą, reikia aptarti kas yra interesai. Interesai – individų ir grupių tikslai, siekiai, poreikiai ir pan., kurie skatina tiek jų individualią, tiek kolektyvinę veiklą. Žmonės buriasi į grupes, kad išreikštų savo interesus grupės viduje ir atstovautų jiems santykiuose su kitomis organizacijomis. Dažniausiai grupiniai interesai yra nacionaliniai, žinybiniai, regioniniai, religiniai, ekonominiai, profesiniai,

socialiniai ir pan. (Geleževičius, 2004, p. 9). Vadinasi, bendrąja prasme interesus galima suvokti kaip įvairius tikslus, poreikius, kurių skatinami žmonės susiburia į tam tikrą grupę.

Šiandien mokslinėje literatūroje išsamiai analizuojama interesų grupės samprata. Mokslininkai pateikia įvairių interesų grupės apibrėžimų (žr. 4 lent.).

4 lentelė. Interesų grupės apibrėžimas

Autorius	Apibrėžimas
J. Beyers ir kt. (2008)	Interesų grupė – organizacija, kuri kaupia, artikuliuoja ir tarpininkauja visuomenės interesams, siekiant formuoti viešąją politiką.
K. Janda ir kt. (2011)	Interesų grupė – organizuota individų grupė, kuri siekia daryti įtaką viešajai politikai.
G. Jordan ir W. A. Maloney (2007)	Interesų grupė – turi individualius narystės pagrindus, siekia daryti įtaką viešajai politikai konkrečiais klausimais, bet nesiekia valdyti.
A. Krupavičius (1999)	Interesų grupė – organizuota individų, pripažįstančių tuos pačius tikslus ir siekiančių daryti įtaką įvairių lygių politikai, struktūra, kuri nesiekia laimėti daugumos vietų atstovaujamoje valdžioje tiesiogiai.
T. M. Magstadt (2012)	Interesų grupė – asmenų asociacija, kuri bando daryti įtaką politikai ir įstatymams, dažniausiai per lobizmą, kampanijų įmokas ir vieningą balsavimą.
A. J. Nownes (2013)	Interesų grupė – organizacija, kuri vykdo politinę veiklą.
A. Prazauskas ir I. Unikaitė (2007)	Interesų grupė – organizuotos piliečių grupės, siekiančios daryti įtaką valstybės vykdomai viešajai politikai konkrečiose srityse.
C. S. Thomas (2004)	Interesų grupė – individų asociacija, kuri vienos ar labiau bendros problemos pagrindu, bando daryti įtaką viešajai politikai savo asociacijos naudai.
H. Zeigler (1993)	Interesų grupė – bet kuri grupė, siekianti paveikti vyriausybę, o jų keliamas interesas gali būti siauras, jei jis išreiškia tam tikros veiklos ar vienijamų atitinkamo tikslo grupių siekius.

Šaltinis: sudaryta pagal Beyers ir kt., 2008, p. 1103; Janda ir kt., 2011, p. 322; Jordan ir Maloney, 2007, p. 28; Krupavičius, 1999, p. 173; Magstadt, 2012, p. 295; Nownes, 2013, p. 4; Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 307; Thomas, 2004, p. 4; Zeigler, 1993, p. 154

Iš 4 lentelės matyti, kad vienareikšmio interesų grupės apibrėžimo nėra. Minėtų autorių apibrėžimai nepaneigia vienas kito, o kaip tik padeda suvokti kas yra interesų grupės, ką jos daro ir ko siekia. Galima pastebėti, kad kai kurie autoriai (pvz., Beyers et. al., 2008) interesų grupių apibrėžime akcentuoja jų funkcijas, kiti (pvz., Magstadt, 2012) veiklos būdus. Daugelyje apibrėžimų yra akcentuojami du pagrindiniai interesų grupės aspektai: 1) organizuota individų grupė ir 2) siekimas daryti įtaką viešajai politikai. Reikėtų pabrėžti, kad yra dar vienas svarbus aspektas – bendri interesai. Vadinasi, bendri interesai – interesų grupių susidarymo pagrindas, kurio vedami žmonės jungiasi į grupę, siekiant tenkinti savo poreikius (Novagrockienė, 2001, p. 200). Organizuota asmenų grupė, bendri interesai ir įtaka viešajai politikai – esminiai interesų grupių aspektai (Hrebenar ir Thomas, 1993, p. 9; Geleževičius, 2004, p. 9). Atsižvelgiant į įvairių autorių nurodytus apibrėžimus, galima teigti, kad interesų grupė – organizuota individų grupė, turinti bendrus interesus ir siekianti daryti įtaką įvairiose viešosios politikos srityse.

Lukošaitis (2004, p. 184) nurodo, jog egzistuoja pagrindiniai interesų grupių pažinimo kriterijai: 1) individų, turinčių bendrus interesus arba tikslus, vienijimas ir jų interesų atstovavimas; 2) struktūros, turinčios organizacijų požymių; 3) siekimas daryti poveikį įvairiems oficialiosios valdžios priimamiems sprendimams; 4) politinės valdžios nesiekimas. Panašius požymius išskiria Jordan ir

Maloney (2007, p. 26). Minėti autoriai nurodo, kad interesų grupėms yra būdingi šie bruožai: 1) grupė gali būti išformuota realizavus savo tikslus; 2) nevyriausybinė organizacija; 3) nesiekia formuoti vyriausybės, tik daryti įtaką viešajai politikai; 4) oficiali, dažniausiai savanoriška narystė; 5) organizuota sutelkti bendrą požiūrį arba vykdyti bendrus interesus ir pan. Galima pastebėti, kad interesų grupės labiausiai išsiskiria savo struktūra, vienijimosi pagrindu ir bendru tikslu.

Interesų grupės egzistuoja visose visuomenėse, nepriklausomai nuo politinių sistemų. Nesvarbu ar politinė sistema yra demokratinė, totalitarinė, korporatyvinė, socialistinė, komunistinė ir pan. – visur yra interesų grupės (Andrikienė, 2002, p. 13). Tačiau demokratinėse sistemose interesų grupių yra daugiausiai, čia jos visuomet atliko ir toliau atlieka pagrindinį vaidmenį. Pati demokratija ne tik sankcionuoja, bet ir skatina interesų artikuliaciją (Baumgartner, n.d.; Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 308). Zeigler (1993, p. 154) nurodo, kad interesų grupės yra vienos iš svarbiausių demokratinio politinio proceso sudėtinių dalių. Kadangi šios grupės atsirado kaip tam tikra pagalbinė atstovavimo forma, ypač sudėtingose išsivysčiusiose demokratinėse šalyse. Lukošaičio (2004, p. 202) teigimu, bet kurios politinės sistemos integruotų, pripažintų ir veikiančių interesų grupių stygius gali būti vertinamas kaip tam tikras valdymo režimo indikatorius.

Interesų grupių egzistavimas ir jų veikla vertinama gana įvairiai. Manoma, kad interesų grupių veikla yra itin naudinga ir būtina tam, kad politikos formavimo procesas būtų praturtintas įvairiais požiūriais, faktine informacija bei idėjomis. Taip pat pašalintų daugumą demokratijos trūkumų, suteiktų galimybę kiekvienam individui veikti politinį elitą, politinius lyderius ir dalyvauti politikoje. Be to, užtikrintų efektyvią konkurenciją, savo resursais paveiktų visas politines institucijas. Tačiau interesų grupių egzistavimas ir jų veikla ne visuomet vertinama palankiai, ypač jų formulavimo pradžioje. Interesų grupės dažnai kritikuojamos dėl atskirų grupių galių prieš kitas, visuotinės politikos iškraipymo, kai yra ginamos mažumos teisės ar nuomonės prieš daugumos nuomones ar interesus. Kai kurios teorijos teigia, kad interesų grupės stabdo šalies ekonomikos augimą, nes specialių interesų grupės ir slapti susitarimai sumažina efektyvumą ir pajamas visuomenėje, šalyse vystosi korupcija (Jasiulevičienė, 2006, p. 39; Lindblom ir Woodhouse, 1999, p. 119-120; Pačėsaitė, 2002, p. 51; Zeigler, 1993, p. 170). Galima daryti išvadą, jog interesų grupių egzistavimas ir jų veikla iki šiol vertinama dviprasmiškai. Interesų grupės suvokiamos kaip itin naudingos, bet tuo pačiu ir suteikiančios neigiamų padarinių.

Daugelis mokslininkų (Janda ir kt., 2011, p. 349; Magstadt, 2006, p. 304; Potters ir Sloof, 1996, p. 403; Lindblom ir Woodhouse, 1999, p. 132) analizuodami interesų grupių sampratą akcentuoja, kad jos atlieka svarbų vaidmenį viešosios politikos formavime. Interesų grupės gali veikti visuose valdžios lygiuose (Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 307). Lukošaičio (2004, p. 184) teigimu, interesų grupės veikia kaip tarpininkai, susiedamos piliečius su politikais. Vadinasi, interesų grupė yra tam tikra priemonė, padedanti užtikrinti piliečių galimybes dalyvauti ir formuoti valstybės politiką.

Thomas (2004, p. 8) teigia, kad interesų grupės gali turėti nepolitinių tikslų. Tačiau daugelis jų turi vieną pagrindinį tikslą – siekia paveikti viešosios politikos procesą savo naudai. Be to, interesų grupės atlieka ir daug svarbių funkcijų (žr. 5 lent.). Šių funkcijų svarba, priklausomai nuo politinės sistemos, gali būti vertinama skirtingai.

5 lentelė. Interesų grupių funkcijos

Autorius	Interesų grupių funkcijos
J. M. Berry ir C. Wilcox (2009)	1. Atstovavimas; 2. Dalyvavimas; 3. Švietimas; 4. Politinių problemų iškėlimas.
K. Janda ir kt. (2011)	1. Atstovavimas; 2. Dalyvavimas; 3. Švietimas; 4. Darbotvarkės formavimas; 5. Programų stebėseną.
J. Potters ir R. Sloof (1996)	1. Įtakos darymas ir rinkėjų mobilizavimas; 2. Rinkimų kampanijų finansavimas; 3. Lobizmas; 4. Kreipimasis į teismą.
A. Prazauskas ir I. Unikaitė (2007)	1. Politikos krypties inicijavimas; 2. Ginčijimasis arba prieštaravimas tam tikrai valstybės politikai; 3. Pagalba viešosios nuomonės susiformavimui ir diskusijų apie problemas skatinimas; 4. Atskirų žmonių poreikių apdorojimas, kad juos būtų galima viešai pristatyti.
C. S. Thomas (2004)	1. Interesų atstovavimas; 2. Pagalba vyriausybei; 3. Politinis švietimas ir mokymas; 4. Kandidatų ir valstybės tarnautojų atranka; 5. Rinkimų kampanijų finansinis palaikymas.

Saltinis: sudaryta pagal Berry ir Wilcox, 2009, p. 7; Janda ir kt., 2011, p. 324-325; Potters ir Sloof, 1996, p. 407; Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 308; Thomas, 2004, p. 8-9

Iš lentelės galima matyti, kad interesų grupių funkcijos yra gana įvairios. Daugelio autorių išskirtos funkcijos yra labai panašios. Tačiau reikėtų pabrėžti, kad lobizmą ir kreipimąsi į teismą negalima priskirti prie interesų grupių vykdomų funkcijų. Tai labiau nusako jų veiklos būdus. Apibendrinant galima teigti, kad yra penkios pagrindinės interesų grupių funkcijos:

1. *Atstovavimas* – interesų grupės aiškiai išsako savo narių interesus, juos pateikiant tiesiogiai politiniame procese. Vadinasi, interesų grupė yra pirminė sąsaja tarp piliečių ir valdžios. Jos suformuoja tam tikrą kanalą, per kurį gali išsakyti savo nuomonę tiems, kurie valdo, atstovaujant interesus (Berry ir Wilcox, 2009, p. 7; Janda ir kt., 2011, p. 324; Krupavičius, 1999, p. 166).

2. *Dalyvavimas* – interesų grupės padeda skatinti ir palengvinti dalyvavimą politikoje. Todėl individai su panašiais interesais ar problemomis vienijasi į grupes, nes taip jie gali būti labiau išklausti. Tokiu būdu, interesų grupės tampa svarbia politinio dalyvavimo priemone (Berry ir Wilcox, 2009, p. 7; Janda ir kt., 2011, p. 324; Thomas, 2004, p. 8).

3. *Švietimas* – dar viena interesų grupės funkcija. Įgyvendinant šią funkciją, jos siekia informuoti visuomenę įvairiais politikoje svarstomais klausimais. Taip visuomenė yra supažindinama su

problemomis, siūlomais jų sprendimo būdais. Interesų grupės visuomenei pateikia savo nuomonę apie problemą, siūlydami jiems palankius faktus ir interpretacijas. Taip pat pateikia informaciją, kuri nėra lengvai gaunama iš kitų šaltinių, ir įvairioms institucijoms (Berry ir Wilcox, 2009, p. 7; Janda ir kt., 2011, p. 324).

4. *Problemy iškelimas* – interesų grupės į politiką iškelia naujas problemas. Šios problemos gali būti traktuojamos įvairiai, nes kiekviena jų turi skirtingas reikšmes (Berry ir Wilcox, 2009, p. 7; Janda ir kt., 2011, p. 324).

5. *Rinkimų kampanijų finansavimas*. Interesų grupės padeda finansuoti politines kampanijas. Ši funkcija nėra apribota demokratinėse valstybėse, o pačios partijos nori ir vis dar yra priklausomos nuo tokios interesų grupių finansinės paramos (Berry ir Wilcox, 2009, p. 77; Thomas, 2004, p. 9).

Šios penkios interesų grupių funkcijos gali padėti suvokti, ką daro interesų grupės. Vadinas, interesų grupės išreiškia savo interesus, kuriems jos atstovauja, palengvina dalyvavimą, didina visuomenės ir valdžios institucijų informuotumą, suformuoja naujas problemas ir finansiškai remia partijų rinkimų kampanijas. Įgyvendinant šias funkcijas, jos daro tam tikrą politinį poveikį. Tačiau norint suprasti interesų grupių veiklą valstybėje, nepakanka suvokti jų vaidmenį valstybės politinėje sistemoje. Taip pat būtina įvertinti valstybėje aktyviai veikiančių interesų grupių tipus ir metodus, kuriuos jos naudoja savo tikslams pasiekti (Hrebenar ir Thomas, 1993, p. 12).

Interesų grupės gali būti įvairios. Jos skiriasi savo struktūra, narių skaičiumi, finansiniais ištekliais, įtaka politikai ir visuomenei, tikslais ir dar daugeliu kitų parametru. Todėl klasifikuoti interesų grupės yra gana sudėtinga (Krupavičius, 1999, p. 162; Visockaitė, 2012, p. 43). Ball ir Millard (1986, p. 40-41, cituojama pagal Krupavičius, 1999, p. 163) nurodė pagrindinius kintamuosius pagal kuriuos yra tikslinga klasifikuoti grupes: grupės legitimacija, politinio aktyvumo lygis, narystės pobūdis, organizacijos pobūdis, grupės egzistavimo tikslai, grupės tikslai, grupės santykiai su valdžia. Bet kokio kintamojo pagrindu atliekama klasifikacija, grupių tipai atskleidžia veiklos sritis ir viešosios politikos kontekste paaiškina įtakos lygį, priimant politinius sprendimus (Visockaitė, 2012, p. 44).

Analizuojant mokslinę literatūrą galima pastebėti, kad daugelis autorių (Krupavičius, 1999, p. 163-165; Novagrockienė, 2001, p. 208-209; Geleževičius, 2004, p. 13; Prazauskas ir Unikaitė, 2007, p. 309-310; Magstadt, 2012, p. 295-296), analizuodami interesų grupes, dažniausiai nurodo G. Almond ir J. Blondel interesų grupių klasifikacijas. Dar vieną klasikinę interesų grupių klasifikaciją yra sukūręs U. von Aleman (Geleževičius, 2004, p. 14). Lentelėje pateikiama G. Almond, J. Blondel ir U. von Aleman interesų grupių klasifikacijos (žr. 6 lent.).

6 lentelė. Interesų grupių klasifikacijos

G. Almond	J. Blondel	U. von Aleman
1. Anoniminės; 2. Neasocijuotos; 3. Institucinės; 4. Asocijuotos.	1. Tradicinės; 2. Institucinės; 3. Ginamosios; 4. Artikuliacinės.	1. Stipriai darančios įtaką vyriausybei: a) ekonomikos ir darbo sferos; b) politinės - socialinės sferos. 2. Orientuotos į savo narių poreikių patenkinimą: a) socialinės sferos; b) laisvalaikio ir sporto sferos; c) religijos, mokslo - kultūros sferos.

Šaltinis: sudaryta pagal Geleževičius, 2004, p. 13-14; Krupavičius, 1999, p. 163-165; Novagrockienė, 2001, p. 207-208

Galima pastebėti, kad G. Almond ir J. Blondel išskiria po 4 interesų grupių tipus, o U von. Aleman skiria tik du. Pažymėtina, kad U. von Aleman klasifikacija kiek kitokia. Palyginus G. Almond ir J. Blondel interesų grupių klasifikacijas galima pastebėti, kad abu autoriai nurodo institucines grupes. Krupavičiaus (1999, p. 165) teigimu, J. Blondel interesų grupių klasifikacijos privalumas yra tas, kad ji tinka daugumai pasaulio valstybių. G. Almond klasifikacija labiau atspindi demokratiškus spaudimų organizacijų įvairovę.

Interesų grupės gali būti skirstomos ir kitaip. Pačėsaitė (2002, p. 50) teigia, kad interesų grupės pagal jų veiklos pobūdį ir tikslų mastą, galima suskirstyti į atskiras kategorijas: visuomeninių ir privačių interesų grupes. Novagrockienė (2001, p. 207) siūlo dar vieną interesų grupių skirstymą: insaiderės ir autsaiderės. Allern (2010, p. 311) nurodo, kad interesų grupės gali būti „tradicinės“ (pvz., profesinės sąjungos, verslo grupės) arba „netradicinės“ (pvz., kultūros, religinės, humanitarinės grupės, sporto, jaunimo, senjorų, laisvalaikio, vartotojų, aplinkosaugos ir įvairios kitos grupės). Dar vieną interesų grupių skirstymą siūlo Baroni, Carroll, Chalmers, Marquez ir Rasmussen (2014, p. 14) teigiantys, kad interesų grupės gali būti klasifikuojamos į: verslo grupes, pomėgių/laisvalaikio grupes, socialines grupes, institucines asociacijas, profesines asociacijas, viešojo intereso grupes, religines grupes ir profesines sąjungas.

Apžvelgus siūlomą interesų grupių skirstymą, galima pastebėti, kad vieningos ir bendrai naudojamos klasifikacijos nėra. Visa tai priklauso nuo bandymo apibrėžti interesų grupes, koku tikslu ir kaip jas norima suklasifikuoti. Galima daryti prielaidą, jog Baroni ir kt. (2014) siūlomas interesų grupių klasifikavimas yra tinkamiausias ir suteikiantis daugiausiai informacijos, siekiant suvokti, kokios yra interesų grupės. Kadangi interesų grupių suskirstymas į dvi ar keturias kategorijas neužtikrintų tinkamo visų interesų grupių veiklos įvertinimo. Todėl profesinės sąjungos, profesinės asociacijos, verslo grupės, institucinės asociacijos, socialinės grupės, pomėgių/laisvalaikio grupės, religinės grupės, viešojo intereso grupės – esminės interesų grupių kategorijos, apimančios visas šalyje veikiančias grupes.

Interesų grupės kuria strategijas ir taktikas tam, kad įgyvendintų savo pagrindinį tikslą – daryti įtaką viešajai politikai. Nors interesų grupės yra skirtingos, jas visas vienija tas pats tikslas, tik skiriasi jo įgyvendinimo metodai (Beyers ir kt., 2008, p. 1108). Hrebenaras (2002, p. 46) nurodo, kad visų

interesų grupių, bet kurioje politinėje sistemoje, strategijos ir taktikos formavimas susideda iš trijų pagrindinių pakopų: 1) priėjimas prie asmenų, priimančių sprendimus valstybiniu lygmeniu; 2) santykių su jais užmezgimas ir 3) jų įtaka viešosios politikos formavimui. Tik kiekvienoje politinėje sistemoje gali susiformuoti individualios strategijos ir gali būti naudojamos specifinės taktikos. Vadinasi, interesų grupės gali taikyti gana plačią strategijų ir taktikų įvairovę, o nesivadovauti tik viena. Nors kai kurie mokslininkai (pvz., Chalmers, 2011, p. 472) nurodo, kad interesų grupės tradiciškai naudoja spaudimo ir papirkimo taktikas, stengiantis pasiekti konkrečių politikos rezultatų.

Mokslinėje literatūroje yra išskiriami 27 būdai, padedantys interesų grupei paveikti valdžios politikos formavimą. Kai kurie iš būdų yra susiję su politinėmis partijomis, pavyzdžiui, finansiniai įnašai rinkimų kampanijos metu, įsitraukimas į neformalius ryšius su valdininkais (suvažiavimų, pietų metu), kandidatų balsavimo įrašų viešinimas, pagalba darbu ir personalu rinkimų kampanijos metu ir pan. Kiti būdai yra orientuoti į žiniasklaidą, visuomenę, parlamentą ir pan. Reikėtų pabrėžti, kad į sąrašą yra įtrauktos tiek tiesioginės, tiek netiesioginės įtakos formos (Broga, 2001, p. 9-10).

Pearson (n.d., p. 187-189) nurodo, kad interesų grupių strategijos yra orientuotos į: įstatymų leidėjus, administravimą, teismus, visuomenę ir pan. Panašios nuomonės laikosi ir Binderkrantz (2005, p. 696), teigianti, kad visas interesų grupių įtakos strategijas galima suskirstyti į tam tikras kategorijas (žr. 2 pav.). Įtakos strategijos yra visa apimantys metodai, naudojami interesų grupių, kad pasiektų savo tikslus (Binderkrantz, 2005, p. 696).

Interesų grupių įtakos strategijos			
Tiesioginės strategijos		Netiesioginės strategijos	
Administracinė strategija	Parlamentinė strategija	Žiniasklaidos strategija	Mobilizacinė strategija
Kontaktai su ministrais ir valstybės tarnautojais, dalyvavimas vykdomosios valdžios darbo grupėse, reagavimas į prašymus pateikti komentarus.	Kontaktai su parlamento nariais, partijų atstovais, partijų organizacijomis.	Kontaktai su žurnalistais, straipsnių rašymas, spaudos konferencijų organizavimas, atliktų tyrimų rezultatų viešinimas.	Viešųjų susitikimų, konferencijų, peticijų, streikų, demonstracijų ir mitingų organizavimas.

2 pav. Interesų grupių įtakos strategijos ir veiklos pavyzdžiai. Šaltinis: sudaryta pagal Binderkrantz, 2005, p. 696

Iš 2 paveikslo matyti, kad visos interesų grupių įtakos strategijos yra skirstomos į tiesiogines ir netiesiogines strategijas. Iš viso interesų grupės gali naudoti keturias strategijas. Kiekviena strategija yra sudaryta iš skirtingų veiksmų kombinacijų. Pavyzdžiui, tiesioginės strategijos skirstomos į administracinę ir parlamentinę. Administracinė strategija apima kontaktų palaikymą su ministrais, valstybės tarnautojais, dalyvavimą vykdomosios valdžios darbo grupėse, komentarų pateikimą tam tikrais klausimais. Parlamentinė strategija apima kontaktus su parlamento narius, partijos atstovais, partijų organizacijomis. Netiesioginės strategijos skirstomos į žiniasklaidos ir mobilizacines strategijas. Interesų grupė naudojanti žiniasklaidos strategiją, palaiko kontaktus su žurnalistais, rašo

straipsnius, organizuoja spaudos konferencijas bei viešina atliktų tyrimų rezultatus. Mobilizacinė strategija įgyvendinama, organizuojant viešus susitikimus, konferencijas, peticijas, mitingus ir t.t. Vadinasi, šių strategijų pagalba interesų grupė gali daryti įtaką viešajai politikai (Binderkrantz, 2005, p. 696).

Apibendrinant Brogos (2001, p. 9-10), Pearson (n.d., p. 187-189) ir Binderkrantz (2005, p. 696) nurodytus interesų grupių įtakos būdus, strategijas, tarp jų galima pastebėti panašumų. Pirma, visos interesų grupių įtakos strategijos yra skirstomos į tiesiogines ir netiesiogines įtakos formas. Antra, strategijos yra orientuotos į tas pačias kryptis: administravimą, parlamentą, žiniasklaidą ir visuomenę. Trečia, kai kurios interesų grupių įtakos formos yra susijusios su politinėmis partijomis, nes interesų grupės daro įtaką per politines partijas. Todėl viskas priklauso nuo to ar yra pakankamai glaudūs ryšiai tarp jų. Vadinasi, interesų grupės gali taikyti gana įvairias strategijas, priklausomai nuo to ko jos siekia.

Kai kurie mokslininkai (Hrebenaras, 2002, p. 38-40; Janda ir kt., 2011, p. 327-328; Magstadt, 2012, p. 296-297; Pearson, n.d., p. 182-185) analizuodami interesų grupių galią, daugiausiai dėmesio skiria interesų grupės lyderiui, jos nariams ir finansiniams ištekliams. Žinoma, yra ir daugiau faktorių, kurie gali padėti apibrėžti interesų grupių galią. Tačiau šie trys laikomi kaip vieni svarbiausių.

Janda ir kt. (2011, p. 327-328) nurodo, kad interesų grupės lyderis ar organizatorius, atlieka panašų vaidmenį kaip ir verslo pasaulyje verslininkas. Lyderis turi sugebėti įtikinti potencialius grupės narius prisijungti ir įrodyti, kad grupė gali būti veiksminga, įgyvendinant savo konkrečius tikslus. Tik lyderio, galinčio užtikrinti kokybišką vadovavimą, pagalba galima suformuoti aktyvią interesų grupę. Interesų grupių dydis ir jų nariai suteikia grupėms galios. Dažniausiai didžiausias ir įtakingiausias grupes sudaro didelis narių skaičius, kurie yra itin motyvuoti dėl savo narystės grupėje. Grupės nariais gali būti ne tik pavieniai asmenys, bet ir tam tikros organizacijos. Didelė grupė turi daugiau galių nei mažos. Nors ne visada dydis yra pats svarbiausias elementas, vertinant interesų grupių įtaką. Grupės finansiniai ištekliai ir narių aktyvumas gali kompensuoti dydį. Grupės nariai ne tik suteikia galimybę daryti įtaką politikai, bet ir finansinius išteklius. Pinigai ir nariai yra vieni iš svarbiausių veiksnių, lemiančių interesų grupės sėkmę. Grupė galinti surinkti kuo daugiau pinigų per rinkliavas ir įmokas, tuo daugiau gali finansiškai remti politines partijas ar partijų kandidatus rinkimuose, kad būtų atstovaujama jų interesams parlamente ar vyriausybėje. Taip pat turint daugiau finansinių išteklių yra lengviau bendrauti su savo nariais, geriau juos informuoti, išlaikyti grupės narystę bei pritraukti naujus narius (Baumgartner ir Leech, 1998, p. 31; Janda ir kt., 2011, p. 327-330; Magstadt, 2012, p. 296-297; Novagrockienė, 2001, p. 204; Pearson, n.d., p. 182-185).

Galima teigti, kad interesų grupės yra ne tik įvairios, naudojančios skirtingas įtakos strategijas ir taktikas, bet ir ne visų jų poveikis politikai gali būti vienodas. Dažniausiai interesų grupių poveikį lemia trys joms svarbūs veiksniai – grupės lyderis, nariai ir finansiniai ištekliai. Žinoma, be šių trijų

veiksnių yra svarbu ar pačios interesų grupės yra aktyvios ir nusiteikusios, visais įmanomais būdais, daryti įtaką viešajai politikai.

Apibendrinant, mokslinėje literatūroje nėra vieningo ne tik politinės partijos, bet ir interesų grupės apibrėžimo, jų klasifikacijos. Šios grupės nepriklausomai nuo politinės sistemos yra visose visuomenėse, tačiau lig šiol jų egzistavimas ir veikla vertinama ganėtinai įvairiai. Interesų grupės užtikrina, kad valstybėje būtų mechanizmas susiejantis visuomenę ir valstybės institucijas. Interesų grupės įgyvendina itin svarbias funkcijas, o siekiant įgyvendinti pagrindinį tikslą, naudoja tam tikras strategijas ir taktikas. Dalis strategijų ir taktikų yra orientuotos į politines partijas, nes būtent per jas interesų grupės gali daryti įtaką. Be to, yra ir įvairių veiksnių lemiančių interesų grupių poveikį.

1.3. Esminiai politinių partijų ir interesų grupių skirtumai bei panašumai

Politinių partijų ir interesų grupių sampratos aptarimas parodė, kad praktiškai visose šalyse egzistuoja mechanizmai, kurie apibrėžia politinės sistemos pobūdį ir atlieka tarpininko tarp pilietinės visuomenės bei valstybės institucijų vaidmenį. Šis vaidmuo tenka politinėms partijoms ir interesų grupėms (Novagrockienė, 2001, p. 184; Thomas, 2001, p. 1). Mokslininkai analizuojantys partijas ir interesų grupes pripažįsta, kad jos daro esminę įtaką viešajai politikai (Burstein ir Linton, 2002, p. 385; Lindblom ir Woodhouse, 1999, p. 132). Todėl būtina suvokti politinių partijų ir interesų grupių skirtumus bei panašumus.

Apibendrinant įvairių autorių (Clark, n.d.; Berry ir Wilcox, 2009, p. 77; Dalton ir Wattenberg, 2000, p. 8; Yoho, 1998, p. 234; Jasiulevičienė, 2006, p. 41; Novagrockienė, 2001, p. 205-206; Thomas, 2001, p. 5; Visockaitė, 2012, p. 45-46) nurodytus skirtumus tarp interesų grupių ir politinių partijų galima teigti, kad esminiai skirtumai yra šie:

1. Pagrindinis politinių partijų tikslas yra pakliūti į valstybinės valdžios institucijas, laimint rinkimus ir įgyvendinti savo programines nuostatas. Interesų grupės nesiekia politinės valdžios, jos siekia daryti įtaką viešajai politikai įvairiose srityse (Clark, n.d.; Berry ir Wilcox, 2009, p. 77; Jasiulevičienė, 2006, p. 41; Novagrockienė, 2001, p. 205; Thomas, 2001, p. 5). Vadinasi, interesų grupių tikslas visada yra siauresnis nei politinių partijų (Wilson, 1981, cituojama pagal Yoho, 1998, p. 234).

2. Partijos siekia laimėti rinkimus, o tai reiškia, kad nori turėti daugumos rinkėjų palaikymą. Jeigu partija pernelyg glaudžiai susijusi su konkrečiu interesu, ji gali netekti kai kurių rinkėjų balsų. Dėl šios priežasties, partijos siekia laimėti interesų grupių palaikymą, neatitolstant nuo rinkėjų. Priešingai, interesų grupės gali labiau rūpintis konkrečiu klausimu, skatinant partijas priimti konkrečius pasiūlymus, nepriklausomai nuo jų populiarumo su rinkėjais. Vadinasi, skiriasi interesai tarp politinių partijų ir interesų grupių (Berry ir Wilcox, 2009, p. 77).

3. Partijos skiria kandidatus į politinius postus, t.y. įgalioja kandidatus atstovauti organizacijai per rinkimus. Tačiau, tai nereiškia, kad interesų grupės nėra įtrauktos į rinkimus. Interesų grupės gali remti kandidatus, kurie atstovautų jų interesus (Yoho, 1998, p. 234). Vadinasi, partijos turi savo kandidatus rinkimuose, o interesų grupės jų neturi (Nownes, 2013, p. 6; Thomas, 2001, p. 5).

4. Partijoms būdinga gana griežta organizacinė struktūra. Interesų grupės daugiau organizacijos požymius turinčios struktūros (Jasiulevičienė, 2006, p. 41).

5. Politinių partijų vidaus politika yra labiau lankstesnė nei interesų grupių. Partijos nariai paprastai turi panašų požiūrį. Tačiau jie gali nevieningai sutarti dėl visų klausimų, todėl partija remiasi daugumos požiūriu. Interesų grupės dažniausiai yra suformuluojamos vienam klausimui ir jos negali pakeisti savo pozicijos, nepakeitus, tai kas jie yra (Clark, n.d.).

6. Politinės partijos pasižymi atviru narystės pobūdžiu. Jos yra atviros visoms visuomenės grupėms. Kiekvienas individas potencialiai gali įstoti į pasirinktą partiją be jokių apribojimų. Interesų grupės atstovauja atskirus interesus, todėl narystė šiose grupėse gali būti atvira ir uždara. Pavyzdžiui, artikuliacinėse grupėse, kurios formuoja specifinius tikslus vertybių pagrindu, narystė jose yra atvira visiems visuomenės nariams. Tačiau protekcionistinėse (ginamosiose) grupėse narystė gali būti uždara, nes yra ginama bendruomeniniai, cechiniai interesai (Blondel, 1969, p. 101-102, cituojama pagal Krupavičius, 1999, p. 178; Novagrockienė, 2001, p. 205). Todėl skiriasi jų narystės pobūdis.

7. Politinės partijos vienijamos bendrų vertybių, t.y. politinės ideologijos. Interesų grupės vienija individus, turinčius bendrus tikslus, ir jiems atstovauja (Jasiulevičienė, 2006, p. 41).

8. Politinės partijos atlieka interesų agregavimą, to interesų grupės neatlieka (Dalton ir Wattenberg, 2000, p. 8).

9. Interesų grupės geriau atstovauja viešajai nuomonei ir ją perteikia įvairioms valdžios institucijoms. Politinės partijos nori platesnių visuomenės sluoksnių paramos, todėl tik santykinai gali ginti piliečių interesus (Novagrockienė, 2001, p. 205).

10. Politinės partijos programa ir veikla paprastai apima visus nacionalinių interesų aspektus. Interesų grupių veikla ir veiklos programa gali apimti siaurą interesą ar interesų grupę (Novagrockienė, 2001, p. 205; Visockaitė, 2012, p. 46).

11. Politinės partijos atsako visuomenei už savo vykdomą politiką. Interesų grupės paprastai neatsako už savo veiklos padarinius (Novagrockienė, 2001, p. 205).

Galima teigti, kad partijos ir interesų grupės skiriasi savo tikslais, jų įgyvendinimo būdais, organizacine struktūra, vidaus politika, narystės pobūdžiu, veiklos programomis, atsakomybe ir pan. Tačiau politinės partijos ir interesų grupės turi ir tam tikrus panašumus. Pirma, politinės partijos ir interesų grupės atlieka tarpininko vaidmenį. Antra, abi yra moderniosios visuomenės produktai (Novagrockienė, 2001, p. 199). Trečia, politinės partijos ir interesų grupės yra organizuotos žmonių grupės, siekiančios konkrečių tikslų valdžioje, abi siekia daryti įtaką viešajai politikai (Clark, n.d.;

Pearson, n.d., p. 178). Ketvirta, naudoja panašius metodus savo tikslams pasiekti. Tiek partijos, tiek interesų grupės užsiima rinkimų kampanijomis ir lėšų pritraukimu, informuotumo didinimu apie svarstomas problemas ir kandidatus (Clark, n.d.). Penkta, interesų grupės formuojasi bendrų interesų pagrindu, bet partijos taip pat gali formuotis interesų pagrindu. Šešta, partijos aktyviai dalyvauja rinkimuose, tačiau juose dalyvauja ir interesų grupės (Novagrockienė, 2001, p. 206). Galima teigti, kad panašumų tarp partijų ir interesų grupių yra daug mažiau nei skirtumų. Jeigu partijos ir interesų grupės būtų itin panašios, būtų sunku suprasti, kas kokias funkcijas atlieka, imtų dubliuoti tarpusavio veikla, kiltų daug neaiškumų.

Apibendrinant politinių partijų ir interesų grupių skirtumus bei panašumus pastebima, kad skirtumų yra daugiau nei panašumų. Politinės partijos ir interesų grupės skiriasi dėl savo tikslų, organizacinės struktūros, vidaus politikos, narystės pobūdžio, atsakomybės ir pan. Tiek partijos, tiek interesų grupės yra modernios visuomenės produktai, atliekančios tarpininko vaidmenis. Taip pat turinčios konkrečių tikslų valdžioje ir juos įgyvendinančios panašiais metodais bei dalyvaujant rinkimuose. Visa tai atskleidžia, kad tarp partijų ir interesų grupių yra tam tikras ryšys.

1.4. Politinių partijų ir interesų grupių sąveikos ypatumai

Išnagrinėjus politinių partijų ir interesų grupių sampratą, jų skirtumus bei panašumus, buvo pastebėta, kad tarp jų yra tam tikras ryšys. Istoriskai politinių partijų ir interesų grupių santykiai jau nuo XIX a. buvo gana stiprūs. Šiuo laikotarpiu Vakarų Europoje daugelis partijų kilo iš socialinių judėjimų ir palaikė artimus santykius su savo organizacine kilme (Lipset ir Rokkan, 1967, cituojama pagal Allern, 2010, p. 34). Kai kurios partijos netgi buvo formaliai įkurtos interesų grupių ir vėliau itin jų kontroliuojamos (Duverger, 1954, cituojama pagal Allern, 2010, p. 33). Iš esmės politinių partijų ir interesų grupių santykiai yra laikomi tam tikru demokratinio valdymo pagrindu (Otjes ir Rasmussen, 2015, p. 1). Allern (2010, p. 91) teigimu, santykiai tarp partijų ir interesų grupių, yra istorinių procesų palikimas. Šalyse, kur tarp jų istoriskai jau egzistavo glaudūs ryšiai, jie tapo daug laisvesni (van Biezen, 2005, p. 159-160). Kitose šalyse, partijos ir interesų grupės yra itin susijusios organizaciniu požiūriu ir finansiškai, tokiu atveju yra sudėtinga analizuoti jas kaip atskirus objektus (Cigler, 2004, p. 82). JAV dar ankstyvais demokratijos etapais, dauguma interesų grupių nesikėsino į partijų dominavimą rinkimų procese, o su jomis bendradarbiavo, norėdamos pasiekti savo tikslų. Reikėtų pridurti, kad šioje valstybėje, partijų ir interesų grupių santykius suformavo penki, svarbiausi veiksniai: politinė kultūra, valdžios sistema, partinė sistema, teisės aktų nuostatos ir jų pobūdis bei kampanijų finansavimo sistema (Thomas, 2001, p. 82-86). Nors partijų ir interesų grupių santykiai visuomet buvo ir yra sudėtingi bei neaiškūs (Thomas, 2001, p. 23).

Merriam – Webster Dictionary (n.d.) sąveika apibūdinama kaip abipusis veiksmas ar įtaka. Kalbant apie partijų ir interesų grupių sąveiką, būtina suvokti, kad šis terminas apima daug skirtingų

aspektų ir gali būti apibūdinamas įvairiai. Bet kokia politinių partijų ir interesų grupių sąveika sukelia tam tikrus tarpusavio įsipareigojimus, mainus, kontroliavimą, santykius, ryšius ir pan. (Warner, 2000, p. 12-13). Apibrėžiant partijų ir interesų grupių tarpusavio santykius, yra išreiškiama faktinė sąveika (Allern, 2010, p. 56-57). Tačiau, ką tai reiškia, praktiškai nėra aišku ir tai kelia daug diskusijų (Allern ir Bale, 2012a, p. 10). Galima daryti išvadą, kad partijų ir interesų grupių sąveika yra daugiadimensis ir pakankamai sudėtingas reiškinys. Šis reiškinys gali būti grindžiamas politinių partijų ir interesų grupių santykiais, ryšiais, tarpusavio mainais ir pan., siekiant abipusės įtakos.

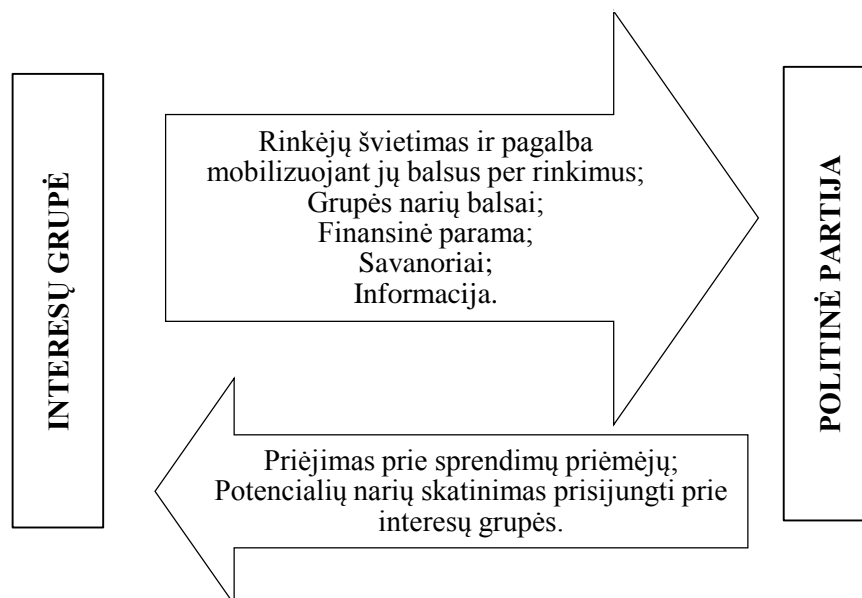
Pirmiausiai partijų ir interesų grupių santykiai gali būti analizuojami organizacine prasme. Paprastai partijos ir interesų grupės yra susijusios kaip organizacijos, turinčios gana stiprų stimulą dirbti viena su kita, kovoti viena prieš kitą arba bandyti kontroliuoti viena kitą (Heaney, 2012, p. 195). Todėl partijos organizaciją galima laikyti vienu iš partijų ir interesų grupių santykių analizės kriterijumi (Allern ir Bale, 2012a, p. 12). Partijos keitėsi nuo masinių, vėliau visuotinių, dar vėliau iki kartelio partijų (Katz ir Mair, 1995, p. 18). Formuojantis partijos organizacijoms, keitėsi ir jų ryšiai. Masinės partijos iš gana uždarų bendruomenių tapo atviresnėmis, tačiau palaikančiomis glaudžius ryšius su konkrečiomis interesų grupėmis (Allern ir Bale, 2012b, p. 99). Visuotinės partijos ėmė akcentuoti visų interesus ir vertybes, o ne atskirų visuomenės dalių. Todėl partijos ėmė siekti praplėsti savo tradicinio palaikymo pagrindą, pritraukiant „nepastovius rinkėjus“ ir interesų grupes (Bale, 2005, p. 107; Kirchheim, 1966, p. 186, cituojama pagal Allern ir Bale 2012a, p. 12). Kartelio partijos tapo vis labiau priklausomos nuo valstybės ir nutolo nuo visuomenės. Partijos nustojo būti veiksmingu komunikacijos kanalu tarp visuomenės ir valstybės. Vietoj partijų, pačios grupės turėjo reikalauti iš valstybės visuomenės grupės vardu (Katz ir Mair, 1995, p. 23). Taip plačiai paplitę, bendri struktūriniai ir instituciniai pokyčiai, partijas paskatino keisti savo santykius su interesų grupėmis. Todėl laikui bėgant vienos partijos ir interesų grupės sugebėjo sustiprinti tarpusavio santykius, o kitose šalyse šie santykiai tik silpnėjo ar buvo net nutraukti (Allern ir Bale, 2012a, p. 14-17).

Allern (2010, p. 56-57) teigimu, iš esmės santykiai susideda iš ryšių, jungiančių interesų organizacijas prie partijos narių, sprendimų priėmėjų ir/ar sprendimų priimančių organų. Vadinasi, ryšiai yra tos „priemonės“, kuriomis partija ir interesų grupė gali bendrauti. Taip santykiai gali apimti įvairaus pobūdžio sąveikas (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 268). Tačiau ne visi mokslininkai pirmiausiai pastebėjo, kad partijos ir interesų grupės yra susijusios kaip organizacijos (Allern ir Bale, 2012a, p. 11). Pavyzdžiui, Heaney (2010, p. 578-582) nurodo, kad santykiai gali būti grindžiami, kaip tarpusavyje partijos ir interesų grupės veikia ar konkuruoja lyg „brokeriai“. Jos gali užsiimti bent keturiais skirtingais „brokerio“ santykių tipais. Galima teigti, jog partijų ir interesų grupių santykiams nuolat plėtojantis ir kintant, kartu kito ir pats santykių suvokimas ir jų svarba.

Interesų grupės, būdamos visuomenės organizacijomis, organizuoja ir išskiria atskirų piliečių, socialinių grupių ar kitų visuomeninių organizacijų, (pavyzdžiui, verslo asociacijų ar profesinių

sąjungų) interesus, siekiant daryti įtaką priimant sprendimus iš išorės (Allern, 2010, p. 311; Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 64). Tuomet interesų grupių išreikštus interesus agreguoja politinės partijos, juos paversdamos pasiūlymų paketais (Jasiulevičienė, 2006, p. 35). Politinėje sistemoje grupės išreiškia savo poreikius, o politinės partijos juos perduoda (Warner, 2000, p. 18). Partijos, remiantis interesų grupėmis, atstovauja visuomenės interesams nustatant viešąją politiką. Taip partijų ir interesų grupių sąveika atlieka lemiamą vaidmenį, formuojant viešosios politikos pobūdį ir užtikrinant demokratijos kokybę (Otjes ir Rasmussen, 2015, p. 1). Vadinasi, vien jau partijų ir interesų grupių funkcijų įgyvendinimas skatina sąveikos susiformavimą, nors ir to galbūt nebuvo siekiama.

Berry ir Wilcox (2009, p. 76) nurodo, kad politinėms partijoms yra reikalingos interesų grupės ir atvirkščiai interesų grupėms – partijoms. Turėdamos skirtingus išteklių paketus, jos tampa patrauklios viena kitai (Otjes ir Rasmussen, 2015, p. 2). Taip tarp partijų ir interesų grupių sukuriama santykiai, kurie skatina vykdyti tarpusavio mainus kaip santykių produkto, kad būtų pasiekta norimų rezultatų (žr. 3 pav.) (Allern, Aylott, Christiansen, 2010, p. 4; Warner, 2000, p. 29).

3 pav. Interesų grupės ir politinės partijos tarpusavio mainai. Šaltinis: sudaryta pagal Allern ir kt., 2010, p. 4; Allern ir Bale, 2012a, p. 8; Berry ir Wilcox, 2009, p. 76; Heaney, 2010, p. 568; Novagrackienė, 2001, p. 200; Svåsand ir Rasch, 1997, cituojama pagal Christiansen, 2012, p. 30; Warner, 2000, p. 29

Iš 3 paveikslo matyti, kad kuriant santykius, interesų grupė partijai gali užtikrinti: rinkėjų švietimą ir pagalbą mobilizuojant jų balsus rinkimuose, grupės narių balsus, finansinę paramą, reikiamus savanorius ir vertingos politinės informacijos. Pavyzdžiui, partijos ypač pasitiki interesų grupėmis, kad įgytą informaciją apie svarbias jų rinkimines apygardos dalis, siekiant ten mobilizuoti rinkėjus. Be to, partijai dažnai trūksta informacijos ir žinių įvairiose viešosios politikos srityse. Interesų grupės veikla dažniausiai susijusi su konkrečia viešosios politikos sritimi, todėl ji gali aprūpinti partiją tos srities informacija (Beyers, 2007, p. 7). Taip interesų grupė tampa partijai reikšmingu rinkimų ir organizacinių išteklių šaltiniu, nes ji gali partiją aprūpinti įvairių rūšių ištekliais.

Todėl partija nuolat aktyviai ieško interesų grupių (Cristiansen, 2012, p. 29, Warner, 2010, p. 163). Nors šių dienų politikoje ir visuomenėje partijos finansinis priklausomumas nuo vienu ar kitu interesų grupių, jų rinkiminiai įsipareigojimai ir „skolų gražinimas“ yra savaime suprantami dalykai (Lukošaitis, 2004, p. 202). Mainais už tai politinė partija interesų grupei gali sudaryti priėjimą prie sprendimų priėmimo kanalų. Vadinasi, interesų grupei atsiranda galimybė daryti įtaką viešajai politikai (Berry ir Wilcox, 2009, p. 76; Novagrackienė, 2001, p. 200). Be to, interesų grupių artimas ryšys su partija gali paveikti ir grupės narystę. Partijos gali skatinti potencialius narius prisijungti prie interesų grupės (Svåsand ir Rasch, 1997, cituojama pagal Christiansen, 2012, p. 30). Galimi tarpusavio mainai, skatina interesų grupę ir partiją į ryšius viena su kita, žiūrėti kaip į potencialią priemonę, padedančią patenkinti savo poreikius. Jei mainai įvyksta efektyviai, tarp partijos ir interesų grupės susiformuoja stiprūs ryšiai (Allern ir kt., 2010, p. 4).

Toks abipusis reikalingumas, priklausomybė viena nuo kitos, dažnai sukuria glaudų bendradarbiavimą tarp politinių partijų ir interesų grupių. Partijoms vis labiau vienijantis ir perimant skirtingas pozicijas įvairiais politikos klausimais, jų bendradarbiavimas vis didėja (Berry ir Wilcox, 2009, p. 76; Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 264). Galima teigti, kad partijų ir interesų grupių mainai yra pagrindas atsirasti sąveikai tarp partijų ir interesų grupių. Vykdydamos abipusius mainus, jos ima daryti tam tikrą poveikį viena kitai, derinti savo veiksmus, taip padedant įgyvendinti savo tikslus.

Vis dėlto ne visos partijos ir interesų grupės yra vienodai susijusios. Duverger (1954, cituojama pagal Allern, 2010, p. 37) akcentuoja, jog analizuojant partijų ir interesų grupių santykius svarbiausia yra nustatyti du aspektus: kokie yra artimi santykiai ir su kuriomis interesų grupėmis. Interesų grupės linkusios palaikyti santykius su viena, keliomis arba nei viena politine partija (Warner, 2000, p. 97). Pavyzdžiui, Brunell (2005, p. 683) nurodo, kad galima identifikuoti pagrindines priežastis, nurodančias kodėl interesų grupės teikia pirmenybę konkrečiai partijai: 1) interesų grupės ideologija yra panaši į tam tikros partijos ideologiją; 2) politinės partijos daro spaudimą panašios krypties grupėms tam, kad jos remtų jas, o ne kitas. Visos šios priežastys, interesų grupę skatina užmegzti santykius bent su viena partija. Tačiau visuomet išlieka grėsmė, kad santykiai interesų grupei gali sukelti pavojų ir išlaidų (Warner, 2000, p. 97).

Analizuojant mokslinę literatūrą galima pastebėti, kad autoriai nagrinėjantys partijų ir interesų grupių sąveiką formuoja įvairias situacijas. Pavyzdžiui, Meynaud (1962, p. 123-128, cituojama pagal Mavrogordatos, 2009, p. 3) nurodo, kad gali būti analizuojamos penkios situacijos: 1) politinis interesų grupių neutralumas; 2) interesų grupių parama tam tikriems asmenims, nepriklausomai nuo partijos; 3) privilegijuoti santykiai tarp interesų grupės ir konkrečios partijos; 4) politinės partijos kūrimas iš interesų grupės; 5) interesų grupių nuolankumas politinei partijai. Panašios nuomonės laikosi ir Duverger (1968, 455-458, cituojama pagal Mavrogordatos, 2009, p. 3), išskirdamas keturias galimas

situacijos: 1) nėra ryšių ar tik atsitiktiniai ryšiai tarp partijos ir interesų grupės; 2) interesų grupė yra pavaldi politinei partijai; 3) politinė partija yra pavaldi interesų grupei; 4) bendradarbiavimas tarp interesų grupių ir politinės partijos.

Movrogordatos (2009, p. 1-5) apibendrinamas Meynaud (1962) ir Duverger (1968) nuomones, jų nurodytas situacijas skirsto į keturias santykių kategorijas: nepriklausomybė, partijos, interesų grupės ir tarpusavio priklausomybė. Nors šios kategorijos buvo suformuluotos, profesinių sąjungų atžvilgiu, jos gali būti taikomos visoms interesų grupėms.

Santykiai tarp politinės partijos ir interesų grupių gali būti skirstomi ir kitaip. Thomas (2001, p. 281) nurodo, kad atskirų partijų ir interesų grupių santykius, galima suklasifikuoti į tam tikrus modelius. Dažniausiai yra identifikuojami septyni santykių modeliai (žr. 7 lent.). Šie modeliai yra grindžiami bent vienu iš šių elementų: 1) ideologinė giminystė ar nepalanki padėtis; 2) organizacinė jungtis arba jos nebuvimas; 3) strategijų panašumai ir skirtumai (Thomas, 2001, p. 19).

7 lentelė. Politinės partijos ir interesų grupės santykių modeliai

Modelis	Apibūdinimas
Integracijos modelis	Politinė partija ir interesų grupė yra beveik vienodos ar labai artimos organizaciniu požiūriu. Interesų grupė buvo sukurta partijos arba atvirkščiai. Dažniausiai šios integracijos pagrindas yra identiškas ideologinis artumas. Taip pat suformuota bendra strategija.
Dominuojančios partijos modelis	Interesų grupė yra antraeilė vienos dominuojančios partijos valdžioje. Ji negali turėti prieigos ar įtakos be partijos pritarimo. Šiame modelyje partija kontroliuoja visus prieigos ir įtakos būdus, įskaitant ir biurokratiją.
Bendradarbiavimo/ideologinis modelis	Tarp partijos ir interesų grupės egzistuoja stiprus ryšys, pagrįstas ideologija, politine orientacija ir istorinėmis aplinkybėmis. Šis modelis gali būti vienas stabiliausių. Pagrindinė strategija, kuri pasireiškia šiame modelyje yra tai, kad interesų grupė bando daryti įtaką partijos programai.
Atskyrimo/pragmatiško dalyvavimo modelis	Šis modelis pasižymi stipria nepriklausomybe tarp partijos ir interesų grupės. Interesų grupė yra nusiteikusi dirbti su bet kuria partija. Tokiu būdu, dalyvavimas su partija vyksta specialiu pagrindu, nustatytu daugiausiai politinio pragmatizmo. Ši forma dažniausiai paplitusi tose politikos srityse, kurios buvo depolitizuotos.
Nedalyvavimo modelis	Interesų grupė neturi jokių tiesioginių santykių su politine partija. Visa tai gali įvykti dėl trijų priežasčių: 1) grupė savo tikslų geriausiai siekia už partinės sistemos; 2) grupės tikslai ir filosofija, apsunkena ar net neleidžia įgyti prieigos prie partijos; 3) partija yra netinkama dėl grupėje svarstomų problemų, ji gali būti silpna ar neveikianti tam tikrais klausimais.
Konkurencijos/varžymosi modelis	Politinė partija ir interesų grupė konkuruoja viena su kita, dažniausiai dėl narių ir lėšų. Šis modelis dažniausiai apima partijas ir interesų grupes su panašiomis ideologijomis ar tikslais.
Konfliktų/konfrontacijos modelis	Tarp partijos ir interesų grupės kyla konfliktas, o kartais ir konfrontacija. Dažniausiai apima partijas ir interesų grupes, esančias priešingose politinio spektro galuose. Taip pat turinčias glaudesnius ryšius, bet nesutariančias dėl politikos ar jos įgyvendinimo. Dažnai naudojamos tokios taktikos kaip streikai, boikotai ir pan.

Šaltinis: sudaryta pagal Thomas, 2001, p. 281-284

Iš 7 lentelės matyti, kad pagrindiniai atskirų politinių partijų ir interesų grupių santykių modeliai yra šie: integracinis, dominuojančios partijos, bendradarbiavimo/ideologinis, atskyrimo/pragmatiško dalyvavimo, nedalyvavimo, konkurencinis/varžymosi ir konfliktų/konfrontacijos. Kiekvienas modelis atspindi santykių pobūdį tarp partijos ir interesų grupės. Kitose šalyse partijos ir interesų grupių

santykiai tuo pačiu metu gali apimti du ar daugiau modelių dėl dviejų pagrindinių priežasčių. Pirma, santykiai per tam tikrą laiką pereina iš vieno modelio į kitą. Taip pat santykiai iš pat pradžių gali turėti daugiau nei vieno modelio bruožų. Antra, partija ir interesų grupės gali turėti ilgalaikius santykius, kuriems būdingas vienas aiškus modelis. Tačiau, tuo pat metu, gali turėti ir trumpalaikių santykių, kurie gali būti priskiriami kitam modeliui. Visa tai atspindi, nuolat besikeičiančius santykius, perėjimą iš vieno modelio į kitą. Reikėtų pabrėžti, kad bėgant laikui kai kurių modelių populiarumas vis mažėja, o kitų tik didėja (Thomas, 2001, p. 281-285). Be to, partijų ir interesų grupių santykių modeliai gali skirtis ir priklausomai nuo to, partija yra nauja ar sena (Allern, 2010, p. 69). Todėl kiekvienoje šalyje tarp atskirų partijų ir interesų grupių, egzistuojančius santykius galima priskirti tam tikram santykių modeliui, kuris gali būti ne tik mišrus, bet ir nuolat kintantis. Kadangi partijų ir interesų grupių santykiai nėra pastovūs, o besikeičiantys.

Galima pastebėti, kad Thomas (2001) išskiriami santykių modeliai gali būti suklasifikuojami pagal Movrogordatos (2009) nurodytas keturias pagrindines santykių kategorijas. Pavyzdžiui, nepriklausomybės kategorijai galima priskirti šiuos Thomas (2001) identifikuotus santykių modelius: atskyrimo/pragmatiško dalyvavimo, nedalyvavimo ir pan. Tarpusavio priklausomybės kategorijai priskirti integracijos ir bendradarbiavimo/ideologinį modelį. Vadinasi, mokslinėje literatūroje yra sukurta įvairių politinių partijų ir interesų grupių santykių modelių. Remiantis modeliu, galima nustatyti šių santykių pobūdį. Tačiau visoms šalims tinkančio vieno modelio nėra.

Šalyse, kur partijos yra stiprios ir atlieka visas savo funkcijas, jos gali nustatyti, kaip interesų grupės gali būti susijusios su jomis bei visu politiniu procesu. Šiuo atveju, interesų grupės nėra silpnos, tiesiog jų veikla yra daugiau suvaržyta. Kitur partijos dažnai turi mažiau galimybių ar nenori atlikti visų funkcijų, kurios yra atliekamos kitose demokratinėse valstybėse. Todėl daugelį partijų funkcijų įgyvendina interesų grupės (Thomas, 2001, p. 22). Vadinasi, politinės partijos renkasi palaikyti artimus santykius ar laikyti didesnę atstumą nuo interesų grupių (Allern ir Bale, 2012b, p. 103).

Sąveiką tarp politinių partijų ir interesų grupių lemia įvairūs veiksniai. Heaney (2012, p. 199) teigimu, galima išskirti keturis institucinius bruožus, skatinančius partijų ir interesų grupių sąveiką. Pirma, nacionalinių komitetų egzistavimas interesų grupei suteikia galimybę daryti įtaką visuomenės nuomonei apie partijas. Antra, pirminiai rinkimai ne tik apriboja partijų lyderių galimybes išrinkti partijos kandidatus rinkimams, bet ir sudaro galimybę interesų grupėms padėti juos išrinkti. Trečia, finansų kampanijos įstatymai inicijuoja finansinę priklausomybę tarp partijų ir interesų grupių. Ketvirta, partijų ir interesų grupių struktūriniai pakeitimai sudaro galimybę tapti labiau priklausomais vieni nuo kitų (Heaney, 2012, p. 199). Rasmussen ir Lindeboom (2013, p. 269-271) nurodo, kitus esminius veiksnius, kurie daro įtaką partijų ir interesų grupių sąveikos kitimui:

1. *Politikos sritis*. Partijų ir interesų grupių sąveika gali skirtis priklausomai nuo to, kurioje politikos srityje interesų grupė yra aktyvi. Interesų grupių ir partijų sąveika yra stipresnė, kai yra

orientuojamasi į tradicines problemas, pavyzdžiui, šalies ekonomiką. Silpnesnė sąveika gali būti, kai yra orientuojamasi į naujesnes politines problemas, pavyzdžiui, aplinkos, švietimo kokybės ar kultūros problemas (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 269).

2. *Veiksniai grupės lygmenyje.* Interesų grupės siūlo išteklių keitimąsi su partija, mainais už jų tikslų įvykdymą. Jeigu interesų grupė mano, kad partija negali garantuoti tai ko siekia grupė, ji gali pasirinkti neinvestuoti savo išteklių į sąveiką su ja (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 269).

3. *Grupės ir išteklių dydis.* Kuo didesnė interesų grupė, tuo stipresnė sąveika su partijomis. Tačiau ne tik didelės interesų grupės gali būti patrauklios partijoms, bet ir jų išteklių dydis. Interesų grupės, turinčios daugiausiai finansinių išteklių, darbuotojų, gali turėti daug daugiau sąveikų su įvairesnėmis partijomis (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 265-270).

4. *Organizacinė struktūra.* Interesų grupės, turinčios specialiąsias struktūras, gali padėti išvengti veiksmų, trukdančių vykdyti veiklą su partijomis. Be to, užtikrinti patrauklesnį savo grupės, kaip bendradarbiavimo partnerio, įvaizdį (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 270).

Visi šie minėti veiksniai – politikos sritis, veiksniai grupės lygmenyje, išteklių ir grupės dydis bei interesų grupės organizacinė struktūra – ir yra pagrindiniai, lemiantys partijų ir interesų grupių sąveiką. Tačiau tokių veiksnių gali būti ir daugiau. Pavyzdžiui, Thomas (2001, p. 273-278) nurodo, kad politinių partijų ir interesų grupių santykius lemia socialinė ekonominė ir politinė raida, konstitucinės, teisinės ir politinės struktūros. Taip pat interesų grupės vystymasis, jų tikslai, savybės ir t.t. Reikėtų pabrėžti, kad egzistuojant skirtingo pobūdžio sąveikai, ją lemiantys veiksniai turi būti nagrinėjami atskirai. Todėl, kad kiekvienoje šalyje gali būti ir kitų veiksnių, kurie lemia šią sąveiką (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 283).

Allern (2010, p. 125) nurodo, kad yra tikslinga nustatyti, kokie yra partijų ir interesų grupių santykiai. Santykiai gali būti skirstomi į silpnus, vidutinius ir stiprius (Allern, 2010, p. 125). Kai kurie mokslininkai (pvz., Allern, 2010, p. 125; van Biezen, 2005, p. 159-160; Mavrogordatos, 2009, p. 2; Verge, 2012, p. 48) nurodo, kad tarp partijų ir interesų grupių gali būti formalūs ir neformalūs santykiai. Formalūs santykiai yra daug brangesni, nei specialūs ir neįpareigojantys (van Biezen, 2005, p. 159-160). Tačiau, jei grupės santykius su partijomis laiko ne itin reikšmingais, tuomet formuojami neformalūs santykiai (Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 269). Vadinasi, tarp partijų ir interesų grupių yra kuriami dviejų rūšių santykiai – formalūs ir neformalūs.

Politinės partijos santykiai su interesų grupėmis kuriami įvairiais būdais. Atsižvelgus į kai kurių autorių (Allern, 2010, p. 190; Verge, 2012, p. 45-48) nurodytus santykių sukūrimo būdus, visus juos galima suklasifikuota į dvi grupes (žr. 4 pav.).

Politinės partijos santykiai su interesų grupėmis	
Formalūs santykiai	Neformalūs santykiai
Formalūs susitikimai, telekonferencijos; Formalūs kvietimai į partijos suvažiavimus, partijos susitikimus; Nuolatiniai ar laikini jungtiniai komitetai; Bendros konferencijos, seminarai, forumai; Formalūs rašytiniai klausimai ar laiškai.	Neformalūs susitikimai, pokalbiai telefonu; Neformali rašytinė komunikacija SMS ir elektroniniu paštu; Grupės lyderių įdarbinimas savo partijoje; valstybės tarnyboje; Neformalūs rašytiniai pranešimai, tokie kaip asmeniniai laiškai, komentarai.

4 pav. Politinės partijos formalūs ir neformalūs santykiai su interesų grupėmis. Šaltinis: sudaryta pagal Allern, 2010, p. 190; Verge, 2012, p. 45-48

Iš paveikslo matyti, kad partiją su interesų grupėmis sieja formalūs ir neformalūs santykiai. Formalūs santykiai yra sukuriami tada, kai partija su interesų grupėmis organizuoja formalius susitikimus, telekonferencijas, interesų grupes kviečiasi į partijos suvažiavimus ir susitikimus, sudaromi nuolatiniai ar laikini jungtiniai komitetai, organizuojamos bendros konferencijos, seminarai, forumai bei teikiami formalūs rašytiniai klausimai ar laiškai. Neformalūs santykiai yra, kai organizuojami neformalūs susitikimai, pokalbiai telefonu, SMS ar elektroniniu paštu, rašomi asmeniniai laiškai, komentarai bei partija įdarbina grupės lyderius į savo partiją ar valstybės tarnyboje (Allern, 2010, p. 190; Verge, 2012, p. 45-48). Reikėtų pridurti, kad yra dar vienas būdas padedantis kurti santykius – bendradarbiavimo memorandumai. Jų pasirašymas skatina kitas interesų grupes siekti kuo glaudžiau bendradarbiauti su politinėmis partijomis. Be to, padeda pareikšti visuomenei apie politinių partijų ir interesų grupių sąveiką ir abipusę įtaką, parodyti savo rūpinimąsi santykių palaikymu su partijomis, priimamais sprendimais bei galimybe daryti įtaką šiems sprendimams (Lukošaitis, 2004, p. 198). Galima teigti, jog partijų ir interesų grupių santykiai gali būti formalūs ir neformalūs, o jie sukuriami ir palaikomi atitinkamais būdais.

Heaney (2012, p. 209) nurodo, kad partijų ir interesų grupių santykiai turi tam tikrą reikšmę. Allern (2010, p. 317) teigimu, artimi santykiai yra politiškai reikšmingesni nei daug nutolusių. Artimi santykiai gali tapti abipusiai naudingais, ypač tada, kai partija laimi rinkimuose. Tačiau partijų ir interesų grupių lyderiai turi nuolat vertinti šių santykių naudą (Epstein, Mealem, Nitzan, 2013, p. 81; Heaney, 2012, p. 209). Stabilūs partijos santykiai su interesų grupėmis, jos įsipareigojimams gali suteikti daugiau pasitikėjimo rinkėjų atžvilgiu ir padėti rodyti jos atvirumą visuomenei. Taip pat atskleisti pačios partijos pasitikėjimą interesų grupėmis (Verge, 2012, p. 47).

Kartais politinių partijų ir interesų grupių sąveika, interesų grupę gali paversti labiau panašią į politinę organizaciją (Warner, 2001, p. 101). Interesų grupė darydama įtaką partijoms, gali paveikti galutinį rezultatą įstatymų leidžiamajame organe (Epstein ir kt., 2013, p. 81). Reikėtų pabrėžti, kad partijų ir interesų grupių sąveika yra svarbi socialinių problemų sprendimui. Interesų grupės, įgyvendindamos savo funkcijas, problemą nušviečia iš skirtingų pozicijų. Visa tai padeda pasiekti tokį viešosios politikos sprendimą, kuris gali būti geresnis, nei galėtų būti pasiektas siauresniame politikos

formavimo procese (Lindblom ir Woodhouse, 1999, p. 123). Vadinasi, politinių partijų ir interesų grupių sąveika gali padėti priimti tinkamesnius sprendimus.

Politinių partijų ir interesų grupių sąveika gali būti vertinama ir priešaringai. Nepaisant to, kad interesų grupės aprūpina partiją reikiama informacija, finansiniais ištekliais, palaikymu, kad užsitikrintų galimybę daryti įtaką viešajai politikai. Tačiau ne visada viskas gali būti skaidru (Katsourides, 2013, p. 3-4). Ypač tada, kai dominuoja tik didžiausios interesų grupės ir ginami tik jų interesai. Interesų grupės, veikiančios per partijas, gali skatinti priimti įvairias programas dėl tam tikrų klausimų, nors tai gali būti nenaudinga visiems piliečiams. Kai yra pusiausvyra tarp interesų grupių ir dėl daugumos klausimų, galima tikėtis atvirų ir patikima informacija pagrįstų diskusijų bei sprendimų priėmimo (Hogwood ir Roberts, 2003, p. 121; Snieškus, 2004, p. 237).

Galima teigti, kad efektyvi sąveika gali būti tik tuomet, kai politinės partijos ir interesų grupės yra atviros viena kitai, nusiteikusios sukurti glaudžius tarpusavio santykius. Tuomet tiek partija, tiek interesų grupė gali sulaukti abipusės naudos, įgyvendinti savo tikslus. Be to, tai gali padėti užtikrinti, kad viešosios politikos sprendimai labiau atitiktų visuomenės poreikius, didėtų pasitikėjimas partijomis. Tačiau išlieka rizika, kad bus ginami tik atskirų grupių interesai. Vadinasi, partijų ir interesų grupių sąveika sukelia tiek teigiamų, tiek neigiamų pasekmių.

Apibendrinant, politinių partijų ir interesų grupių sąveika yra pakankamai sudėtingas reiškinys, kuris apima tarpusavio santykius, ryšius, mainus ir pan. Partijų ir interesų grupių sąveika gali sukelti tam tikras pasekmes. Tarp politinių partijų ir interesų grupių santykiai yra nevienodi, juos lemia tam tikri veiksniai. Mokslinėje literatūroje politinių partijų ir interesų grupių santykiai skirstomi į tam tikrus modelius, nurodančius šių santykių pobūdį. Be to, taikant įvairius būdus, partijos ir interesų grupės sukuria ir palaiko šiuos santykius.

1.5. Socialdemokratų partijos santykiai su interesų grupėmis

Politinių partijų ir interesų grupių sąveikos analizė parodė, kad stiprūs ryšiai yra sukuriami kaip dalies pilietinės visuomenės mobilizacijos ir kovos dėl demokratinių teisių išplėtimo (Christiansen, 2012, p. 27-28). Politinės partijos ir interesų grupės dirba kartu, kad įgyvendintų savo tikslus, dėl to yra sukuriami tam tikri santykiai. Tačiau šie santykiai nėra vienodi tarp visų partijų ir interesų grupių.

Demokratinėse valstybėse pastebima, kad politinių partijų santykiai kuriami su tradiciškai prijungtomis interesų grupėmis. Pavyzdžiui, konservatorių partijos linkusios palaikyti santykius su verslo asociacijomis. Socialdemokratų partijos siekia palaikyti santykius su interesų grupėmis, artimomis jų ideologijai. Todėl socialdemokratai turi stipresnius santykius su socialinėmis grupėmis ir istoriškai suformuotus ryšius su profesinėmis sąjungomis (Thomas, 2001, p. 2; Schumacher, de Vries, Vis, 2013, p. 11). Vadinasi, partijų santykiai su interesų grupėmis gali priklausyti nuo ideologinių partijos nuostatų.

Analizuojant mokslinę literatūrą galima pastebėti, kad daugelis autorių (Allern, Aylott, Christiansen, 2007, p. 608; Christiansen, 2012, p. 27; Howell, 2001, p. 8; Rasmussen ir Lindeboom, 2013, p. 266), analizuodami politinių partijų ir interesų grupių santykius teigia, kad dažniausiai įvairių valstybių politikoje, dominuojantį vaidmenį užima socialdemokratų partijos su profesinėmis sąjungomis. Istoriskai socialdemokratinės partijos atsirado kaip atsakas į pramoninio kapitalizmo kilimą XIX-XX a. (Howell, 2001, p. 8). Paprastai socialdemokratų partijos yra labiau tapatinamos su gerovės politika, socialine lygybe ir pan. (Boix, 1998, p. 122). Profesinės sąjungos – vienos seniausios interesus atstovaujančios organizacijos, kurios ne tik įsitikino santykių su politinėmis partijomis reikšmingumu, bet ir nemažai nuveikė, kad šie santykiai iš trumpalaikių taptų ilgalaikiais ir nuolatiniais. Todėl profesinės sąjungos savo interesus į politinę darbotvarkę „pramuša“ politiniais veiksmais ir susitarimais su politinėmis partijomis (Lukošaitis, 2004, p. 191-194). Todėl siekiant suprasti politinės kairės vykdomą politiką, šiuo atveju socialdemokratų, yra būtina analizuoti socialdemokratų partijos ir profesinių sąjungų santykius.

Socialdemokratų ir profesinių sąjungų santykiai apima du aspektus. Pirmasis, nurodo socialdemokratų ir profesinių sąjungų formalių ir neformalių santykių pobūdį, t.y. institucinius ryšius, finansavimą, abipusę įtaką jų politikos formavime. Antrasis aspektas, nurodo kairiųjų partijos sampratą, kokį vaidmenį turėtų atlikti organizuota darbo jėga politinėje ekonomikoje. Šie du aspektai yra tarpusavyje susiję. Ryšiai tarp partijos ir sąjungos yra įmanomi tik tada, kai partija turi projektą, kuriame yra numatyta organizuotos darbo jėgos vaidmuo ekonominių ir socialinių santykių reguliavime (Howell, 2001, p. 8).

Jau nuo pat socialdemokratų partijos įkūrimo pradžios, ji turėjo glaudžius organizacinius, asmeninius ir ideologinius ryšius su organizuota darbo jėga. Kartais partijos buvo steigėjos ar pačios įkurtos profesinių sąjungų (Howell, 2001, p. 8). Socialdemokratų partijos ir profesinės sąjungos turi bendras istorines šaknis, dėl to dažnai yra apibūdinamos kaip „siamos dvyniai“ darbo judėjimo. Reikia paminėti, kad darbo judėjimas Šiaurės Europoje dažnai apibūdinamas dviem aspektais. Vienas valdomas ekonominėje srityje, kurioje darbuotojai susivienijo į profesinę sąjungą, kad galėtų efektyviau derėtis dėl savo darbo jėgos. Kitas valdomas politinėje sferoje per socialdemokratų partijas (Allern ir kt., 2007, p. 607-609). Bale (2005, p. 111) teigimu, nepaisant socialdemokratų partijos artimų santykių su profesinėmis sąjungomis, šios partijos nebuvo nei finansiškai, nei organizaciniu požiūriu visiškai priklausančiomis nuo jų. Manoma, kad istoriskai galingos socialdemokratų partijos palaipsniui ėmė trauktis nuo savo svarbiausių sąjungininkų – profesinių sąjungų (Allern ir kt., 2010, p. 2). Tačiau jų santykiai kitose šalyse vis dar išlieka gana reikšmingais.

Sukurti santykius skatino tai, kad partijos lyderiai siekia laimėti rinkėjų paramą, o profesinės sąjungos lyderiai iš jų potencialių narių ir maksimalaus grupės interesų įgyvendinimo (Allern ir kt., 2007, p. 611). Partija turi parūpinti tam tikrą narių skaičių, kad sudominti interesų grupes. Todėl

socialdemokratų partijos nariai gali būti ir profesinės sąjungos nariais (Christiansen, 2012, p. 36). Toks partijų narių prijungimas prie profesinės sąjungos, sukuria stipresnius ryšius (Allern ir Verge, 2015, p. 3). Nors kartais tokie ryšiai gali kainuoti ne tik narius, bet ir sudaryti kliūtis užmegzti naujus ryšius su kitomis organizacijomis (Christiansen, 2012, p. 36). Tokiu būdu, profesinė sąjunga partiją aprūpina reikiamais materialiniais ištekliais kovoti rinkimuose, įskaitant pastoviai remiančių rinkėjų dalį, t.y. profesinės sąjungos narių balsus. Profesinė sąjunga gali pritraukti naujus narius ir įgyti prieigą prie valdžios. Be to, į profesines sąjungas besivienijantys darbininkai, išreiškia savo interesus, o socialdemokratų partijos, įgijusios politinę galią, jiems atstovauja ir siekia skatinti įstatymų priėmimą, kurie suteiktų daugiau naudos darbininkams ir jų sąjungoms (Allern ir kt., 2007, p. 611; Howell, 2001, p. 13). Taip tarp socialdemokratų partijos ir profesinės sąjungos, yra sukuriami santykiai, siekiant abipusės naudos. Tokių santykių intensyvumas priklauso nuo išteklių, kuriuos kiekviena pusė gali pasiūlyti viena kitai (Allern ir kt., 2007, p. 629).

Norint išanalizuoti socialdemokratų partijos santykius su profesinėmis sąjungomis reikia aptarti keletą konkrečių atvejų. Pavyzdžiui, Skandinavijos šalyse socialdemokratų partijų istorija laikoma viena iš sėkmingiausių. Šios partijos vienu metu buvo valstybės institucijose, parlamente, rinkimuose ir su organizuotomis socialinėmis ir ekonominėmis grupėmis (Aylott, 2004, p. 61). Skandinavijos socialdemokratų partijos turėjo, ypač artimus santykius su profesinėmis sąjungomis (Bale, 2005, p. 111).

Poguntke (2004, p. 7) nurodo, kad reaguojant į rinkimų mažėjimą, socialdemokratų partijos Norvegijoje ir Švedijoje gerokai sumažino santykių intensyvumą su profesinėmis sąjungomis. Panaikino kolektyvinę narystę, kuri leido profesinėms sąjungoms prisijungti bendrai į partiją. Danijoje kolektyvinė narystė neegzistavo, todėl ir toliau buvo pabrėžiama savanoriško pobūdžio santykiai su profesinėmis sąjungomis. Nors Skandinavijos socialdemokratų partijos pertvarkė savo institucinius santykius su profesinėmis sąjungomis, siekiant užsitikrinti pasirinkimą tarp įvairesnių interesų grupių ir praplečiant savo rinkimines galimybes. Tačiau finansiniai santykiai tarp partijos ir profesinių sąjungų išliko (Aylott, 2004, p. 77-81). Švedijoje socialdemokratų partijos ir Švedijos profesinės sąjungos konfederacijos santykiai susiformavo seniausiai. Jau XX amžiuje jos buvo pagrindiniai politiniai veikėjai Švedijos politikoje. Nors ši profesinė sąjunga palaikydavo santykius ir su kitomis politinėmis partijomis, teikiant joms finansinę paramą. Tačiau jie nebuvo laikomi reikšmingais. Profesinė sąjunga visuomet išliko ištikima socialdemokratų partijai (Widfeldt, 2001, p. 63-67). Tokia ištikimybė viena kitai, dažnai sustiprina viena kitą (Heaney, 2012, p. 196). Vadinasi, nors ir buvo pertvarkomi Skandinavijos socialdemokratų ir profesinių sąjungų santykiai, tačiau tarp jų ryšys išliko.

Allern ir kt. (2010, p. 19-20) teigimu, priešingai nei Danijoje, Švedijos ir Norvegijos socialdemokratams vis dar turi artimesnius santykius su savo tradiciniais partneriais, t.y. profesinėmis sąjungomis. Tačiau socialdemokratų partijos santykiai su profesinėmis sąjungomis buvo kuriami ne tik

Skandinavijos šalyse. Kitose šalyse socialdemokratų partijos skatino naujų interesų grupių sukūrimą. Pavyzdžiui, Vokietijos socialdemokratai buvo pagrindinė varomoji jėga įsteigti Vokietijos darbo sąjungą (Schumacher ir kt., 2013, p. 11).

Mokslinėje literatūroje nuolat svarstoma ar istoriškai glaudūs santykiai tarp socialdemokratų partijų ir profesinių sąjungų sunyko ar ne. Vieningai buvo sutariama, kad šie santykiai jau yra susilpnėja (Allern, 2010, p. 311). Glaudūs santykiai su profesinėmis sąjungomis jau neatrodo taip patraukliai, nors ir yra išlikęs prisirišimas prie stiprių profesinių sąjungų (Allern, 2010, p. 65). Todėl socialdemokratai atsitraukia nuo profesinių sąjungų ir palieka juos kaip politinius „našlaičius“ (Howell, 2001, p. 9). Vadinasi, socialdemokratus ir profesines sąjungas sieja jau istoriškai sukurti ryšiai. Tik vienose šalyse šie ryšiai yra išlikę stipresni, kitose silpnesni. Galima daryti prielaidą, kad šiandien socialdemokratų partijos yra nusiteikusios kurti santykius su įvairesnėmis interesų grupėmis.

Galima teigti, kad politinių partijų santykiai su interesų grupėmis priklauso nuo ideologinių partijos nuostatų. Socialdemokratų partija linkusi kurti santykius su interesų grupėmis, ypač su profesinėmis sąjungomis. Pavyzdžiui, Skandinavijoje socialdemokratų partijos ir profesinių sąjungų santykiai buvo itin artimi. Tačiau laikui bėgant šie santykiai susilpnėjo. Tik kai kuriose šalyse išliko istoriškai sukurti santykiai.

Apibendrinant teorines išvagas, galima teigti, kad mokslinėje literatūroje vieningo politinės partijos ir interesų grupės apibrėžimo nėra. Tiek politinės partijos, tiek interesų grupės yra klasifikuojamos įvairiai, turi sau būdingus tikslus, funkcijas, jų įgyvendinimo būdus ir pan. Nors partijos ir interesų grupės įgyvendina skirtingus vaidmenis, abiem joms būdingas tarpininkavimas tarp visuomenės ir valstybės. Politinės partijos ir interesų grupės yra linkusios viena kitą matyti kaip tam tikrą priemonę savo tikslams įgyvendinti. Vien partijų ir interesų grupių funkcijų įgyvendinimas, jų turimi išteklių, skatina kurti santykius, vykdyti tarpusavio mainus. Vadinasi, partijos turi tai, ko reikia interesų grupėms, o interesų grupės – partijoms. Visa tai lemia, kad tarp politinių partijų ir interesų grupių susiformuoja sąveika. Galima teigti, kad sąveika yra daugiadimensis ir gana sudėtingas reiškinys. Todėl jis gali būti grindžiamas politinių partijų ir interesų grupių santykiais, ryšiais, tarpusavio mainais ir pan., siekiant abipusės įtakos. Sąveika gali sukelti tiek teigiamas, tiek neigiamas pasekmes. Reikėtų pabrėžti, kad partijų ir interesų grupių sąveika lemia įvairūs veiksniai (pvz., politikos sritis, grupės, išteklių dydis, organizacinė struktūra ir pan.). Jų santykiai yra kuriami ir palaikomi, organizuojant bendrus renginius, susitikimus, konferencijas, suvažiavimus, grupės lyderius įdarbinant partijoje, taikant įvairias rašytinės komunikacijos priemones ir kitais būdais. Socialdemokratų partija dėl savo ideologinių nuostatų nuolat palaiko ryšius su profesinėmis sąjungomis bei įvairiomis socialinėmis grupėmis.

2. KAUNO MIESTO LSDP SKYRIAUS IR INTERESŲ GRUPIŲ SĄVEIKOS TYRIMO METODIKA

Šiame skyriuje pristatoma parengta Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos tyrimo metodika. Nurodoma tyrimo tikslas, uždaviniai, pasirinkti tyrimo metodai, jų taikymo eiga ir pagrindžiamas jų reikalingumas.

2.1. Tyrimo tikslas, uždaviniai ir eiga

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveiką.

Tyrimo uždaviniai:

1. Apibūdinti LSDP ir jos padalinį veikiančią Kauno mieste savivaldybės teritorijoje.
2. Išanalizuoti LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programas, įvertinant programines nuostatas interesų grupių aspektu.
3. Nustatyti Kaune veikiančias interesų grupes ir atlikti jų tipologizavimą.
4. Išsiaiškinti, kaip ir koku mastu Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės (ne)sąveikauja.

Tyrimo metodai. Siekiant ištirti Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveiką buvo taikoma dokumentų analizė, aprašomoji statistika ir pusiau struktūruotas interviu.

Empirinis tyrimas buvo atliekamas pagal iš anksto numatytą eigą. Visų pirma, buvo atlikta dokumentų analizė. Pasitelkus dokumentų analizę buvo siekiama išsiaiškinta apie LSDP ir jos padalinį veikiančią Kauno miesto savivaldybės teritorijoje. Taip pat nustatyti ir įvertinti LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programines nuostatas interesų grupių aspektu. Tokiu būdu, siekiama išsiaiškinti socialdemokratų požiūrį apie interesų grupes. Antra, pasitelkus dokumentų analizę, kaip duomenų rinkimo metodą, buvo siekiama surinkti duomenis apie Kauno interesų grupes ir nustatyti, kurios iš jų yra veikiančios. Taikant aprašomosios statistikos metodus buvo siekiama gautus tyrimo duomenis išreikšti skaičiais ir juos pavaizduoti grafiškai. Trečia, atsižvelgiant į gautus tyrimo duomenis atrinkti informantus interviu atlikimui, t.y. atrinkti Kaune veikiančias interesų grupes, kurios atitinka nustatytus kriterijus. Ketvirta, atlikti pusiau struktūruotą interviu su LSDP Kauno miesto skyriaus ir Kaune veikiančių interesų grupių atstovais. Be to, taikant dokumentų analizę papildyti ir pagrįsti interviu metu gautus duomenis. Pusiau struktūruoto interviu ir dokumentų analizės metodais buvo siekiama išanalizuoti tarp kurių Kaune veikiančių interesų grupių ir LSDP Kauno miesto skyriaus yra ryšys. Taip pat nustatyti tarpusavio santykių naudą, kokios priežastys lemia jų pasirinkimą bendradarbiauti vieni su kitais, kokiais būdais yra sukuriami ir palaikomi šie santykiai. Remiantis gautais duomenimis sudaryti apibendrintą Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelį.

2.2. Tyrimo metodikos pagrindimas

Dokumentų analizė pasirinkta, nes dauguma dokumentų yra lengvai prieinami, jų rinkimas nieko nekainuoja, o dokumentai nedaro įtakos tyrėjo nuostatai (Pruskus, 2004, p. 209; Rupšienė, 2007, p. 126-127). Dokumentų analizei atlikti buvo naudojama LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus viešai skelbiama, platinama ir laisvai prieinama elektroninėje erdvėje dokumentacija. Tyrimui atlikti buvo naudojami šie LSDP dokumentai: Lietuvos socialdemokratų partijos statutas (2013), Lietuvos socialdemokratų partijos programa (2009), Lietuvos socialdemokratų partijos 2012 metų rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programa (2012) ir pan. Buvo naudojami ir LSDP Kauno miesto skyriaus dokumentai, tokie kaip Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai (2014), LSDP Kauno miesto 2015 m. rinkimų programos nuostatos (2015), Orintos Leiputės, kandidatės į Kauno m. mero pareigas, rinkiminė programa (n.d.) ir pan. Taip pat LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus interneto svetainėje skelbiama informacija ir pan. Pasitelkus dokumentų analizę buvo pristatyta LSDP ir jos padalinys veikiantis Kauno miesto savivaldybės teritorijoje. Taip pat nustatytos socialdemokratų programinės nuostatos interesų grupių aspektu bei gautais duomenimis buvo papildoma ir pagrindžiama Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių santykių analizė.

Siekiant tipologizuoti Kaune veikiančias interesų grupes pirmiausiai buvo atliekama dokumentų analizė, kaip duomenų rinkimo metodas. Reikėtų pabrėžti, kad Lietuvoje nėra sukurtos vieningos duomenų bazės, kurioje būtų pateikiamos visos Lietuvoje veikiančios interesų grupės. Todėl norint nustatyti Kauno interesų grupes ir jų tipus, visų pirma, buvo atliekamas išsamus duomenų surinkimas ir jų susistemimas. Duomenų surinkimui apie Kauno interesų grupes atlikti buvo remiamasi LMT finansuojamo projekto „Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės“ (2015) parengta metodologija.

Pirmiausiai buvo apibrėžta interesų grupių sąvoka ir sudarytos galimos interesų grupių kategorijos. Apibendrinant įvairių autorių siūlomus interesų grupių apibrėžimus buvo konstatuota, kad interesų grupė – organizuota individų grupė, turinti bendrus interesus ir siekianti daryti įtaką įvairiose viešosios politikos srityse. Vadinasi, esminiai kriterijai padedantys identifikuoti interesų grupę yra: 1) organizuota individų grupė; 2) bendri interesai; 3) siekimas daryti įtaką įvairiose viešosios politikos srityse. Taip pat interesų grupes galima klasifikuoti pagal tam tikras kategorijas. Baroni ir kt. (2014, p. 14) siūlo interesų grupes skirstyti į: profesines sąjungas, profesines asociacijas, verslo grupes, institucines asociacijas, socialines grupes, pomėgių/laisvalaikio grupes, religines grupes, viešojo intereso grupes. Toks interesų grupių skirstymas, taikomas ir LMT finansuojamo projekto „Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės“ (2015) parengtoje metodologijoje. Papildomai įtraukus dar vieną interesų grupių kategoriją, t.y. kitos interesų grupės, kurių pagal veiklą negalima priskirti nei vienai minėtai kategorijai. Todėl remiantis minėto projekto parengta metodologija, buvo nustatytos interesų grupių kategorijos ir jų apibrėžimai (žr. 8 lent.).

8 lentelė. Interesų grupių kategorijos ir jų apibrėžimai

Interesų grupių kategorijos ir apibrėžimai
Profesinė sąjunga – dirbančių asmenų susivienijimas su darbo santykiais susijusioms teisėms ir interesams ginti.
Profesinė asociacija – susivienijimas, skirtas plėtoti tam tikrą profesiją, atstovauti tos profesijos interesus.
Verslo grupė (asociacija) – verslo įmonių įsteigtos asociacijos. Darbdavių asociacija – bendra verslo įmonių-darbdavių organizacija, kurios tikslas yra koordinuoti savo narių veiklą derybose su profesinėmis sąjungomis ir/ar vyriausybe. Sektorinė asociacija – asociacija, vienijanti konkretaus ekonominio (ūkio) sektoriaus įmones ar asociacijas. Skėtinė asociacija – asociacija, kuri jungia kitas šakines, paprastai kelių skirtingų sektorių verslo asociacijas. Kitos verslo asociacijos – kitos verslo asociacijos, kurių pagal veiklos pobūdį negalima priskirti darbdavių, sektorinėms ir skėtinėms asociacijoms.
Institucinės asociacijos – viešojo sektoriaus institucijų, kurios pilnai ar iš dalies išlaikomos iš valstybės ar savivaldybės biudžeto, susivienijimas ir asociacijos. Viešojo administravimo įstaigų asociacijos – organizacijos, vienijančios viešojo administravimo institucijas ar šių institucijų vadovus. Kitų viešojo sektoriaus institucijų asociacija – organizacijos, kurios vienija kitas viešojo sektoriaus institucijas, šių institucijų padalinius ir/ar institucijų vadovus (pavyzdžiui, universitetai, ligoninės, karinės/gynybos institucijos ir kt.).
Socialinės grupės – organizacijos, kurių narius sieja tam tikras su grupės tikslais susijęs interesas, bet nėra susijęs su darbu ar profesija. Šių grupių narius jungia tam tikra „tapatybė“, pavyzdžiui, sveikatos būklė, kultūrinė tapatybė, seksualinė orientacija, lytis, etniškumas ir pan. Pacientų grupės – organizacijos, vienijančios tam tikrą medicininę būklę (ligą) turinčius asmenis, tų asmenų šeimos narius, taip pat (nebūtinai) toje srityje besispecializuojančius gydytojus. Senjorų grupės – organizacijos, vienijančios pagyvenusius (pensinio amžiaus) asmenis ar jų asociacijas (draugijas, klubus, sąjungas ir pan.). Studentų ir jaunimo grupės – organizacijos, kurios vienija asmenis, studijuojančius mokslo ir studijų institucijose (moksleivius, studentus) ir kitas jaunimo organizacijas. Mažumų grupės – organizacijos, vienijančios tam tikrą mažumą atstovaujančius asmenis. Šių grupių narius nuo visuomenės gali skirti jų rasė, seksualinė orientacija, etninė kilmė ir kt. charakteristikos. Kitos socialinės grupės – kitos socialinės grupės, kurių negalima priskirti minėtoms kategorijoms.
Laisvalaikio/pomėgių grupės – organizacijos, kurios vienija asmenis su bendrais laisvalaikio arba pomėgių interesais. Sporto organizacijos – organizacijos, kurių narius sieja tam tikros sporto rūšies interesai. Nepriskiriami įvairūs sporto klubai ar kitos organizacijos, kurios turi asociacijos statusą, bet neturi narių ir vykdo tik pramoginę veiklą (švenčių, renginių organizavimas). Kitos laisvalaikio/pomėgių organizacijos – organizacijos, kurių narius sieja ne su sporto rūšimi susiję interesai.
Religinės grupės – organizacijos, vienijančios tam tikros religijos ar konfesijos asmenis. Krikščioniškos grupės – organizacijos, vienijančios krikščioniško tikėjimo asmenis. Kitos religinės grupės – organizacijos, vienijančios ne krikščioniško tikėjimo asmenis.
Viešojo intereso grupės – organizacijos, kurių nariai neturi asmeninių interesų grupės atžvilgiu. Šių grupių narius sieja bendri visuomenę liečiantys susirūpinimai (užterštumas, vartotojų apsauga ir pan.). Aplinkosauginės – organizacijos, siekiančios spręsti ekologines, gamtos išsaugojimo ir kitas aplinkos apsaugos problemas. Humanitarinės – organizacijos, padedančios pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms ir ginančios šių grupių teises. Vartotojų – organizacijos, ginančios vartotojų teises ir kovojančios prieš kitus vartotojų teises pažeidžiančius veiksmus. Žmogaus teisių ir lygių galimybių organizacijos – organizacijos ginančios žmogaus teises ir laisves, lygias galimybes ir nediskriminavimą visiems visuomenės nariams. Kita – kitos viešojo intereso organizacijos, kurių negalima priskirti aukščiau išvardintoms kategorijoms.
Kitos grupės – priskiriamos interesų grupės, kurių pagal veiklą nebuvo galima priskirti nei vienai išvardintai kategorijai.

Šaltinis: sudaryta pagal parengtą metodologiją LMT finansuojamo projekto "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015

Iš 8 lentelės matyti, kad interesų grupės skirstomos į 9 pagrindines interesų grupių kategorijas. Kiekvieną kategoriją sudaro atitinkami organizacijos tipai. Pavyzdžiui, verslo grupių (asociacijų) kategoriją sudaro: darbdavių, sektorinės, skėtinės ir kitos verslo asociacijos. Vadinasi, pagal interesų grupės veiklą nustatoma ar interesų grupė vienija darbdavius, ar konkretaus ekonominio (ūkio) sektoriaus įmones, ar tam tikrą sektorių. Atsižvelgiant į tai, nustatomas interesų grupės organizacijos tipas.

Nustačius pagrindinius kriterijus padedančius identifikuoti interesų grupes, jų tipus bei apibrėžimus, buvo pasiruošiama duomenų bazės sukūrimui. Informacijos suvedimui apie interesų grupes buvo naudojama „Microsoft Office Excel 2010“ programa (žr. 5 pav.).

Eil. Nr.	IG pavadinimas	Interneto svetainės adresas	Apdraustųjų darbuotojų skaičius	Organizacijos aprėptis (miesto/rajono, reg., ar LT mastu veikia)	Buveinės vieta (adresas)	Organizacijos vadovas (v., p., el. paštas)	Bendras organizacijos el. paštas	Narystė (organizacinė/ asmeninė/mišri)	Narių skaičius	Įsteigimo metai	Ar siekia daryti įtaką VP sprendimams	Organizacijos tipas	Papildomas organizacijos tipas	Viešasis, privatus ar NVO sektorius	Viešosios politikos sritis

5 pav. „Microsoft Office Excel 2010“ failas informacijos suvedimui

Iš 5 paveikslą matyti, kad „Microsoft Office Excel 2010“ faile pateikiama ši informacija: 1) interesų grupės pavadinimas; 2) interneto svetainės adresas; 3) apdraustųjų darbuotojų skaičius; 4) organizacijos aprėptis; 5) buveinės vieta (adresas); 6) organizacijos vadovas (vardas, pavardė, el. paštas); 7) bendras organizacijos el. paštas; 8) narystė; 9) narių skaičius; 10) įsteigimo metai; 11) ar siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams; 12) organizacijos tipas; 13) papildomas organizacijos tipas; 14) sektorius, kurį organizacija atstovauja; 15) viešosios politikos sritis. Dalis informacijos į „Microsoft Office Excel 2010“ failą pildoma rankiniu būdu. Kita dalis parenkama iš sudaryto išplečiamojo sąrašo langelių:

- Organizacijos aprėptis. Šis bruožas nurodo, kokių mastu interesų grupė vienija asmenis, organizacijas ir pan. Organizacinė aprėptis skirstoma į: miesto/rajono (vienija tik tam tikro miesto ar rajono žmones ar organizacijas), regioninė (apima tam tikrą kraštą, apskritį ir pan.), nacionalinė (Lietuvos). Organizacinė aprėptis dažniausiai nusakoma iš organizacijos pavadinimo (LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015).

- Narystė. Šis bruožas nurodo, interesų grupės narystės pobūdį. Narystė gali būti organizacinė, asmeninė, mišri bei nebūti jokios narystės. Organizacinė narystė yra tuomet, kai jos nariai yra kitos organizacijos, pavyzdžiui, asociacijos, draugijos, įmonės ir pan. Asmeninė narystė yra, kai vienija pavienius asmenis. Mišri narystė yra tuo atveju, kai organizacija skelbia, kad ji vienija pavienius asmenis ir kitas organizacijas. Nėra narystės yra tuo atveju, kai interesų grupės neieško

naujų narių. Interesų grupės apie narystę grupėje dažniausiai skelbia savo interneto svetainėje arba įstatuose (Baroni ir kt., 2014, p. 10; LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015).

- Ar siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Galimi pasirinkimo variantai: taip arba ne. Ši informacija dažniausiai nurodoma organizacijos interneto svetainėje arba jos įstatuose. Jeigu interneto svetainėje ar įstatuose nurodoma, kad ji siekia paveikti valdžios institucijas, daryti įtaką sprendimų priėmimui, dalyvauti rengiant ir svarstant įstatymus, atstovauti grupės interesus ir pan. Vadinasi, ši interesų grupė siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Jeigu interesų grupė nieko panašaus nenurodo reiškia, kad ji nesiekia daryti įtakos viešosios politikos sprendimams (LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015).

- Organizacijos tipas ir papildomas organizacijos tipas. Pagal interesų grupės interneto svetainėje pateikiamus duomenis nustatomas organizacinis tipas. Šie tipai yra pateikti lentelėje (žr. 8 lent.). Papildomas organizacijos tipas skiriamas tuo atveju, jeigu organizaciją galima priskirti dviem organizacijos tipams.

- Sektorius, kurį organizacija atstovauja: viešasis, privatus, NVO. Viešajam sektoriui priskiriamos tos interesų grupės, kurios atstovauja žmones ar jų grupės, kurių veikla finansuojama iš valstybės ir savivaldybės biudžetų. Privačiam sektoriui priskiriamos visos interesų grupės, kurios yra susijusios su verslu, darbdavių grupėmis ir pan. NVO sektoriui priskiriamos tos organizacijos, kurios yra įkurtos ne valdžios iniciatyva, o laisva žmonių valia. Todėl NVO sektoriui priskiriamos įvairios socialinės, laisvalaikio/pomėgių, religinės, viešojo intereso ir kitos grupės (LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015; Socialinių terminų žodynas, n.d.).

- Viešosios politikos sritis nurodo, kurioje srityje interesų grupė veikia. Viešosios politikos sritys nustatytos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos ministerijas (žr. 9 lent.).

9 lentelė. Viešosios politikos sritys

Viešosios politikos sritis	Apibūdinimas
Aplinkos apsauga	Veikla, kuria siekiama išsaugoti, tausoti aplinką, užtikrinti darnų vystymąsi, racionalų gamtos išteklių naudojimą ir kita.
Energetika	Apima sritis susijusias su gamtinėmis dujomis, nafta, elektra, šilumos ūkiu, energijos vartojimo efektyvumu, atsinaujinančiais energijos ištekliais ir t.t.
Finansų reikalai	Apima finansų sritį (finansinių paslaugų veiklą: indėlininkų, kreditorių, investuotojų ir kitas organizacijas).
Krašto apsauga ir gynyba	Apima krašto apsaugos ir gynybos sritis.
Kultūra	Apima šias sritis: kultūros, sporto, pomėgių, laisvalaikio organizacijas ir pan.
Socialinė apsauga	Apima socialinį draudimą, socialinę integraciją ir pan.
Darbo rinka	Apima sritis susijusias su darbo rinka, darbo santykiais, užimtumu ir pan.
Susisiekimas	Apima sritis susijusias su keliais ir kelių transportu, geležinkelių transportu, vandens transportu, oro transportu, saugiu eismu, tranzitu, logistika ir pan.

9 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Sveikatos apsauga	Apima asmens ir visuomenės sveikatos priežiūrą, sveikatos priežiūros specialistus, pacientų teises ir pan.
Švietimas ir mokslas	Viešasis ir privatus švietimas, formalus ir neformalus švietimas, ikimokyklinis, priešmokyklinis, pradinis, pagrindinis, vidurinis, suaugusiųjų švietimas, profesinis, aukštasis mokslas, tyrimai ir kita.
Teisingumas ir teisė	Apima kovos su korupcija organizacijas, vartotojų teisių, žmogaus teisių ir laisvių apsauga ir pan.
Ūkis, pramonė ir ekonomika	Apima verslo aplinką, investicijas, inovacijas, eksportą, turizmą ir pan.
Užsienio reikalai	Atstovavimas Lietuvos Respublikos ir jos piliečių teisėtiems interesams ir jų gynimas tarptautinėse organizacijose ir užsienio valstybėse.
Žemės ūkis	Veikla, kuri apima kaimo plėtrą, žemės ir maisto ūkį, žuvininkystę, žemėtvarką ir pan.
Kita	Viešosios politikos sritys, kurių neįmanoma priskirti nei vienai anksčiau aptartai sričiai.

Šaltinis: sudaryta pagal parengtą metodologiją LMT finansuojamo projekto "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015

Remiantis LMT finansuojamo projekto „Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės“ (2015) metodologija, informacija apie visas organizacijas buvo imama iš interneto svetainės www.rekvizitai.lt, o detalesnė informacija iš konkrečios organizacijos interneto svetainės. Visų pirma, buvo pradama nuo užklauso interneto svetainėje (www.rekvizitai.lt). Šios interneto svetainės paieškoje buvo pasirenkamas miestas – Kaunas ir veiklos sritis – sąjungos, fondai, asociacijos (žr. 6 pav.).

The screenshot shows the search results for 'Sąjungos, fondai, asociacijos' in 'Kaunas'. The search criteria are: Pavadinimas: (empty), Miestas: Kaunas, Ieškomas žodis: (empty), Imonės kodas: (empty), Veiklos sritis: Sąjungos, fondai, asociacijos. The search button is labeled 'Ieškoti'. Below the search bar, the results are displayed as 'Imonės » Sąjungos, fondai, asociacijos » Kaunas' with 'Rasta įmonių: 1640'. A list of results is shown with counts for various cities: Vilniuje (4491), Kaune (1640), Klaipėdoje (707), Šiauliuose (441), Panevėžyje (382), Visi miestai (13128), and Daugiau miestų... The pagination shows '1 2 3 4 ... 110 Kitas »'.

6 pav. Interesų grupių užklausa interneto svetainėje (www.rekvizitai.lt)

Pagal užklausą randama 1640 sąjungų, fondų, asociacijų, draugijų ir panašaus pobūdžio organizacijų. Tačiau ne visos organizacijos atitinka interesų grupių apibrėžimą. Iš šių organizacijų nebuvo analizuojama įvairios verslo organizacijos, sporto klubai (organizuojantys tik sporto renginius), viešosios įstaigos, fondai, vietos veiklos grupės, bendruomenės. Paminėtina, kad interneto svetainėje (www.rekvizitai.lt) organizacijų skaičius dažnai kinta, todėl tyrimo metu (duomenų rinkimas buvo atliekamas 2015 m. spalio 12 d. – 2015 m. lapkričio 20 d.) jų skaičius buvo 1640.

Duomenys apie Kauno interesų grupes buvo renkami dviem etapais. Kiekviena interesų grupė koduojama vieną kartą pagal iš anksto nustatytus kintamuosius. Visų pirma, remiantis informacija iš interneto svetainės (www.rekvizitai.lt) buvo nustatyta: interesų grupės pavadinimas, interneto svetainės adresas, apdraustųjų darbuotojų skaičius, organizacijos aprėptis, buveinės vieta (adresas) ir organizacijos vadovas. Jeigu nenurodyta interneto svetainės adresas, tuomet atliekama papildoma

paieška www.google.lt (LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015).

Šiame etape buvo įvedami du papildomi kriterijai, jeigu paaiškėjo, kad organizacija neturi interneto svetainės ir organizacijoje nėra apdraustų darbuotojų – toliau informacija apie organizaciją nebeieškoma. Jei nors vienas iš šių kriterijų yra, toliau pildoma informacija (LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015). Šie du kriterijai – interneto svetainė ir organizacijos apdrausti darbuotojai – padeda užtikrinti, kad interesų grupė yra vykdanči savo veiklą.

Antrajame etape informacija apie konkrečią interesų grupę buvo imama iš jos interneto svetainės: interesų grupės vadovo el. paštas, bendras el. paštas, narystė, jeigu nurodoma interneto svetainėje narių skaičius ir organizacijos įsteigimo metai. Taip pat ar interesų grupė siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams, organizacijos tipas ir papildomas tipas (žr. 8 lent.), sektorius, kurį organizacija atstovauja bei viešosios politikos sritis (žr. 9 lent.). Šią informaciją užpildžius, toliau buvo pildoma informacija apie kitą organizaciją (LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015). Tokiu būdu, buvo surinkti duomenys apie Kauno interesų organizacijas.

Pruskus ir Kocai (2014, p. 72) nurodo, kad aprašomosios statistikos metodais gauti tyrimo rezultatai gali būti išreiškiami skaičiais. Todėl gauti tyrimo duomenys analizuojami naudojantis aprašomosios statistikos metodais – dažniai, procentiniai įverčiai. Vadinas, surinkti duomenys apie Kauno interesų grupes buvo susisteminti ir grafiškai pavaizduojami. Visi duomenys apdorojami „Microsoft Office Excel 2010“ programa. Tyrimo duomenys pateikiami grafikais ir lentelėmis. Šių metodų pagalba buvo surinkta ir susisteminta informacija apie visas Kaune įsikūrusias interesų grupes ir nustatyta, kiek iš jų yra veikiančios. Taip pat atlikta Kaune veikiančių interesų organizacijų grupavimas pagal įvairius kintamuosius. Be to, remiantis gautais tyrimo duomenimis, atlikta informantų atranka interviu atlikimui, t.y. atrinktos interesų grupės atitinkančias nustatytus kriterijus.

Siekiant surinkti duomenis apie Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveiką, buvo atliekamas pusiau struktūruotas interviu. Telešienė (n.d.) nurodo, kad interviu yra tyrėjo pokalbis su tiriamuoju, siekiant surinkti tyrimui reikalingos informacijos. Vienas esminių interviu privalumų yra tyrėjo ir tiriamojo sąveiką, nes tyrėjas gali kontroliuoti interviu situaciją. Jei informantui neaiški klausimo formuluotė tyrėjas gali ją paaiškinti, papildomai žodžiu motyvuoti informantą. Taip užtikrinti, kad bus surinkta visa tyrimui reikalinga informacija. Tyrimui atlikti buvo pasirinktas pusiau struktūruotas asmeninis interviu „akis-į-akį“ ir telefonu. Pusiau struktūruotas interviu atliekamas remiantis planu, kuriame yra iš anksto numatyti konkretūs klausimai, jų pateikimo seka. Tačiau numatyta, kad tyrimo eigoje tyrėjas gali papildomai užduoti plane neįrašytų klausimų, siekiant surinkti

daugiau informacijos, jei tiriamasis nepilnai atsako į pateiktus klausimus (Telešienė, n.d.). Dėl šių savybių buvo pasirinktas pusiau struktūruotas interviu.

Interviu atliktas, tiek su politinės partijos, tiek su interesų grupių atstovais, siekiant nustatyti abiejų pusių požiūrį į tarpusavio sąveiką. Interviu atliktas su 2 LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojais. Šie informantai buvo atrinkti dėl jų užimamo posto ir atsakomybės už santykių palaikymą su įvairiomis organizacijomis. Taip pat atlikti 5 interviu su Kaune veikiančių interesų grupių atstovais. Pagrindiniai interesų grupių atrankos kriterijai buvo trys: 1) internetinė svetainė; 2) apdrausti darbuotojai; 3) siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Jeigu interesų grupė atitiko visus minėtus kriterijus buvo kreipiamasi dėl interviu atlikimo. Reikėtų pabrėžti, kad šie informantai buvo atrinkti remiantis gautais tyrimo duomenimis apie Kauno intereso grupes. Interviu buvo atliktas su šių organizacijų atstovais: Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacija (LSSA), Lietuvos ūkininkų sąjunga (LSS), Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai (ŽŪR), Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai (KPPAR), Lietuvos žaliųjų judėjimas (LŽJ). Šios interesų grupės atitiko visus tris nustatytus atrankos kriterijus.

Dėl galimybės atlikti interviu buvo iš anksto deramasi elektroniniu paštu. Atliekant interviu „akis-į-akį“ su tiriamuoju buvo bendraujama tiesiogiai numatytoje vietoje ir laiku. Interviu telefonu buvo atliekamas tuo atveju, jei tiriamasis dėl didelio užimtumo pageidavo į klausimus atsakyti telefonu. Prieš pradėdant interviu buvo prisistatyta, nurodant savo vardą, pavardę, universitetą, kuriame studijuojama. Taip pat supažindinama su tyrimo tikslu ir kur bus naudojami gauti duomenys. Atsiklausus kiekvieno informanto, pokalbis buvo įrašomas, naudojant pokalbio įrašymo įrangą. Visi informantai buvo informuoti ir davė žodinį sutikimą, naudoti gautą informaciją šiame baigiamajame magistro projekte. Interviu metodo pagalba buvo nustatyta: tarp kurių Kaune veikiančių interesų grupių ir LSDP Kauno miesto skyriaus yra sukurti santykiai; priežastys lėmusias šį pasirinkimą; santykių kūrimo ir palaikymo būdai; santykių nauda. Interviu klausimynai, Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių atstovams, buvo sudaryti remiantis išanalizuota moksline literatūra. Jie pateikiami 1 ir 2 prieduose.

Pasitelkus dokumentų analizę buvo pristatyta LSDP ir jos padalinys veikiantis Kauno miesto savivaldybės teritorijoje – LSDP Kauno miesto skyrius. Nustatytos pagrindinės socialdemokratų programinės nuostatos susijusios su interesų grupėmis. Be to, gautais duomenimis buvo papildoma ir pagrindžiama Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių santykių analizė. Remiantis LMT finansuojamo projekto „Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės“ (2015) parengta metodologija, buvo surinkti duomenys apie Kauno interesų grupes. Aprašomosios statistikos metodais gauti tyrimo duomenys išreiškiami skaičiais ir vaizduojami grafiškai. Pusiau struktūruoto interviu pagalba išsiaiškinta tarp kurių Kaune veikiančių interesų grupių ir socialdemokratų yra sukurti santykiai, dėl kokių priežasčių, kokia šių santykių nauda bei jų sukūrimo ir palaikymo būdai.

3. KAUNO MIESTO LSDP SKYRIAUS IR INTERESŲ GRUPIŲ SAŲVEIKOS TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

Šiame skyriuje pristatoma LSDP ir jos padalinys veikiantis Kauno miesto savivaldybės teritorijoje, aptariant partijos organizacinę struktūrą, narystės pobūdį, socialdemokratų padėtį vietos savivaldos ir nacionaliniuose rinkimuose. Išanalizuotos LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programos ir nustatyti pagrindiniai teiginiai, susiję su interesus atstovaujančiomis organizacijomis. Taip pat pateikiama Kaune veikiančių interesų grupių tipologija bei Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių santykių analizė.

3.1. LSDP ir jos padalinys veikiantis Kauno mieste savivaldybės teritorijoje

Lietuviškoji socialdemokratų partija buvo įkurta ir pirmoji LSDP programa priimta 1896 m. gegužės 1 d. Vilniuje. Istoriskai LSDP buvo pirmoji lietuvių politinė partija. Šiandien veikianti LSDP susiformavo, kai 2001 m. LDDP ir LSDP susivienijo į vieningą partiją (Apie partiją, n.d.). Šios partijos svarbiausios ideologinės nuostatos kyla iš filosofijos, religijos humaniškojo turinio, mokslo pažangos ir darbo judėjimo praktinės patirties. Jos išreiškiamos per socialdemokratinės vertybes tokias kaip laisvę, socialinį teisingumą, solidarumą, žmogaus teises, lygias galimybes ir žmogaus orumą (Andriukaitis, Sakalas, Dagys, 1996, p. 238). Vadinasi, LSDP – Lietuvos politinė partija, kuri jungia socialdemokratinę pažiūrą Lietuvos Respublikos piliečius, siekiančius įgyvendinti Lietuvoje laisvę, demokratiją, socialinį teisingumą ir solidarumą (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013).

LSDP siekia šių tikslų: puoselėti demokratiją, ginti žmogaus teises ir laisves, gilinti savivaldą; plėtoti politinę, socialinę, ekonominę ir kultūrinę demokratiją; įtvirtinti lyčių lygias teises bei galimybes ir pan. Visus savo tikslus įgyvendina pagal Socialistų Internacionalo nuostatas. Taip pat vykdydama LSDP programą, laikydama LR Konstitucijos, įstatymų, LSDP statuto ir kitų teisės aktų. LSDP savo veikloje vadovaujasi 6 pagrindiniais principais: savanoriškumo, sąžinės laisvės, demokratiškumo, atvirumo, atsakomybės ir solidarumo. Reikėtų pridurti, kad šioje partijoje sprendimai ir nutarimai priimami balsuojant. Pavyzdžiui, renkant vadovaujančius organus ar priimant kitus sprendimus, balsavimas gali būti atviras ar slaptas. Visi partijos organų nutarimai yra privalomi žemesniems (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013).

LSDP organizacinę struktūrą sudaro: partijos grupės, poskyriai, skyriai, suvažiavimas, pirmininkas, taryba, konferencija, prezidiumas, komisijos, komitetai bei valdyba. Visi partijos organai dirba pagal savo priimtus ir jų veiklą reglamentuojančius dokumentus. Pagal reglamentą dirba: LSDP suvažiavimas, konferencija, taryba, prezidiumas ir valdyba. Pagal įstatus dirba skyriai, o pagal nuostatus – komisijos ir komitetai (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013).

Lietuvos socialdemokratų partijos statute (2013) numatyta, kad aukščiausias partijos organas yra LSDP suvažiavimas. Socialdemokratų pirmininkas yra vienasmenis partijos valdymo organas,

renkamas slaptu balsavimu suvažiavimo, kas dvejus metus. Nuo 2009 m. iki dabar, jau tris kartus iš eilės, į partijos pirmininko pareigas išrenkamas Algirdas Butkevičius. Partijos organizacinę pagrindą sudaro partijos grupės, kurios yra kuriamos teritoriniu principu. Partijos grupės pagal LR administracinę teritorinę padalijimą jungiasi į skyrius savivaldybėse. Todėl vienoje savivaldybėje veikia tik vienas partijos skyrius. Reikėtų pabrėžti, kad partijos skyrių gali sudaryti ne mažiau kaip 15 partijos narių, o sprendimą dėl jo įkūrimo priima LSDP prezidiumas. Vadinasi, LSDP turi 60 skyrių, įsikūrusių 10 apskrįčių ir vieną Londone (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013; Apie partiją, n.d.).

LSDP dalyvauja LR Seimo, Prezidento, Europos Parlamento bei savivaldybių tarybų rinkimuose, o nuo 2015 m. ir tiesioginiuose mero rinkimuose. LSDP kandidatai į rinkimus keliami pagal tam tikrą procesą. Visų pirma, partinės grupės parenka ir pasiūlo poskyrio tarybai (jei nėra skyriaus tarybai) kandidatus. Tada poskyrio taryba pateiktus pasiūlymus apibendrina ir teikia juos skyriaus tarybai. Skyriaus taryba aptaria kandidatus ir šaukia skyriaus susirinkimą ar konferenciją. Sušauktame skyriaus susirinkime ar konferencijoje, aptariamai ir siūlomi kandidatai LSDP tarybai. Šiame etape būna išrenkami kandidatai į vietos savivaldos rinkimus, toliau vyksta tik kandidatų iškėlimas į nacionalinius rinkimus. LSDP taryba nustato kandidatų rinkiminių sąrašų sudarymo ir jų aptarimo tvarkas bei turi teisę patikslinti kandidatų sąrašus ir iškelti kandidatus. LSDP taryba gali sušaukti LSDP konferenciją arba suvažiavimą. LSDP suvažiavimas tvirtina partijos rinkimų programą ir kelia kandidatus, bet visa tai gali atlikti ir LSDP konferencija. Šiame procese būna išrenkami kandidatai į LR Seimą, Europos Parlamentą ir kandidatas į LR Prezidentus (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013; Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai, 2014). Vadinasi, kokios LSDP organizacinės struktūros dalyvauja kandidatų iškėlimo procese priklauso nuo to ar kandidatai keliami į vietos savivaldos, ar į nacionalinius rinkimus.

Tokiu būdu, iškelti partijos nariai dalyvauja rinkimuose, kad patektų į valdžią. Todėl nustačius LSDP kandidatų į rinkimus iškėlimo procesą yra tikslinga apžvelgti, kiek jų yra išrenkami į LR Seimą, Europos Parlamentą ir pan. Pavyzdžiui, LR Seimo rinkimai vyko 2004 m., 2008 m. ir 2012 m. LSDP iškėlė savo kandidatus šiems rinkimams (žr. 10 lent.).

10 lentelė. LSDP narių skaičius išrinktas į LR Seimą 2004 m., 2008 m. ir 2012 m.

Metai	2004	2008	2012
Išrinkti Seimo nariais	20	25	37

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, 2004a, 2008, 2012

Iš 10 lentelėje pateiktų duomenų galima pastebėti, kad iš visų 141 LR Seimo narių, 2004-2008 m. Seimo nario kadencijai buvo išrinkti 20 LSDP narių, 2008-2012 m. – 25, o 2012-2016 m. – 37. Vadinasi, analizuojamu laikotarpiu į LR Seimą išrenkama vis daugiau LSDP narių. Galima daryti prielaidą, kad partija parenka kandidatus, kurie turi visuomenės palaikymą ir pasitikėjimą.

LSDP gali kelti kandidatus ne tik į LR Seimą, bet ir kandidatą į LR Prezidentus. Pavyzdžiui, 2009 m. kandidatu į LR Prezidentus buvo siūlomas ir iškeltas Algirdas Butkevičius. Rinkimų metu A. Butkevičius surinko 11,68 proc. visų balsų, o Dalia Grybauskaitė surinko 68,21 proc. Šiuose rinkimuose A. Butkevičius pralaimėjo (Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, 2009). 2014 m. LSDP kandidatu į LR Prezidentus tapo Zigmantas Balčytis, kuris po pakartotino balsavimo surinko 40,10 proc. rinkėjų balsų. Tačiau daugiausiai balsų, iš visų kandidatų, surinko Dalia Grybauskaitė (57,90 proc.) (Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, 2014a). Galima pastebėti, kad analizuojamu laikotarpiu LSDP kandidatai į LR Prezidentus nelaimėjo, bet visuomet išliko gana aukštoje pozicijoje, lyginant su kitų partijų kandidatais į LR Prezidentus.

2004 m. Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare, kaip ir visose ES šalyse, buvo rengiami rinkimai į Europos Parlamentą. Reikėtų pridurti, kad Europos Parlamento nariai išrenkami 5 metų kadencijai. Vadinasi, nuo Lietuvos įstojimo į ES, jau įvyko treji rinkimai į Europos Parlamentą. LSDP iškėlė kandidatus ir į Europos Parlamentą (žr. 11 lent.). Iš 11 lentelės matyti, kad 2004 m. ir 2014 m. vykusiuose rinkimuose buvo išrinkti du LSDP nariai, o 2009 m. – 3.

11 lentelė. LSDP narių skaičius išrinktas į Europos Parlamentą 2004 m., 2009 m. ir 2014 m.

Metai	2004	2009	2014
Išrinkti į Europos Parlamentą	2	3	2

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, 2004b, 2009, 2014b

Apibendrinant, LSDP kelia savo kandidatus į LR Seimo, Europos Parlamento ir LR Prezidento rinkimus. Kiekvienuose rinkimuose tam tikrą išrinktų narių skaičių sudaro socialdemokratai. Vadinasi, Lietuvos socialdemokratai turi visuomenės palaikymą ir pasitikėjimą. Tai patvirtina ir paskutiniai Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimo centro „Vilmorus“ (2015) atlikto tyrimo rezultatai, kurie parodė, kad iš visų Lietuvos partijų, LSDP turi didžiausią Lietuvos gyventojų pasitikėjimą (24,3 proc.).

Lietuvos socialdemokratų partijos statute (2013) yra nurodyta, kas gali tapti partijos nariu ir kokie jam yra keliami reikalavimai. LSDP nariu gali būti kiekvienas 18 metų sulaukęs LR pilietis, kuris pripažįsta LSDP programą ir statutą, dalyvauja partijos veikloje ir moka nario mokestį. Tačiau šis narys negali būti jokios kitos Lietuvos partijos nariu ir dalyvauti kandidatu kitos partijos rinkiminiuose sąrašuose. Partijos statute yra akcentuojama, kad asmuo, norintis įstoti į LSDP turi pateikti prašymą, kuriame turi būti dviejų šios partijos narių rekomendacijos. Vadinasi, asmuo atitinkantis partijos keliamus reikalavimus gali tapti LSDP nariu (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013). Todėl analizuojant narystę partijoje, būtina įvertinti ir narystės partijoje mastus (žr. 12 lent.).

12 lentelė. LSDP narių skaičiaus kaita 2012-2015 m.

Metai	2012	2013	2014	2015
Narių skaičius	17032	17972	21847	22311

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerija, 2015

Iš 12 lentelės matyti, kad analizuojamu laikotarpiu LSDP narių skaičius nuolat auga. 2012 m. LSDP partijai priklausė 17032, 2013 m. – 17972, 2014 m. – 21847, 2015 m. – 22311 narių. Galima

pastebėti, kad 2014 m. partijos narių skaičius padidėjo apie 4 tūkst., kai 2013 m. – 940, o 2015 m. – 464. Galima teigti, kad partijos narių skaičius auga, bet šis augimas jau yra gana lėtas.

Kiekvienas asmuo tapdamas LSDP partijos nariu, įgyja tam tikras teises ir pareigas. Viena iš LSDP nario pareigų yra mokėti nario mokestį (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013). Nario mokestis sudaro labai svarbią partijos lėšų dalį. LSDP nariai, kas mėnesį, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį, moka ne mažiau 1 proc. savo pajamų, atskaičius mokesčius. Partijos nariai, negalintys dėl objektyvių priežasčių mokėti nustatyto dydžio nario mokesčio, moka ne mažesnę kaip 0,3 euro mokestį per mėnesį (LSDP prezidiumo nutarimas dėl nario mokesčio, 2015). Reikėtų pridurti, kad už LSDP programos ar statuto nesilaikymą ar kitokį netinkamą elgesį nariui gali būti skiriamos šios partinės nuobaudos: įspėjimas, papeikimas, pašalinimas iš LSDP (Lietuvos socialdemokratų partijos statutas, 2013).

LSDP nariai sudaro partijos skyrių tam tikroje savivaldybės teritorijoje. Kauno miesto savivaldybės teritorijoje veikia LSDP Kauno miesto skyrius. 1989 m. buvo įsteigta LSDP Kauno miesto skyriaus atkūrimo iniciatyvinė grupė, o šio skyriaus pirmuoju pirmininku buvo išrinktas Vytautas Šileikis (Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai, 2014; LSDP Kauno m. skyriaus istorija, n.d.).

LSDP Kauno miesto skyrius – vienintelis LSDP padalinys veikiantis Kauno miesto savivaldybės teritorijoje ir vykdamas partijos politiką. Reikėtų pridurti, kad savo įgaliojimų riboje skyrius veikia autonomiškai. Skyrius siekia įgyvendinti šiuos uždavinius: atstovauti LSDP Kauno mieste; didinti partijos narių ir rėmėjų skaičių; analizuoti gyventojų nuomonę įvairiais klausimais ir kaupti duomenų bazes; organizuoti gyventojų, skyriaus narių susitikimus su LR Seimo, Vyriausybės ir Kauno savivaldybės tarybos nariais, savivaldybės administracijos vadovais ir pan. (Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai, 2014; LSDP Kauno m. skyriaus istorija, n.d.). Vadinasi, LSDP Kauno miesto skyrius yra atsakingas už partijos politikos įgyvendinimą Kauno mieste.

LSDP Kauno miesto skyrius turi teritorinius ir funkcinius padalinius, siekiant užtikrinti, kad bus įgyvendinami skyriaus uždaviniai ir vykdoma veikla. Skyrių sudaro: partinės grupės, visuotinas narių susirinkimas ar konferencija, skyriaus taryba, prezidiumas, LSDP frakcija savivaldybės taryboje, komisijos ir komitetai (pavyzdžiui, finansų komisija, skyriaus etikos ir procedūrų komisija, įstatų komitetas ir pan.). Taip pat yra skyriaus valdyba (skyriaus pirmininkas, jo pavaduotojai, atsakingasis sekretorius ir kiti nariai). Pavyzdžiui, nuo 2009 m. iki dabar, skyriaus pirmininkės pareigas užima Orinta Leiputė. Ji atstovauja Kauno miesto skyrių. Skyriaus pirmininkė turi 6 pavaduotojus, kurie atsakingi už jiems priskirtas veiklos sritis. Reikėtų pridurti, kad visi LSDP Kauno miesto skyriaus nariai dalyvauja partijos veikloje, moka nario mokestį (Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai, 2014).

Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatuose (2014) numatyta, kad skyrius turi aktyviai dalyvauti rinkimuose į Kauno miesto savivaldybės tarybą, sudaryti ir tvirtinti kandidatų į savivaldybės tarybą rinkimų sąrašus bei siūlyti kandidatus į LR Seimą Kauno miesto rinkiminėse apygardose. Todėl socialdemokratai kelia kandidatus į Kauno miesto savivaldybės tarybą ir mero postą. Lentelėje pateikiama, kiek balsų ir mandatų gavo socialdemokratai, 2007 m., 2011 m. ir 2015 m., vykusiuose Kauno miesto savivaldybės tarybos rinkimuose (žr. 13 lent.).

13 lentelė. LSDP nariai išrinkti Kauno miesto savivaldybės tarybos rinkimuose

Metai	Iš viso balsų	Gavo balsų	Nuo visų dalyvavusių rinkėjų (proc.)	Iš viso mandatų skaičius	Gautas mandatų skaičius
2007	96251	13580	14,10	41	7
2011	102030	12519	11,08	41	6
2015	114674	9739	8,08	40	4

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija, 2007, 2011, 2015

Iš lentelės matyti, kad socialdemokratai daugiausiai mandatų Kauno miesto savivaldybės tarybos rinkimuose gavo 2007 m., 2011 m. – 6, 2015 m. – 4. Socialdemokratai vis mažiau surenka rinkėjų balsų, atitinkamai mažėja ir gautų mandatų skaičius Kauno miesto savivaldybės taryboje. Nors galima pastebėti tendenciją, kad kiekvienas metais vis daugiau žmonių dalyvauja rinkimuose. Tačiau socialdemokratų situacija negerėja. Vadinasi, Kauno miesto savivaldybės taryboje didesnę mandatų skaičių laimi kitų partijų nariai. Galima pastebėti, kad vietos savivaldos rinkimuose socialdemokratams 2015 m. sekėsi blogiausiai, lyginant su ankstesniais metais.

2015 m. pirmą kartą rengiant tiesioginius mero rinkimus Lietuvoje, LSDP iškėlė kandidatus į mero postus. Orinta Leiputė tapo kandidatė į Kauno miesto mero postą. Remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausiosios rinkimų komisijos duomenimis (2015) galima teigti, kad iš visų 15 kandidatų, O. Leiputė liko 6-oje vietoje. Ši kandidatė iš visų 117664 balsų, surinko 4537 (3,86 proc.). Reikėtų pridurti, kad O. Leiputė yra LSDP Kauno miesto skyriaus atstovė 2012-2016 m. kadencijos Seime. Birutė Vėsaitė taip pat yra atstovė Seime (LSDP Kauno miesto skyriaus atstovai Seime, n.d.). Vadinasi, LSDP Kauno miesto skyrius turi dvi savo atstoves LR Seime.

Apibendrinant, LSDP buvo pirmoji lietuvių politinė partija, išsiskirianti savo ideologinėmis nuostatomis, siekiamais tikslais, organizacine struktūra ir kitais aspektais. Socialdemokratai vykdo kandidatų iškėlimą į vietos savivaldos ir nacionalinius rinkimus. Narystė partijoje galima kiekvienam asmeniui, atitinkančiam keliamus reikalavimus. Nors bendro narių skaičiaus augimas yra sulėtėjęs. LSDP turi atskirus skyrius visose Lietuvos savivaldybėse. Kauno miesto skyrius savo įgaliojimų ribose veikia autonomiškai ir yra atsakingas už LSDP politikos įgyvendinimą Kauno mieste. Šis skyrius turi savo teritorinius ir funkcinus padalinius, kandidatų iškėlimo į vietos savivaldos rinkimus procesą.

3.2. LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programų analizė interesų grupių aspektu

LSDP, kaip ir visos Lietuvos politinės partijos, turi savo partijos programą. Ši programa padeda daryti įtaką piliečių nuomonei, nurodo jų interesus, paaiškina kuo ji skiriasi nuo kitų partijų, pateikia savo vertybes, reikalavimus, požiūrį įvairiais klausimais ir pan. (Hofmeister ir Grabow, 2011, p. 17-41). Visa tai būdinga ir LSDP partijos programai. Ji turi ir įvairias rinkimines programas. Reikėtų pabrėžti, kad LSDP Kauno miesto skyrius rengia savo rinkimų programas vietos savivaldos rinkimams. Todėl įvairių programinių nuostatų analizė interesų grupių aspektu, gali padėti nustatyti bendrą socialdemokratų požiūrį apie interesų grupių egzistavimą, jų veiklos vykdymą ir pan.

Lietuvos socialdemokratų partijos programoje (2009) yra nurodyta, kad žmonių susibūrimai į jų interesus tenkinančias organizacijas, sudaro geras sąlygas pilietinei visuomenei formuotis. Todėl žmonių interesų gynime, gerų gyvenimo ir darbo sąlygų užtikrinime, turi dalyvauti įvairios bendrijos, asociacijos, draugijos ir pan. Socialdemokratų nuomone, demokratija šiandien reikalauja stiprinti sąveiką su studentų, rektorių, mokslininkų asociacijomis, profesinėmis sąjungomis, darbdavių organizacijomis ir pan., nuolat tariantis su jais, priimant svarbiausius sprendimus. Įvairių interesų grupių dalyvavimas yra itin svarbus, kuriant gerovės visuomenę. Vadinasi, socialdemokratams neįsivaizduoja sprendimų priėmimo, demokratijos plėtros, gerovės kūrimo be įvairių interesų grupių. Atsižvelgiant į tai, kad interesų grupės pagal savo veiklą gali būti skirstomos į įvairias kategorijas, todėl yra naudinga visas socialdemokratų programinės nuostatas skirstyti pagal atitinkamas kategorijas (žr. 14 lent.).

14 lentelė. LSDP ir Kauno miesto skyriaus programinės nuostatos susijusios su interesų grupėmis

Interesų grupių kategorija	Lietuvos socialdemokratų teiginiai apie interesų grupes
Profesinės sąjungos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvos socialdemokratams ir profesines sąjungas sieja seni ryšiai ir bendri tikslai. LSDP siekia padėti savarankiškomis profesinėms sąjungoms ir remti jų veiklą. 2. Reikia stiprinti profesines sąjungas, suteikti joms daugiau teisių ir atsakomybės spręsti darbo rinkos klausimus bei didinti jų įtaką priimamiems sprendimams. Stiprios profesinės sąjungos, geba vertinti realias valstybės ir visuomenės galimybes, deramai atstovauti darbuotojams. 3. Socialdemokratams pritaria aktyviam darbo žmonių dalyvavimui svarstant ūkinius, socialinius, kultūrinius gyvenimo klausimus, sprendžiant įmonių, gamyklų, fabrikų, įstaigų darbo ir ekonomikos klausimus. 4. Skatina pakeisti esamą teisinį reguliavimą, sudarant galimybę darbuotojams skelbti streikus, šalinti dirbtines kliūtis, apribojančias teisę į streikus. 5. Darbuotojai ir darbdaviai turi užsitikrinti stiprų ir atsakingą atstovavimą bei bendradarbiavimą su Vyriausybe, užtikrinant ekonomikos augimą, visišką užimtumą ir lygias teises.
Profesinės asociacijos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žmonės vienijasi į profesines organizacijas tam, kad apginti savo teises ir laisves. 2. Daugiau teisių reikia suteikti medikų specialybių draugijoms. 3. Spręsti valstybės ir jos regionų kultūros plėtros ir paveldo problemas, parengtas strategijas ir programas, aptariant konferencijose su kultūros darbuotojais, menininkais mokslininkais, jų kūrybinėmis ir profesinėmis organizacijomis.

14 lentelės tęsinys kitame puslapyje

Verslo grupės (asociacijos)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gerinti socialinį dialogą tarp darbdavių, valstybės ir samdomųjų darbuotojų. 2. Skatinti socialinį dialogą tarp atskirų įmonių, ūkio sektorių ir šalies mastu, kad darbdaviai ir darbuotojai geriau suprastų vieni kitus, o priimami sprendimai optimaliai derintų tiek verslo poreikius, tiek darbo interesus. 3. Į profesinį ugdymą įtraukti daugiau verslo ir kitų darbdavių organizacijas. 4. Skatinti įvairių ekonominių veiklų asociacijų plėtrą. 5. Plėtoti ir remti specializuotą kooperaciją žemės ūkyje, ypatingą dėmesį skiriant žemės ūkio produkcijos realizavimo kooperatyvams ir gamintojų organizacijų steigimuisi. 6. Įteisinti kompetentingą organizaciją, galinčią nagrinėti trišalius (gamintojų, perdirbėjų ir prekybininkų) partnerystės santykius. 7. Naujų įstatymų projektus, svarstyti dalyvaujant asocijuotoms verslo organizacijoms. 8. Stiprinti žemdirbių savivaldos ir kaimo nevyriausybių organizacijų statusą. 9. Didinti Pramonės ir prekybos rūmų, LR Žemės ūkio rūmų ir kitų įtaką, tvarkant viešuosius reikalus, formuojant valstybės politiką, suteikti joms daugiau teisių ir stiprinti jų savivaldą.
Institucinės asociacijos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jungti atsiradusias atskiras pradžines mokyklas, progimnazijas ir gimnazijas į vieną tinklą („jungtines mokyklas“), susietas asociatyvių ryšių. Siekiant garantuoti kuo geresnį švietimo prieinamumą bei kokybę. 2. Remti ir stiprinti Lietuvos šaulių sąjungą, visokeriopai skatinti savanorišką šalies piliečių dalyvavimą šalies gynyboje. 3. Didinti Lietuvos savivaldybių asociacijos ir kitų įtaką, tvarkant viešuosius reikalus, formuojant valstybės politiką, suteikti joms daugiau teisių, stiprinti jų savivaldą. 4. Priimant sprendimus dėl mokslų ir studijų, įsiklausyti ir vertinti Lietuvos mokslų akademijos, aukštųjų mokyklų vadovų ir kitų nuomonę.
Socialinės grupės	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skatinti įvairias nevyriausybinės organizacijas aktyviai dalyvauti, sprendžiant visuomenės ir asmens sveikatos problemas. 2. Siekti, kad jaunimo centrai, klubai, iniciatyvos būtų remiamos visoje Lietuvoje. 3. Priimant sprendimus dėl mokslų ir studijų atsižvelgti į studentų atstovybės nuomonę. 4. Skirti dėmesį neorganizuotam ir neformalioms grupėms priklausančiam jaunimui, pasiūlant jam priimtina veiklą užimtumui didinti. 5. Didinti finansavimą jaunimo organizacijų veikloms skatinti. 6. Tautinių mažumų klausimams spręsti įtraukti akademinės bendruomenės atstovus, žmogaus teisių gynimo organizacijas, galinčias atlikti ekspertų funkcijas, kad būtų priimti tinkamiausi sprendimai. 7. Sudaryti geresnes sąlygas tautinių mažumų organizacijų kultūrinei veiklai ir padėti joms aktyviau įsitraukti į visuomeninę veiklą bei taip prisidėti prie šalies gerovės augimo. 8. Remti jaunimo iniciatyvas, daugiau lėšų skirti nevyriausybių organizacijų projektams. 9. Skirti daugiau dėmesio senjorams, neįgaliesiems.
Laisvalaikio/pomėgių grupės	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sudaryti teises ir ekonomines sąlygas universalių, sveikatos ir sporto klubų, kaip pirminių nacionalinių kūno kultūros ir sporto sistemos objektų, sparčiam plėtojimuisi. Taip pat skatinti jų indėlį į fizinę veiklą ir jaunimo ugdymą bei sveikatos stiprinimą. 2. Siekti aktyvinti ir toliau plėtoti visų valdymo sričių tarpinstitucinį bendradarbiavimą sporto srityse.
Religinės grupės	<ol style="list-style-type: none"> 1. Siekiama užtikrinti nuostatą, kad Lietuvoje nėra valstybinės religijos. Nė vienos religijos atstovams nėra išimtinių teisių daryti įtaką valstybės valdžios institucijų priimamiems teisės aktams. 2. Bendradarbiauti su religinėmis bendruomenėmis siekiant taikos, gaivinant tautos moralę, kuriant solidarią tautą, teikiant labdarą.
Viešojo intereso grupės	<ol style="list-style-type: none"> 1. Remti ir skatinti aplinkosaugos organizacijų veiklą. 2. Užtikrinti aktyvų visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus susijusius su aplinkosauga. 3. Plėtojant vartotojų teisių apsaugą, skatinti nevyriausybių vartotojų teisių gynimo organizacijas bendradarbiauti su valstybinėmis vartotojų teisių gynimo ir kokybės kontrolės įstaigomis.

Šaltinis: sudaryta pagal Lietuvos socialdemokratų partijos 2012 metų rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą programa, 2012; Lietuvos socialdemokratų partijos programa, 2009; LSDP Kauno miesto 2015 m. rinkimų programos nuostatos, 2015; Orintos Leiputės, kandidatės į Kauno m. mero pareigas, rinkiminė programa, n.d.

Iš 14 lentelės matyti, kad socialdemokratai savo programose yra įtvirtinę nuostatas, susijusias su visomis pagrindinėmis interesų grupių kategorijomis. Galima pastebėti, kad daugiausiai dėmesio yra skiriama profesinėms sąjungoms, verslo grupėms, socialinėms grupėms ir institucinėms asociacijoms. Socialdemokratų nuomone, būtina siekti gerinti socialinį dialogą tarp darbdavių, profesinių sąjungų ir valstybės, siekiant užtikrinti sprendimų priėmimo tinkamumą. Pavyzdžiui, Lietuvos socialdemokratų ir profesines sąjungas sieja jau istoriškai susiformavę ryšiai, todėl socialdemokratai remia jų veiklą, siekia plėsti jų veiklos būdus ir stiprinti daromą įtaką sprendimų priėmimui. Socialdemokratai pasisako už įvairių verslo organizacijų plėtrą, jų įtraukimą į profesinį ugdymą ir įstatymų projektų svarstymus. Taip pat pasisako už konkrečių verslo grupių (pavyzdžiui, Pramonės ir prekybos rūmų, LR žemės ūkio rūmų ir pan.) teisių ir veiklos stiprinimą. Iš socialinių grupių daugiausiai dėmesio skiria studentų ir jaunimo bei mažumų grupėms. Tik trumpai užsimena apie didesnio dėmesio skyrimą senjorams ir neįgaliesiems. Institucinės asociacijos – dar viena interesų grupių kategorija, kuri buvo dažnai akcentuojama socialdemokratų programose. Socialdemokratai akcentuoja būtinybę stiprinti institucines asociacijas, pavyzdžiui, Lietuvos šaulių sąjungą, Lietuvos savivaldybių asociaciją ir pan. Apie profesines asociacijas, viešojo intereso grupes, laisvalaikio/pomėgių grupes ir religines grupes socialdemokratų programinių nuostatų yra kur kas mažiau. Tačiau socialdemokratai palaiko šių grupių veiklą, plėtojimąsi, o kai kurias grupes skatina dalyvauti priimant sprendimus susijusius su jų veiklos sritimis.

Apibendrinant galima teigti, kad partija orientuojasi į visas interesų grupių kategorijas. Tačiau daugiausiai orientuojamasi į profesines sąjungas, verslo grupes (asociacijas), socialines grupes ir institucines asociacijas. Nors apie likusias interesų grupių kategorijas, tokias kaip profesines asociacijas, viešojo intereso grupes ir pan., taip pat yra užsimenama. Dažniausiai socialdemokratai siekia skatinti interesų grupes aktyviai veikti, atstovauti savo grupės interesus, dalyvauti svarstant ir priimant sprendimus. Galima teigti, kad socialdemokratai pritaria įvairių interesų grupių veiklai.

3.3. Kaune veikiančių interesų grupių tipologija

Išanalizavus LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programas paaiškėjo, kad socialdemokratai pritaria įvairių interesų grupių veiklai, jų dalyvavimui priimant sprendimus ir pan. Todėl būtina nustatyti, kokios interesų grupės yra Kaune, kiek iš jų yra veikiančios, koks jų pasiskirstymas. Analizuojant įvairių autorių nurodytus interesų grupių apibrėžimus, buvo suformuluotas apibendrintas interesų grupių apibrėžimas. Vadinasi, interesų grupė – organizuota individų grupė, turinti bendrus interesus ir siekianti daryti įtaką įvairiose viešosios politikos srityse. Remiantis šiuo interesų grupių apibrėžimu, buvo atliekamas duomenų rinkimas apie Kaune veikiančias interesų grupes, siekiant jas suskirsti pagal tipus. Toks interesų grupių tipologizavimas arba grupavimas į tipus padeda suvokti esamą situaciją Kaune.

Interneto svetainėje (www.rekvizitai.lt) pagal veiklos sritį (sąjungos, fondai, asociacijos) ir miestą (Kaunas) iš viso buvo užsiregistravusios 1640 įvairių organizacijų. Tarp jų įvairios asociacijos, profesinės sąjungos, draugijos, paramos ir labdaros fondai, sąjungos, viešosios įstaigos, verslo organizacijos ir t.t. Todėl ne visos pateikiamos organizacijos, tarp šių 1640, atitinka interesų grupių apibrėžimą. Gauti duomenys pateikiami 15 lentelėje.

15 lentelė. Kauno organizacijos

	Dažnis	Procentai
Interesų grupės	1095	66,8
Ne interesų grupės	545	33,2
Iš viso organizacijų	1640	100

Iš 15 lentelės matyti, kad šiuo metu Kaune yra registruota 1640 organizacijų, iš jų 1095 (66,8 proc.) atitinka interesų grupių apibrėžimą. Likusi dalis, 545 (33,2 proc.) šio apibrėžimo neatitiko. Pastebėta, kad tarp organizacijų neatitikusių interesų grupių apibrėžimą, dominavo labdaros ir paramos fondai, viešosios įstaigos ir sporto klubai, organizuojantys tik sporto renginius. Remiantis gautais statistiniais duomenimis galima teigti, jog Kaune yra įregistruotos 1095 interesų grupės.

Atsižvelgiant į tai, kad interneto svetainėje (www.rekvizitai.lt) informacija apie savo organizaciją pateikiama savarankiškai, todėl ne visos jos yra veikiančios. Siekiant nustatyti tik veikiančias interesų grupes buvo remiamasi dviem kriterijais: organizacija turi turėti interneto svetainę ir (ar) apdraustų darbuotojų. Daroma prielaida, kad veikianči interesų grupė yra ta, kuri atitinka bent vieną iš minėtų kriterijų. Organizacija, kuri neatitinka abiejų kriterijų, ji laikoma neveikianči. Kaune veikiančios ir neveikiančios interesų grupės pateikiamos 16 lentelėje.

16 lentelė. Kaune veikiančios ir neveikiančios interesų grupės

	Dažnis	Procentai
Veikiančios interesų grupės*	320	29,3
Neveikiančios interesų grupės**	775	70,7
Iš viso interesų grupių	1095	100

* atitiko vieną ar abu kriterijus.

** neatitiko abiejų kriterijų.

Iš 16 lentelės matyti, kad iš visų Kauno interesų grupių, iš jų 320 (29,3 proc.) atitiko nors vieną ar abu nurodytus kriterijus. Reikėtų pridurti, kad iš šių 320 interesų grupių, 159 neturi apdraustų darbuotojų, o interneto svetainės – 73. Net 775 (70,7 proc.) interesų grupės neturi nei interneto svetainės, nei apdraustų darbuotojų. Vadinasi, jos neatitiko abiejų nustatytų kriterijų. Galima teigti, kad Kaune yra 320 veikiančios interesų grupės. Todėl toliau bus išsamiai analizuojamos tik šios interesų grupės.

Interesų grupės yra įvairios. Jos skirstomos pagal kategorijas į: profesines sąjungas, profesines asociacijas, verslo grupes, institucines asociacijas, socialines grupes, pomėgių/laisvalaikio grupes, religines grupes, viešojo intereso grupes ir kitas interesų grupes (Baroni ir kt., 2014, p. 14; LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės", 2015).

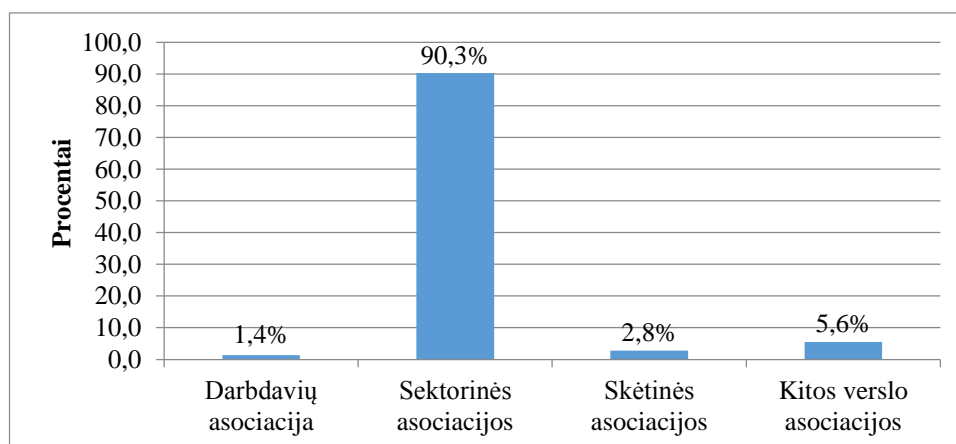
Todėl kiekvienai, Kaune veikiančiai interesų grupei, pagal jos veiklą yra priskiriamas atitinkamas organizacijos tipas, kurie ir sudaro interesų grupių kategorijas (žr. 17 lent.).

17 lentelė. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas pagal kategorijas

Interesų grupių kategorijos	Dažnis	Procentai
Profesinės sąjungos	28	8,8
Profesinės asociacijos	66	20,6
Verslo grupės (asociacijos)	72	22,5
Institucinės asociacijos	10	3,1
Socialinės grupės	60	18,8
Laisvalaikio/pomėgių grupės	59	18,4
Religinės grupės	7	2,2
Viešojo intereso grupės	9	2,8
Kitos grupės	9	2,8
Iš viso interesų grupių:	320	100

Iš pateiktų duomenų galima pastebėti, kad Kaune veikia daugiausiai keturių kategorijų interesų grupės. Daugiausiai interesų grupių priklauso verslo grupių (asociacijų) 72 (22,5 proc.), profesinių asociacijų – 66 (20,6 proc.), socialinių grupių – 60 (18,8 proc.) ir laisvalaikio/pomėgių grupių – 59 (18,4 proc.), kategorijoms. Profesinių sąjungų yra 28 (8,8 proc.). Žymiai mažiau Kaune veikiančių interesų grupių yra priskiriamos institucinių asociacijų (3,1 proc.), viešojo intereso grupių (2,8 proc.), kitų interesų grupių (2,8 proc.), kategorijoms. Mažiausiai yra religinių grupių 7 (2,2 proc.). Vadinasi, Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas pagal kategorijas yra nevienodas. Kadangi interesų grupių kategorijos gali būti sudarytos iš atitinkamų organizacijos tipų. Išskyrus profesines sąjungas ir profesinės asociacijos. Todėl toliau bus išnagrinėtos Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas tarp šių kategorijų: verslo grupių (asociacijų), institucinių asociacijų, socialinių, laisvalaikio/pomėgių, religinių ir viešojo intereso grupių.

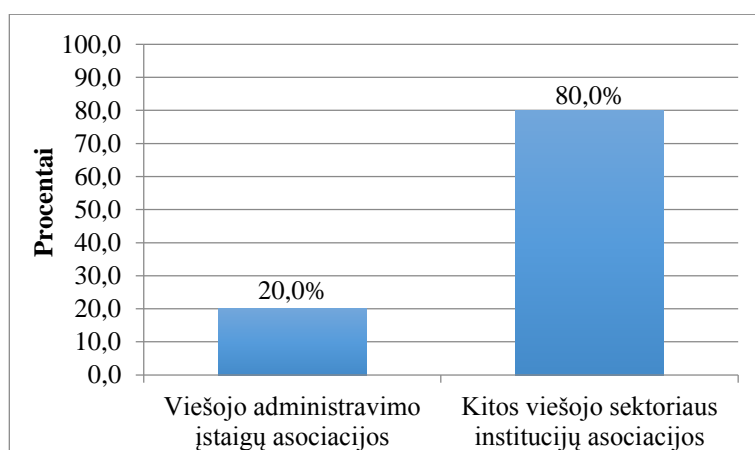
Verslo grupės (asociacijos) – viena iš interesų grupių kategorija, kuri vienija verslo įmonių įsteigtas asociacijas. Šią kategoriją sudaro: darbdavių, sektorinės, skėtinės ir kitos verslo asociacijos (žr. 7 pav.).

7 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas verslo grupių (asociacijų) kategorijoje

Iš 7 paveikslo matyti, kad interesų grupių pasiskirstymas verslo grupių (asociacijų) kategorijoje yra nevienodas. Iš visų 72 šiai kategorijai priskiriamų interesų grupių (žr. 17 lent.), 90,3 proc. yra sektorinės asociacijos. Likusios interesų grupės: kitos verslo asociacijos (5,6 proc.), skėtinės asociacijos (2,8 proc.) ir darbdavių asociacijos (1,4 proc.). Galima teigti, kad Kaune daugiausiai veikia sektorinės asociacijos, kurios vienija konkretaus ekonominio ar ūkio sektoriaus įmones, asociacijas. Mažiausiai veikiančių yra darbdavių asociacijų.

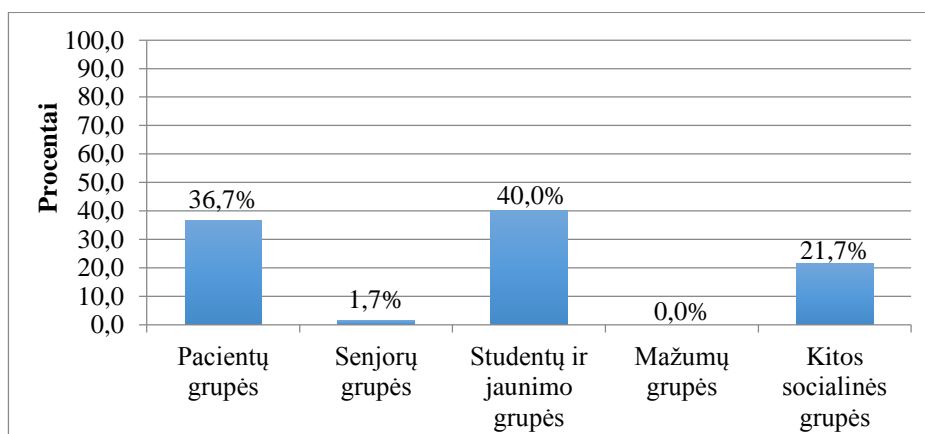
Institucinės asociacijos – interesų grupių kategorija, sudaryta iš viešojo administravimo įstaigų asociacijų ir kitų viešojo sektoriaus institucijų asociacijų. Todėl visos Kaune veikiančios interesų grupės, priklausančios šiai kategorijai, yra skirstomos į šiuos du organizacijos tipus (žr. 8 pav.).

8 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas institucinių asociacijų kategorijoje

Iš viso Kaune veikia 10 institucinių asociacijų (žr. 17 lent.). Iš 8 paveikslo galima matyti, kad viešojo administravimo įstaigų asociacijos, kurios vienija viešojo administravimo institucijas ir jų vadovus, sudaro 20 proc. šios kategorijos. Kitos viešojo sektoriaus institucijų asociacijos, sudaro 80 proc.

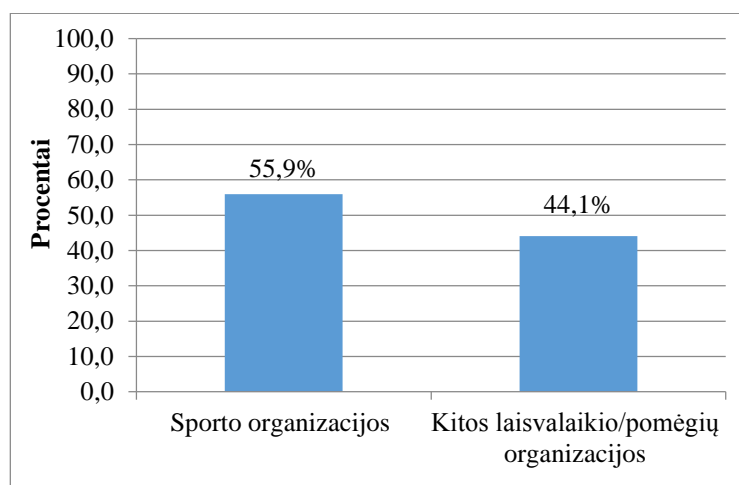
Socialinės grupės – dar viena interesų grupių kategorija. Iš visų Kaune veikiančių interesų grupių, 60 priklauso socialinių grupių kategorijai (žr. 17 lent.). Socialinių grupių kategorija apima pacientų, senjorų, studentų ir jaunimo, mažumų ir kitas socialines grupes (žr. 9 pav.). Šių grupių narius sieja tam tikra „tapatybė“, kuri ir skatina jungtis į grupes tam, kad atstovauti savo interesus.

9 pav. Kauno interesų grupių pasiskirstymas socialinių grupių kategorijoje

Iš 9 paveikslo matyti, kad Kaune veikiančios interesų grupės socialinių grupių kategorijoje pasiskirsčiusios daugiausiai tarp šių grupių: studentų ir jaunimo (40 proc.), pacientų (36,7 proc.), kitų socialinių grupių (21,7 proc.). Tik 1,7 proc. organizacijų priklauso senjorų grupėms. Reikėtų pabrėžti, kad Kaune nėra nei vienos veikiančios interesų grupės, kuri vienytų tam tikrą mažumą atstovaujančius asmenis. Vadinasi, iš socialinių grupių pacientų, studentų ir jaunimo grupės yra aktyviausios, siekiant vienyti savo grupės narius, atstovauti jų interesus ir vykdyti numatytą veiklą.

Laisvalaikio/pomėgių grupių kategoriją sudaro sporto ir kitos laisvalaikio/pomėgių organizacijos (žr. 10 pav.). Vadinasi, šiai kategorijai priklauso visos organizacijos, kurių narius sieja sporto ar kiti laisvalaikio, pomėgių interesai. Iš visų Kaune veikiančių interesų grupių, šiai kategorijai priklauso 59 organizacijos (žr. 17 lent.).

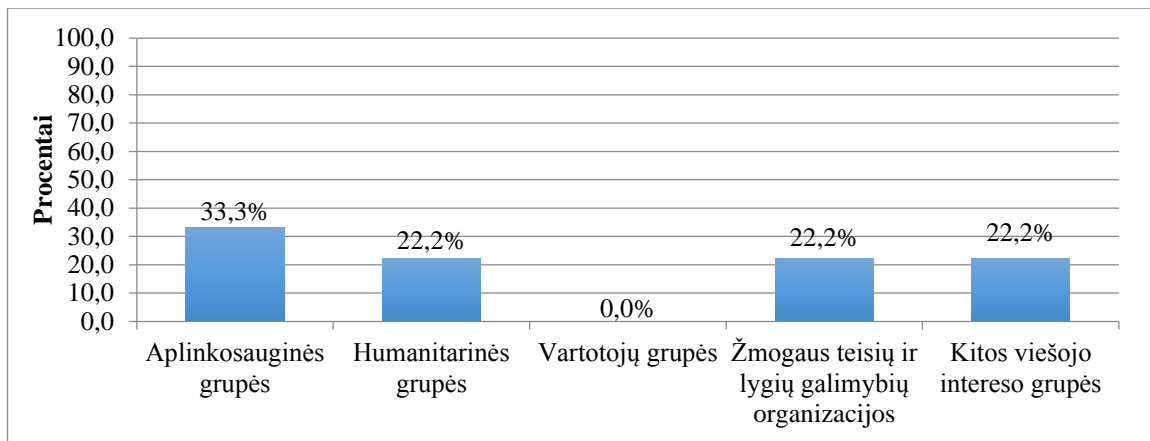

10 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas laisvalaikio/sporto grupių kategorijoje

Iš 10 paveikslo matyti, kad daugiau nei pusė, t.y. 55,9 proc. yra sporto organizacijos, kurios vienija narius turinčius tam tikros sporto rūšies interesus. Apie 44,1 proc. yra kitos laisvalaikio/pomėgių organizacijos, kurių narius sieja ne su sporto rūšimis susiję interesai.

Religinių grupių kategorija apima krikščioniškas ir kitas religines grupes. Kaune iš visų veikiančių interesų grupių šiai kategorijai priklauso 7 organizacijos (žr. 17 lent.). Tačiau visos organizacijos yra krikščioniškos grupės. Nebuvo nei vienos veikiančios interesų grupės, kuri vienytų nekrikščioniško tikėjimo asmenis.

Dar viena interesų grupių kategorija – viešojo intereso grupės. Šią kategoriją sudaro: aplinkosauginės, humanitarinės, vartotojų, žmogaus teisių ir lygių galimybių organizacijos ir kitos viešojo intereso grupės. Šios grupės pasižymi tuo, kad jų narius sieja visą visuomenę liečiančios problemos susijusios su aplinkosauga, vartotojų teisėmis, žmogaus teisėmis, lygiomis galimybės ir pan. Viešojo intereso grupių kategorijai iš viso priklauso 9 Kaune veikiančios interesų grupės (žr. 17 lent.), kurios atitinkamai pasiskirsčiusios šioje kategorijoje (žr. 11 pav.).

11 pav. Viešojo intereso grupių kategorija

Iš visų Kaune veikiančių interesų grupių daugiausiai yra aplinkosauginių grupių – 33,3 proc., humanitarinių, žmogaus teisių ir lygių galimybių organizacijų bei kitų viešojo intereso grupių – po 22,2 proc. Tačiau nėra nei vienos veikiančios organizacijos, ginančios vartotojų teises.

Išanalizavus visas interesų grupių kategorijas galima pastebėti, kad kiekvienoje kategorijoje dominuoja vieno ar kelių tipų organizacijos. Tyrimas atskleidė, kad iš visų Kaune veikiančių interesų grupių daugiausiai yra šio tipo organizacijų: sektorinių asociacijų, kitų viešojo sektoriaus institucijų asociacijų, studentų ir jaunimo organizacijų, pacientų grupių, sporto organizacijų ir aplinkosauginių grupių. Reikėtų pabrėžti, kad Kaune yra ne visų organizacijos tipų interesų grupės. Nėra veikiančių vartotojų, mažumų grupių ir kitų nekrikščioniško tikėjimo grupių.

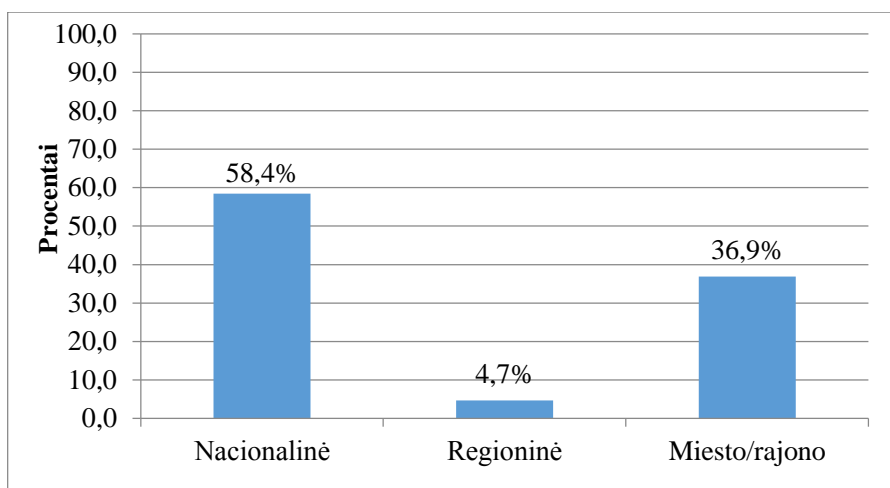
Kaune veikiančias interesų grupes galima tipologizuoti ne tik pagal organizacijos tipus, bet ir kitų kintamųjų pagrindu (narystės tipas, atstovaujamas sektorius, organizacinė aprėptis ir pan.). Pavyzdžiui, interesų grupės yra numačiusios savo organizacijos narystės pobūdį ir atstovaujamą sektorių (viešasis, privatus, NVO) (žr. 18 lent.). Įprastai narystė gali būti asmeninė, organizacinė, mišri arba nebūti jokios narystės. Reikėtų pridurti, kad ne visų interesų grupių narystę buvo galima nustatyti. Kai kurios interesų grupės neturi savo organizacijos interneto svetainės. Todėl siekiant išvengti duomenų iškraipymo, analizuojant gautus tyrimo duomenis, papildomai buvo įtraukta kategorija, pažyminti apie duomenų nebuvimą. Tačiau, tai nereiškia, kad interesų grupė neturi savo narių ar nustatytos narystės pobūdžio.

18 lentelė. Interesų grupių pasiskirstymas pagal narystės pobūdį ir atstovaujamą sektorių

	Kategorija	Dažnis	Procentai
Narystė	Asmeninė	125	39,1
	Organizacinė	57	17,8
	Mišri	43	13,4
	Nėra narystės	16	5,0
	Nėra duomenų	79	24,7
Sektorius	Viešasis	40	12,5
	Privatus	72	22,5
	NVO	208	65,0

Iš 18 lentelės matyti, kad tarp Kaune veikiančių interesų grupių dominuoja asmeninės narystės tipas, kuris sudaro 39,1 proc. (125) visų interesų grupių. Organizacinės narystės tipas – 17,8 proc. (57), kai yra suvienijamos įvairios profesinės sąjungos, asociacijos, įmonės ir pan. Mišrios narystės tipas yra būdingas 13,4 proc. (43) interesų grupių, kurios veikia Kaune. Iš visų Kaune veikiančių interesų grupių, 5 proc. (16) nėra numačiusios narystės savo organizacijoje, o 24,7 proc. (79) – nebuvo nustatytas organizacijos narystės pobūdis. Vadinasi, interesų grupės labiausiai linkusios vienyti pavienius žmones. Iš lentelėje pateiktų duomenų galima pastebėti, kad daugiausiai interesų grupių atstovauja nevyriausybinį sektorių – 65 proc. (208), privatų sektorių – 22,5 proc. (72), o viešąjį sektorių – 12,5 proc. (40). Galima daryti išvadą, kad tarp Kaune veikiančių interesų grupių yra daugiausiai yra atstovaujančių nevyriausybinį sektorių ir turinčių asmeninės narystės tipą.

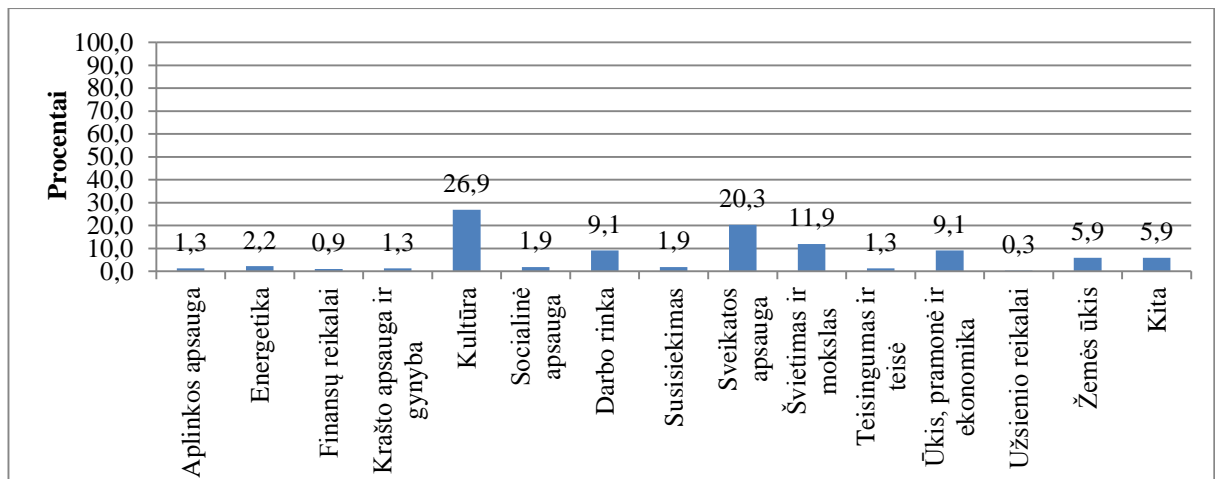
Bendro intereso pagrindu žmonės, organizacijos jungiasi į interesų grupes. Vadinasi, interesų grupė vienija žmones iš tam tikro miesto ar rajono, regiono ar visos Lietuvos. Todėl analizuojant interesų grupes ir jų veiklą, būtina nustatyti ir jų organizacinę aprėptį (žr. 12 pav.).

12 pav. Interesų grupių organizacinė aprėptis

Iš paveikslo matyti, kad iš visų 320 Kaune įsikūrusių ir savo veiklą įgyvendinančių interesų grupių, 58,4 proc. vienija žmones nacionaliniu mastu. Miesto/rajono mastu – 36,9 proc. interesų grupių, o likusios interesų grupės vienija žmones regioniniu mastu (4,7 proc.). Vadinasi, daugiau nei pusė Kaune veikiančių interesų grupių yra svarbios ne tik Kauno žmonėms, bet ir visos Lietuvos mastu. Šios grupės skatina vienyti visus Lietuvos žmones, turinčius bendrus interesus ir siekti atstovauti savo interesams.

Visockaitė (2012, p. 44) nurodo, kad interesų grupių tipai, atskleidžia veiklos sritis ir viešosios politikos kontekste paaiškina interesų grupių įtaką, priimant politinius sprendimus. Kadangi interesų grupės veikia įvairiose viešosios politikos srityse (žr. 13 pav.).

13 pav. Kaune veikiančių interesų grupių pasiskirstymas pagal viešosios politikos sritis

Galima pastebėti, kad dažniausiai Kaune veikiančių interesų grupių veikla orientuota į kultūros (26,9 proc.) ir sveikatos apsaugos (20,3 proc.) sritis. Švietimo ir mokslo srityje aktyviai veikia apie 11,9 proc. interesų grupių. Darbo rinkos ir ūkio, pramonės bei ekonomikos srityse veikia vienodai interesų grupių (9,1 proc.). Mažiausiai Kaune veikiančių interesų grupių veikla yra orientuota į aplinkos apsaugos, teisingumo, teisės ir krašto apsaugos, gynybos (1,3 proc.), finansų reikalų (0,9 proc.) ir užsienio reikalų (0,3 proc.) sritis. Galima teigti, kad interesų grupių veikla daugiausiai yra orientuota į dvi pagrindines viešosios politikos sritis.

Interesų grupės dažnai siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Tokios grupės dažniausiai atstovauja bendrus savo narių interesus, rengia, dalyvauja rengiant ir svarstant programas, įstatymus ir kitus teisės norminius aktus ir pan. Tačiau šio tikslo siekia ne visos interesų grupės. Kitos interesų grupės siekia vienyti asmenis, turinčius bendrus interesus, vykdyti numatytą veiklą ir pan., bet neturi jokių ketinimų paveikti valdžios institucijas ir sprendimus. Vadinasi, Kaune veikiančios interesų grupės gali siekti įgyvendinti šį tikslą arba ne. Gauti rezultatai pateikiami 19 lentelėje.

19 lentelė. Kauno interesų grupės siekiančios ir nesiekiančios daryti įtaką viešosios politikos sprendimams

Interesų grupių kategorijos	Iš viso interesų grupių	Siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams					
		Taip		Ne		Nėra duomenų	
		Dažnis	Proc.	Dažnis	Proc.	Dažnis	Proc.
Profesinės sąjungos	28	13	46,4	0	0	15	53,6
Profesinės asociacijos	66	36	54,5	23	34,8	7	10,6
Verslo grupės (asociacijos)	72	38	52,8	9	12,5	25	34,7
Institucinės asociacijos	10	10	100	0	0	0	0
Socialinės grupės	60	26	43,3	21	35,0	13	21,7
Laisvalaikio/pomėgių grupės	59	12	20,3	26	44,1	21	35,6
Religinės grupės	7	0	0	3	42,9	4	57,1
Viešojo intereso grupės	9	3	33,3	4	44,4	2	22,2
Kitos grupės	9	6	66,7	1	11,1	2	22,2
Iš viso:	320	144	45,0	87	27,2	89	27,8

Galima matyti, kad iš visų 320 Kaune veikiančių interesų grupių, iš jų 144 (45 proc.) siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams, o 87 (27,2 proc.) nesiekia. Reikėtų pabrėžti, kad iš visų Kaune veikiančių interesų grupių, 89 (27,8 proc.) neturi savo organizacijos svetainės ar jos veikimas yra sutrikęs, todėl apie šių organizacijų (ne)siekimą daryti įtaką duomenų nėra. Apibendrinant galima teigti, jog beveik pusės Kaune veikiančių interesų grupių tiesioginis tikslas – daryti įtaką viešosios politikos sprendimams.

Iš 19 lentelėje pateiktų duomenų galima pastebėti, kad daugiausiai siekiančios daryti įtaką yra interesų grupės priklausančios šioms kategorijoms: verslo grupės (asociacijos), profesinės asociacijos, socialinės grupės ir profesinės sąjungos. Broga (2001, p. 15-16) nurodo, kad profesinės sąjungos, profesinės asociacijos, verslo grupės daro didžiausią įtaką viešosios politikos sprendimams ir pasiekia efektyviausių rezultatų. Galima daryti prielaidą, kad ir Kaune veikiančios šios grupės gali daryti didesnę įtaką lyginant su kitomis interesų grupėmis.

Daugiausiai Kaune veikiančių interesų grupių priklauso verslo grupių (asociacijų) kategorijai. Iš jų, 52,8 proc. organizacijų siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Lukošaičio (2004, p. 194-195) teigimu, verslo interesus atstovaujančios organizacijos vis dažniau įtraukiamos į politiką Lietuvoje, nes valstybės prisiimamos reguliacinės funkcijos vis plečiasi. Todėl verslo organizacijos vis dažniau siekia paveikti priimamus sprendimus. Reikėtų pridurti tai, kad verslo grupės (asociacijos) disponuoja pakankamomis lėšomis savo lobistinei veiklai finansuoti ir jų organizacinė struktūra bei formalios sąsajos su politinėmis partijomis yra tvirčiausios (Varanavičius, 2003, cituojama pagal Butkevičienė ir Vaidelytė, 2013, p. 40). Todėl galima daryti prielaidą, kad ir Kaune veikiančios verslo grupės (asociacijos) daro didelę įtaką viešosios politikos sprendimams.

Verslo grupės (asociacijos) nuolat konkuruoja ne tik tarpusavyje, bet ir su profesinėmis sąjungomis (Lukošaičio, 2004, p. 194-195). Kaune veikia 28 profesinės sąjungos, iš jų 13 (46,4 proc.) siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams, likusios 15 (53,6 proc.) profesinių sąjungų neturėjo savo interneto svetainės. Todėl apie šias profesines sąjungas išsamesnės informacijos nėra. Reikėtų pridurti, kad atliekant tyrimą, buvo pastebėta, kad Kaune yra įsikūrusių ir daugiau profesinių sąjungų. Tačiau daugelis jų neturėjo nei interneto svetainės, nei apdraustų darbuotojų. Todėl tolimesnėje tyrimo eigoje šios profesinės sąjungos nebuvo analizuojamos. Vadinasi, ne visos Kauno profesinės sąjungos siekia išnaudoti savo galimybes, ginti darbuotojų teises ir interesus. Taip pat galima pastebėti, kad iš visų 66 Kaune veikiančių profesinių asociacijų, daugiau nei pusė profesinių asociacijų 54,5 proc. (36) siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Socialinių grupių kategorijoje – 43,3 proc. (26).

Iš 19 lentelės matyti, kad ne visos interesų grupės siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Pavyzdžiui, iš visų 59 laisvalaikio/pomėgių grupių, net 44,1 proc. (26) interesų grupių neturėjo šio tikslo. Taip pat šio tikslo neturėjo 3 (42,9 proc.) religinės grupės ir 4 (44,4 proc.) viešojo

intereso grupės. Reikėtų pridurti, kad viešojo interesų grupės turi kur kas didesnes viešosios nuomonės poveikio galimybes, kurias lemia jų narystės dydis ir potencialiai suinteresuotųjų ratas. Tačiau Lietuvoje, šias interesų grupes dažnai laiko tik potencialiai galinčioms daryti įtaką (Varanavičius, 2003, cituojama pagal Butkevičienė ir Vaidelytė, 2013, p. 40-41). Vadinasi, iš visų interesų grupių mažiausiai siekiančios daryti įtaką yra religinės, laisvalaikio/pomėgių ir viešojo interesų grupės.

Apibendrinant, surinktų duomenų analizė parodė, kad iš visų Kaune įsikūrusių interesų grupių, ne visos atitinka nustatytus kriterijus. Todėl ne visos interesų grupės gali būtų laikomos kaip veikiančios, t.y. turinčios apdraustus darbuotojus ir (ar) interneto svetainę. Tyrimas atskleidė, kad yra nevienodas interesų grupių pasiskirstymas, grupuojant jas į tipus pagal nustatytus kintamuosius.

3.4. Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių santykių analizė

Išsiaiškinus bendrą socialdemokratų požiūrį apie interesų grupes ir nustatčius Kaune veikiančias interesų grupes, jų tipus, būtina nustatyti, kaip ir koku mastu Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės (ne)sąveikauja. Todėl, kad demokratinėse valstybėse, politinių partijų ir interesų grupių sąveika yra neišvengiama. Interesų grupės norėdamos daryti įtaką esamai politikai, siekia palaikyti santykius su politinėmis partijomis. Kaip gauti tyrimo rezultatai parodė, kad iš visų Kaune veikiančių interesų grupių, iš jų 45 proc. siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Vadinasi, didelė dalis interesų grupių siekia visais įmanomais būdais, išlikti aktyvios politikoje. Daroma prielaida, kad Kaune veikiančios interesų grupės ir LSDP Kauno miesto skyrius gali sąveikauti, siekiant patenkinti savo poreikius. Tačiau ne tarp visų interesų grupių ši sąveika yra. Jų sąveika gali būti atskleidžiama remiantis dokumentų analizės ir pusiau struktūruoto interviu metu gautais duomenimis. Reikėtų pridurti, kad interviu buvo atliktas su 2 LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojais. Taip pat su 5 atstovais iš: Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacijos (LSSA), Lietuvos ūkininkų sąjungos (LŪS), Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų (ŽŪR), Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų (KPPAR) ir Lietuvos žaliųjų judėjimo (LŽJ). Toliau bus išanalizuoti gauti duomenys ir sudarytas apibendrintas Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelis.

Kiekviena interesų grupė yra specifinė organizacija, turinti savo tikslus, veiklos kryptis ir kitus jai būdingus bruožus. Todėl buvo siekiama sužinoti apie interviu metu dalyvavusių interesų grupių veiklos pobūdį. Informantų nuomonė pateikiama 20 lentelėje.

20 lentelė. Interesų grupių veikla, tikslai ir įtaka viešosios politikos sprendimams

Organizacijos pavadinimas	Organizacijos veikla ir tikslai	Ar siekia daryti įtaką VP sprendimams?
LSSA	„...Vienija visos Lietuvos savivaldybių seniūnus...“. „Ginti seniūnų asociacijos interesus, teikti pasiūlymus dėl savivaldos įstatymų, dalyvauti įvairiose grupėse, organizuoti seniūnų mokymus, dalintis informacija ir pan.“.	Taip

20 lentelės tęsinys kitame puslapyje

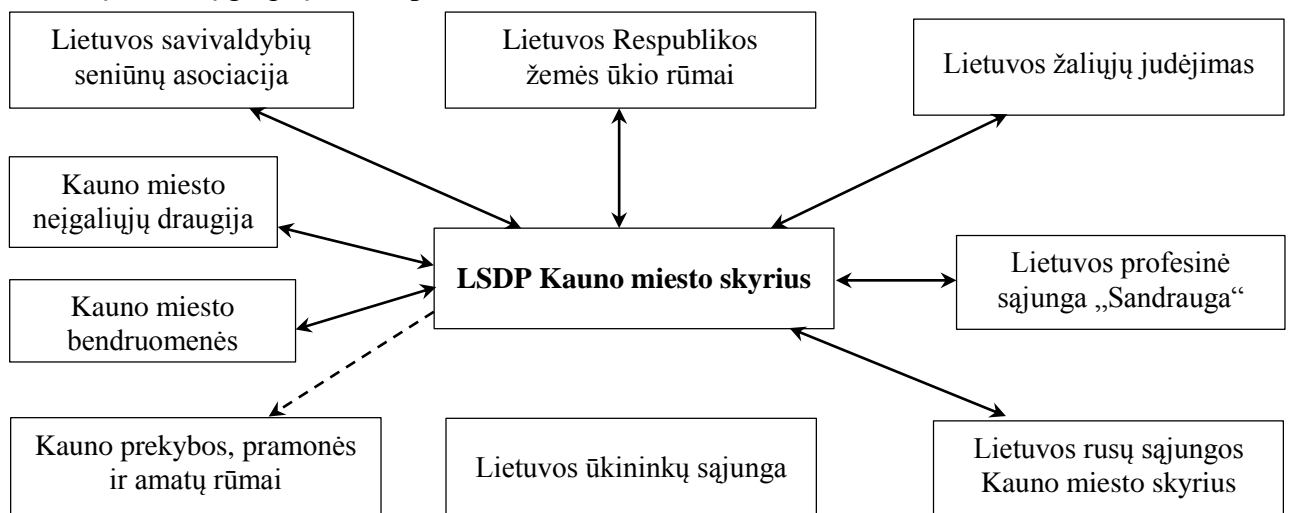
LŪS	„Vienijame Lietuvos ūkininkus ir su ūkininkavimu susijusius asmenis, todėl siekiame ginti ir atstovauti jų interesus Lietuvos ir tarptautinėse institucijose“. „...Vykdėti ūkininkų švietimą, organizuoti renginius...“.	Taip
ŽŪR	„...Padeda įgyvendinti žemdirbių savivaldą...“. „...Atstovauti visą agrarinį sektorių ir vykdyti žemdirbių interesų gynimą, Lietuvos ir tarptautiniu mastu...“.	Taip
KPPAR	„Pagrindinis uždavinys yra organizuoti verslininkų savivaldą, t.y. burti verslininkus, kad jie organizuotų visus su savo savivalda susijusius klausimus (bendravimas su valdžia, savišvieta ir verslo paslaugų plėtojimas)“.	Taip
LŽJ	„...Pagrindinė veikla aplinkosauginis švietimas...“. „...Informuoti visuomenę aplinkosauginiais klausimais, organizuoti pilietines akcijas, dalyvauti darbo grupėse ir pan....“.	Taip

Iš 20 lentelės matyti, kad visos organizacijos siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams, tik skirtingose srityse. LSSA vienydama visos Lietuvos savivaldybių seniūnus siekia ginti jų interesus, teikti pasiūlymus dėl savivaldos įstatymų, dalintis informacija ir pan. LŪS ir ŽŪR veikla susijusi su žemės ūkiu. LSS vienydama ūkininkus ir su ūkininkavimu susijusius asmenis gina jų interesus, o ŽŪR atstovauja visą agrarinį sektorių. Abi šios organizacijos gina savo narių interesus Lietuvos ir tarptautiniu mastu. Reikėtų pridurti, kad LŪS yra ŽŪR narė. KPPAR veikia pramonės srityje, nes ji vienija verslo įmones ir skatina atstovauti savo interesus jiems svarbiausiais klausimais. LŽJ atstovauja dar vieną viešosios politikos sritį – aplinkos apsaugos. Šios organizacijos pagrindinis siekis vykdyti aplinkosauginį švietimą, prisidėti prie aplinkosauginių problemų sprendimo. Vadinasi, minėtos organizacijos veikia skirtingose viešosios politikos srityse. Tačiau visos siekia atstovauti savo narių interesus ir daryti įtaką atitinkamos srities sprendimams.

Teorinėje dalyje buvo konstatuota, kad ne visos partijos ir interesų grupės siekia sukurti tarpusavio santykius. Todėl buvo norima sužinoti kaip yra praktiškai, kurias Kaune veikiančias interesų grupes sieja ryšys su socialdemokratais, kokios priežastys lemia jų pasirinkimą. LSSA, LŽJ ir ŽŪR atstovai į klausimą, ar savo veikloje susiduria su politinėmis partijomis ir su kuriomis nurodė, kad jų organizacijos susiduria su visomis Lietuvos politinėmis partijomis. Minėtų organizacijų atstovai įvardijo šias Lietuvos politines partijas: Lietuvos socialdemokratų partija, Darbo partija, Tėvynės sąjunga/Lietuvos krikščionys demokratai, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis, Lietuvos žaliųjų partija ir pan. LŪS ir KPPAR atstovai teigė, kad jie yra apolitiški, todėl su jokiais politinėmis partijomis nedirba. Galima teigti, kad LSSA, LŽJ ir ŽŪR savo veikloje susiduria su LSDP. Vadinasi, jų santykiams svarbų vaidmenį atlieka ir LSDP Kauno miesto skyrius, kuris vykdo visos partijos politiką Kauno miesto savivaldybės teritorijoje.

LSDP Kauno miesto skyrius turi palaikyti santykius su įvairiomis interesus atstovaujančiomis organizacijomis ir jų padaliniais Kaune. Visa tai patvirtino ir LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai atsakydami į klausimą ar jų skyrius palaiko ryšius su interesų grupėmis. Apklaustas

LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojas į šį klausimą atsakė: „Taip, su profesinėmis sąjungomis, neįgaliųjų organizacijomis, jaunimo organizacijomis, tautinėmis bendrijomis ir pan. Su jais nuolat palaikomi bendri kontaktai“. Šis informantas patikslino, kad santykiai yra palaikomi su Kauno miesto neįgaliųjų draugija (KMND), Lietuvos rusų sąjungos Kauno miesto skyriumi (LRS Kauno miesto skyrius), Lietuvos profesine sąjunga „Sandrauga“ (LPS „Sandrauga“), įvairiomis Kauno miesto bendruomenėmis (pavyzdžiui, Kauno Šilainių bendruomenės centru, Eigulių bendruomene, Kauno miesto Šančių bendruomene) ir pan. Taip pat pažymėjo, kad Kauno socialdemokratai palaiko ryšius ir su kitomis interesų grupėmis ar jų padaliniais Kaune. Kitas LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojas atsakė panašiai, tik pridūrė, kad santykiai yra palaikomi ir su moterų organizacijomis, tautinių mažumų bendruomenėmis ir pan. Todėl remiantis pusiau struktūruoto interviu metu gautais duomenimis galima nustatyti ryšius tarp Kauno miesto LSDP skyriaus ir konkrečių interesų grupių (žr. 14 pav.).

14 pav. Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių ryšiai

Iš paveikslo matyti, kad Kauno socialdemokratams sieja ryšiai su LSSA, ŽŪR, LŽJ, LPS „Sandrauga“, LRS Kauno miesto skyriumi, KMND, įvairiomis Kauno miesto bendruomenėmis. Tačiau jokių ryšių neturi su LŪS. Galima pastebėti, kad tarp Kauno socialdemokratų ir KPPAR taip pat nėra susiformavę tarpusavio santykiai. Nors KPPAR atstovas pažymėjo, kad kartais partija kreipiasi prieš rinkimus į jų rūmus. Tačiau šis informantas patvirtino, kad jie nedirba su jokiais partijomis nei prieš, nei tarp, nei po rinkimų. Reikėtų pabrėžti, kad tai nėra galutinis sąrašas organizacijų su kuriomis Kauno socialdemokratams ir interesų grupės sieja ryšiai, jų yra ir daugiau. Šiuo atveju analizuojama pusiau struktūruoto interviu su Kauno miesto LSDP skyriaus pirmininko pavaduotojais ir interesų grupių atstovais metu surinktais duomenimis.

Apklaustas LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojas nurodė, kad už Kauno socialdemokratų ir interesų grupių santykius yra atsakingi asmenys skyriaus vadovybėje. Iš visų 6 LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojų, kai kuriems iš jų yra paskirtos kuravimo sritys

susijusios su interesus atstovaujančiomis organizacijomis. Šių pavaduotojų kuravimo sritys pateikiamos 15 paveiksle.

LSDP Kauno miesto skyriaus pavaduotoja	<ul style="list-style-type: none">•Palaiko ryšius su moterų, kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis, bendruomenėmis;•Koordinuoja partijos skyriaus ir jaunimo bei sakaliukų sąjungų veiklą;•Koordinuoja darbą su tautinėmis mažumomis;•Kuruoja socialinius klausimus, darbą su senjorais.
LSDP Kauno miesto skyriaus pavaduotojas	<ul style="list-style-type: none">•Koordinuoja skyriaus ir profesinių sąjungų bendrą veiklą;•Atsakingas už ryšius su jaunimo organizacijomis.
LSDP Kauno miesto skyriaus pavaduotojas	<ul style="list-style-type: none">•Atsakingas už ryšius su sporto bei kultūros organizacijomis.

15 pav. LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai ir jų kuruojamos sritys. Šaltinis: sudaryta pagal LSDP Kauno miesto skyriaus pavaduotojai, n.d.

Iš 15 paveikslo matyti, kad trys LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai yra atsakingi už ryšių palaikymą su atitinkamomis organizacijomis. Galima pastebėti, kad skyrius siekia palaikyti ryšius su įvairiomis moterų, jaunimo, sporto ir kultūros organizacijomis, senjorais, profesinėmis sąjungomis ir pan. Galima teigti, jog dėka šių asmenų yra užtikrinama, kad bus nuolat kuriami ir palaikomi santykiai su įvairiomis interesų grupėmis.

Kiekviena organizacija nusprendžia ar jai santykiai gali būti naudingi ir reikalingi, ar ne. Visa tai lemia įvairios priežastys. Atliekant pusiau struktūruotą interviu, visų informantų buvo klausama, kokios priežastys lemia jų pasirinkimą bendradarbiauti vieni su kitais. LŽJ atstovas teigia, kad dirbant kartu galima dalintis informacija konkrečiais klausimais ir sprendimus pakreipti naudingesne kryptimi. ŽŪR atstovas akcentavo, kad tik palaikant santykius su visomis Lietuvos partijomis, galima pasiekti žymiai geresnių rezultatų. Todėl būtina visas partijas išrikiuoti viename lygmenyje ir su visomis bendradarbiauti, neskiriant jokio prioriteto, kuriai nors vienai partijai. Kitokią savo organizacijos poziciją išsakė KPPAR atstovas. Šio informanto teigimu, KPPAR nebendradarbiauja su jokiais politinėmis partijomis dėl to, kad Lietuvoje partijos nuolat keičiasi. Šie rūmai išlieka apolitiški, dirba su valdžia, nepriklausomai nuo jokios partijos, siekiant išvengti rizikos, kad dirbdami su vienomis partijomis, negalės dirbti su kitomis. Galima teigti, kad informacijos apsikeitimas, sprendimų pakreipimas naudingesne kryptimi ir geresnių rezultatų pasiekimas, nei dirbant atskirai, skatina interesų grupes palaikyti santykius su politinėmis partijomis. Tačiau politinių partijų kaita, rizika tapti priklausomomis nuo vienos partijos ir atsiriboti nuo kitų – esminės priežastys, lemiančios interesų grupių pasirinkimą nepalaikyti jokių santykių su politinėmis partijomis.

LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojas į klausimą, kokios priežastys lemia skyriaus pasirinkimą bendradarbiauti su interesų grupėmis nurodė, kad pirmiausiai lemia pati socialdemokratų ideologija. Šis informantas nurodė, kad Kauno socialdemokratai bendrauja ir su ekonominius interesus atstovaujančiomis organizacijomis. Tačiau šioms grupėms nėra teikiamas prioritetas. Prioritetas yra teikiamas ideologiškai artimoms ar socialiniais poreikiais besirūpinančioms

organizacijoms. Tokioms interesų grupėms yra teikiamas didesnis dėmesys. Šis informantas akcentavo, jog pasirenkant su kuo palaikyti santykius yra remiamasi tuo, kad interesų grupės būtų labiau artimesnės jų ideologijai, t.y. labiau atsižvelgti į socialinius klausimus išreiškiančias interesų grupes ir joms skirti daugiau dėmesio. Kitas LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojas patvirtino, kad bendravimą su interesų grupėmis lemia galimybė suburti bendruomenę, kuriai yra artimos socialdemokratinės idėjos. Šis informantas pažymėjo, kad pasirinkimą bendradarbiauti lemia ir kitos priežastys: 1) bendrų tikslų matymas, kuriant šalies ir miesto viziją; 2) konkrečių problemų sprendimas, pasitelkiant įvairių sričių specialistus; 3) bendra kultūrinė veikla. Vadinas, socialdemokratų pasirinkimą bendradarbiauti su interesų grupėmis lemia 4 pagrindinės priežastys.

Projekto teorinėje dalyje buvo konstatuota, kad tarp partijos ir interesų grupių gali vykti tarpusavio mainai. Šie mainai joms padeda patenkinti savo poreikius. Todėl buvo norima sužinoti kaip yra praktiškai ar vyksta tarpusavio mainai, ar santykiai suteikia naudos. Apklausti Kaune veikiančių interesų grupių atstovai bei LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai patvirtino, kad politinių partijų ir interesų grupių santykiai gali būti naudingi abiem pusėms. Reikėtų pridurti, kad interviu metu dalyvavusių informantų nuomonė šiuo klausimu yra panaši, bet jų atsakymų išsamumas ir pagrįstumas buvo skirtingas. Kai kurie informantai, į šį klausimą atsakė labai trumpai. Tačiau visų informantų teigimu, partijų ir interesų grupių santykiai yra naudingi. LŪS ir KPPA atstovai patvirtino, kad partijoms yra naudinga palaikyti santykius su interesų grupėmis, tačiau išsamiau savo atsakymo nekommentavo. LŽJ atstovas pažymėjo, kad šie santykiai yra naudingi dėl to, kad interesų grupės partiją aprūpina įvairia informacija aplinkosaugos klausimais. LSSA atstovas taip pat patvirtino, kad partijoms yra naudinga palaikyti santykius su interesų grupėmis, nes jos turi būti pasiruošusios, atsižvelgti į įvairius interesus ir lūkesčius. Be to, šis informantas akcentavo, kad partijos turi mokėti tartis ir susitarti dėl bendrų ir aktualių klausimų. Apklaustas ŽŪR atstovas nurodė, kad santykiai yra reikšmingi, nes tokiu būdu galima priimti geresnius sprendimus, padėti užtikrinti tam tikrą stabilumą ūkininkams, gerinti jiems sąlygas. Tik palaikant santykius, viso to galima pasiekti. Reikėtų pridurti, kad šio informanto nuomone, partijos ir interesų grupės turi nekonfliktuoti, bet iš tikrųjų tartis, išsakyti savo požiūrius.

LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai nurodė, kad interesų grupėms yra naudinga palaikyti santykius su politinėmis partijomis. Vienas informantas nurodė, kad interesų grupių santykiai gali būti naudingi, jeigu jos turi pagrįstą nuomonę, kaip reikia spręsti tam tikras problemas. Jo teigimu, interesų grupės dažnai tik išsako savo sunkiai sprendžiamas problemas, o jokių konkrečių pasiūlymų neturi. Todėl interesų grupių ir politinių partijų santykiai yra naudingi tada, kai interesų grupės geba aiškiai suformuluoti ir išreikšti savo interesus, konkrečiai įvardinant, ko jiems reikia ir kaip reikia spręsti. Tokiu būdu, jų interesus yra lengviau perkelti į politinių sprendimų lygmenį, taip interesų grupės gali būti naudingos sprendžiant įvairias problemas. Kitas LSDP Kauno miesto skyriaus

pirmininko pavaduotojas taip pat patvirtino, kad interesų grupėms yra naudinga palaikyti ryšius su politinėmis partijomis dėl jų interesų atstovavimo valdančiosiose institucijose.

Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatuose (2014) nurodoma, kad visi padedantys įgyvendinti LSDP programą, materialiai ar kitaip paremiantys partiją, tampa rėmėjais. Galima daryti prielaidą, kad interesų grupėms yra numatyta galimybė remti juos. Iš dalies tą patį patvirtino LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai. Informantų teigimu, iš interesų grupių sulaukia tam tikro pobūdžio paramos, pavyzdžiui, pagalbos sprendžiant problemas, palaikymo rinkimuose, nes interesų grupės savo organizacijų viduje vykdo agitaciją rinkimų laikotarpiu. Nors įvertinant tai, kad rinkimai nėra vardiniai, sunku nustatyti, koks procentas interesų grupių palaiko rinkimuose. Abu informantai nurodė, kad LSDP Kauno miesto skyrius jokios finansinės paramos iš interesų grupių negauna. Tokia finansinė parama nėra įmanoma, nes yra apribota juridinių asmenų finansinė parama politinėms organizacijoms. Todėl socialdemokratai ir interesų grupės gali bendrauti tik rengiant rinkimų programas. Galima daryti išvadą, kad LSDP Kauno miesto skyrius iš interesų grupių sulaukia ne finansinio, o kitokio pobūdžio paramos.

Apibendrinant, apklaustų LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojų ir interesų grupių atstovų nuomones galima teigti, politinių partijų ir interesų grupių santykiai gali būti naudingi abiem pusėms. Palaikant santykius, interesų grupių išreikšti interesai yra atstovaujami valdančiosiose institucijose ir gali būti priimami geresni sprendimai, atitinkantys daugumos interesus. Kadangi interesų grupė aiškiai išsakydama konkrečius interesus, teikdama pasiūlymus įvairioms problemoms spręsti, partijai suteikia trūkstamos informacijos ir žinių įvairiose viešosios politikos srityse. Socialdemokratai, atsižvelgdami į pagrįstus interesus, juos gali perkelti į sprendimo priėmimo lygmenį, visų pirma, Kauno miesto savivaldybės taryboje teikiant pasiūlymus arba juos perkelti į aukštesnį lygį, pavyzdžiui, į LR Seimą. Tokiu būdu, interesų grupės gali prisidėti prie problemų sprendimų priėmimo. Pažymėtina, kad vykdant tarpusavio mainus interesų grupės LSDP Kauno miesto skyriui neteikia finansinės paramos, o aprūpina kitokio pobūdžio parama (pavyzdžiui, informacija, pagalba sprendžiant problemas, palaikymą rinkimuose, nes jos agituoja grupės narius balsuoti už juos).

Pusiau struktūruoto interviu metu informantai akcentavo tam tikrus politinės partijos ir interesų grupių trūkumus. Reikėtų pabrėžti tai, kad šie trūkumai gali būti būdingi ne tik Kauno miesto LSDP skyriui ir interesų grupėms, bet visom partijoms ir interesų grupėms. Interesų grupės dažniausiai kritikuoja partijas dėl jų žinių ir informacijos stygiaus, susitelkimo tik ties siaurais interesų grupių reikalavimais, mažo domėjimosi ir kitomis problemomis, atsižvelgimo į savo rinkėjus ir pan. Partijos interesų grupes kritikuoja dėl jų nesugebėjimo savo organizacijos viduje išdiskutuoti grupės interesus, konkrečiai nurodyti savo poreikius, pateikti pagrįstą nuomonę ir galimus sprendimo būdus. Galima

pastebėti, kad kai kurie iš trūkumų, gali būti įveikiami palaikant tarpusavio santykius, o kiti priklauso nuo partijos ar interesų grupių veiksmų.

Santykiai tarp politinių partijų ir interesų grupių yra sukuriami įvairiais būdais. Tai patvirtino ir apklausti Kaune veikiančių interesų grupių atstovai bei LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai. Informantai į klausimą, kokiais būdais jiems tenka susidurti su partija, atitinkamai su interesų grupėmis, jie nurodė, kad tenka organizuoti ir dalyvauti renginiuose, susitikimuose, konferencijose, diskusijose, bendrauti laiškais, telefonu, pasirašyti bendradarbiavimo susitarimus ir pan. Be to, socialdemokratų santykiai su interesų grupėmis yra kuriami ir palaikomi naudojantis „Facebook“ paskyra. Todėl toliau bus išsamiau išnagrinėti visi minėti santykių kūrimo ir palaikymo būdai.

Renginiai ir susitikimai – du pagrindiniai būdai padedantys kurti ir palaikyti santykius tarp Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių. Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatuose (2014) nurodoma, kad visi partijos rėmėjai gali dalyvauti įvairiuose skyriaus renginiuose. Reikėtų pridurti, kad visi skyriaus organizuojami renginiai yra atviri, išskyrus tuos, kurie iš anksto skelbiami uždariais (Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai, 2014). Vadinasi, interesų grupės gali būti tiek LSDP Kauno miesto skyriaus rėmėjais, tiek dalyvauti įvairiuose partijos organizuojamuose renginiuose. Tai, kad renginiai yra svarbus santykių kūrimo būdas patvirtino ir apklausti LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai. Vienas iš informantų nurodė tai, kad dažniausiai yra organizuojami renginiai ir susitikimai, siekiant palaikyti ryšius su profesinėmis sąjungomis, neįgaliųjų organizacijomis, tautinėmis bendrijomis ir pan. Taip pat akcentavo, kad už šių susitikimų organizavimą yra atsakingi asmenys skyriaus vadovybėje. Nors šie susitikimai nėra dažni (į metus keletą kartų), bet jų metu interesų grupės išreiškia savo poreikius.

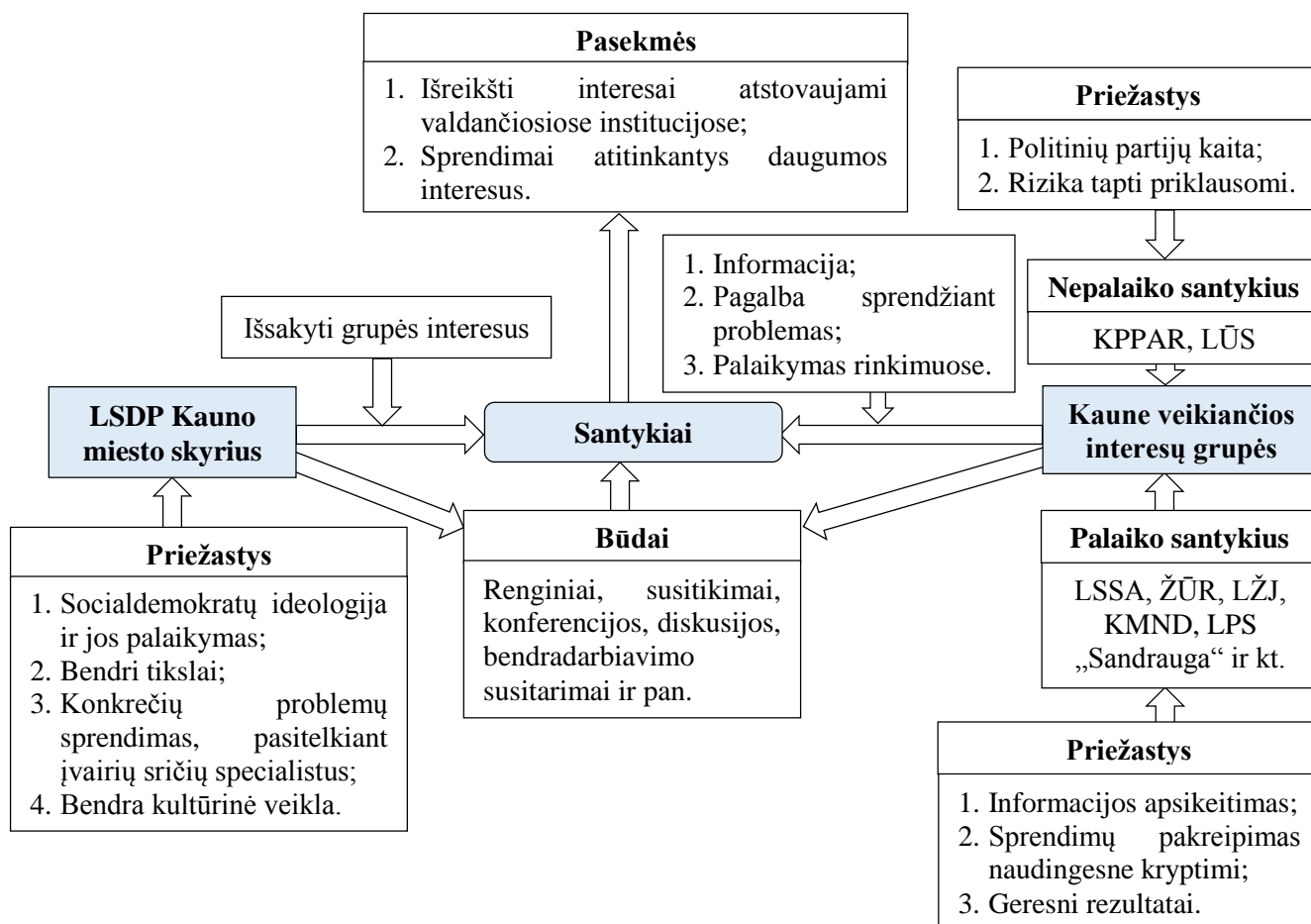
Įvairius renginius ir susitikimus organizuoja ne tik LSDP Kauno miesto skyrius, bet ir pačios interesų grupės. Tai patvirtino ir LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojai. Abu informantai nurodė, kad jiems dažnai tenka dalyvauti interesų grupių organizuojamuose įvairaus pobūdžio renginiuose. Pačios interesų grupės ir neformaliai kviečiasi partijos atstovus į savo renginius. ŽŪR atstovas taip pat patvirtino, kad jų organizacijai tenka dalyvauti susitikimuose su partija. Šio informanto teigimu, nuolat vyksta susitikimai su frakcijomis, individualiai su partijos vadovais. Be to, partijos nariai kartu su interesų grupių nariais organizuoja bendrus kultūrinius renginius. Galima teigti, kad renginių ir susitikimų organizavimas ar dalyvavimas juose yra vieni iš pagrindinių būdų, kurie padeda kurti ir palaikyti santykius. Nors be šių būdų, kaip nurodo vienas iš apklaustų LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojų, jiems tenka bendrauti laiškais, telefonu, rengti bendras diskusijas. Galima teigti, kad šiais būdais tarp Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sukuriami formalūs ir neformalūs santykiai.

Santykiai tarp socialdemokratų ir interesų grupių gali būti kuriami, kai interesų grupių lyderiai ar nariai yra įdarbinami partijoje. Kadangi interesų grupių nariai gali būti LSDP nariais. Tai patvirtino apklaustas ŽŪR atstovas nurodęs, kad senesnis ŽŪR statutas leido būti tam tikros partijos nariu. Tačiau atnaujinus rūmų statutą, tokia narystė tapo draudžiama. Kitas informantas, LSSA atstovas, taip pat patvirtino, kad yra galima tokia narystė. Šis informantas nurodė, kad daugelis jų asociacijos narių yra politinių partijų nariais. Pažymėtina, šis informantas yra LSDP narys. Vadinasi, interesų grupių nariai gali būti ir LSDP nariais. Viskas priklauso nuo to ar interesų grupių yra numaćiusi tokią galimybę savo nariams.

Bendradarbiavimo memorandumai (susitarimai) yra dar vienas būdas, padedantis kurti ir palaikyti santykius tarp partijos ir interesų grupių. Lietuvos socialdemokratai turi pasirašę bendradarbiavimo susitarimų. Pavyzdžiui, LSDP yra pasirašiusi bendradarbiavimo susitarimus su Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (LPSK), Respublikine Afganistano karo bei kitų karinių konfliktų dalyvių asociacija, Lietuvos švietimo profesine sąjunga, LŠDPS Žemaitijos regiono profesinių sąjungų susivienijimu, Lietuvos smulkiųjų verslininkų ir prekybos asociacija ir pan. (LPSK ir LSDP tęsia tradiciją: pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas, 2012). Tai, kad bendradarbiavimo susitarimų pasirašymas yra svarbus patvirtino ir apklaustas ŽŪR atstovas, kuris nurodė, kad šie rūmai yra pasirašę tokį susitarimą su LSDP. Šio informanto teigimu, šiais susitarimais yra siekiama susidėlioti bendradarbiavimo gaires ir pasiekti savo tikslus. Vadinasi, tokio pobūdžio susitarimai padeda užtikrinti sklandų bendradarbiavimą, bendrų tikslų siekimą ir norą dirbti kartu. Visa tai atskleidžia, kad LSDP ir įvairios interesų grupės sąveikauja. Nors LSDP Kauno miesto skyrius nėra nurodęs konkrečių susitarimų dėl bendros veiklos su interesų grupėmis. Tačiau galima daryti prielaidą, kad LSDP Kauno miesto skyriui vis dėlto tenka palaikyti santykius su atitinkamų organizacijų padaliniais, įsikūrusiais Kaune.

Dar vienas būdas padedantis kurti ir palaikyti santykius yra vienas iš populiariausių socialinių tinklų pasaulyje – „Facebook“. Šis socialinis tinklas yra prieinamas daugeliui vartotojų. LSDP Kauno miesto skyrius turi savo oficialų puslapį „Facebook`e“, kuriame socialdemokratai bendrauja su visuomene ir įvairiomis organizacijomis, talpina renginių nuotraukas, skelbia naujienas ir pan. Pavyzdžiui, Kauno socialdemokratų „Facebook“ paskyroje yra nuotraukų iš Kauno neįgaliųjų draugijos renginio. Tai rodo, kad socialdemokratai domisi interesų grupėmis, dalyvauja kartu renginiuose. Be to, šiame tinklalapyje interesų grupės išsako savo nuomonę tam tikrais klausimais, diskutuoja su partijos nariais. Galima teigti, kad socialdemokratai, naudodamiesi šiuo itin populiariu socialiniu tinklu ne tik informuoja visuomenę apie savo vykdomą veiklą, bet ir bendrauja su įvairiomis interesus atstovaujančiomis organizacijomis, skatina visuomenės susidomėjimą prisidėti prie jų veiklos ir pan.

Remiantis dokumentų analizės ir pusiau struktūruoto interviu metu gautais duomenis galima sudaryti apibendrintą Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelį (žr. 16 pav.). Šis modelis atskleidžia tarp kurių Kaune veikiančių interesų grupių ir LSDP Kauno miesto skyriaus yra susiformavusi sąveika, o tarp kurių jos nėra. Taip pat atskleidžia šios sąveikos pobūdį, priežastis ir pasekmes.

16 pav. Apibendrintas Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelis

Modelis vaizduoja, kad Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės dėl tam tikrų priežasčių pasirenka kurti santykius ar ne. Šie santykiai yra kuriami taikant įvairius būdus. Palaikant santykius LSDP Kauno miesto skyrius ir Kaune veikiančios interesų grupės vykdo tarpusavio mainus, o jų santykiai suteikia tam tikras pasekmes. Visa tai atskleidžia Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveiką. Remiantis teorinėje dalyje išanalizuotais politinių partijų ir interesų grupių santykių modeliais (pvz., Thomas, 2001; Movrogordatos, 2009) galima teigti, kad Kauno miesto LSDP skyriui ir interesų grupių santykiams yra būdingi dviejų modelių bruožai, t.y. bendradarbiavimo/ideologinio ir nedalyvavimo. Kadangi LSDP Kauno miesto skyrius daugiausiai santykius palaiko su interesų grupėmis, kurios yra artimos jų ideologijai, pvz., socialinės grupės, profesinės sąjungos ir pan. Šios grupės dažnai įtraukiamos rengiant rinkimų programas. Šie bruožai yra būdingi bendradarbiavimo/ideologiniam modeliui. Nedalyvavimo modelio bruožus galima nustatyti, atsižvelgiant į tai, kad kai kurios iš Kaune veikiančių interesų grupių neturi jokių santykių su Kauno

socialdemokratais. Jos savo tikslų siekia nepriklausomai nuo partijų. Tyrimas atskleidė, kad iš tiesų ne visos interesų grupės yra susijusios su LSDP Kauno miesto skyriumi, siekiant daryti įtaką esamai politikai ir užmegzti ryšius, kurie gali būti naudingi priimant sprendimus.

Apibendrinant, LSDP yra istoriškai pirmoji lietuvių politinė partija. Ši partija jungia socialdemokratinę pažiūrą asmenis, o jų skaičius auga. Socialdemokratai atstovauja LR Seime, Europos Parlamente taip pat ir Kauno miesto savivaldybės taryboje. Pažymėtina, LSDP Kauno miesto skyrius, kaip LSDP padalinys, veikia autonomiškai ir yra atsakingas už partijos politikos įgyvendinimą Kauno mieste. Paaikškėjo, kad socialdemokratai pritaria įvairių interesų grupių veiklai, skatina jų plėtrą, dalyvavimą rengiant ir priimant svarbiausius sprendimus. Iš visų 1095 Kauno interesų grupių, iš jų 320 yra veikiančios. Daugiausiai Kaune veikiančių interesų grupių priklauso keturioms interesų grupių kategorijoms, kitų interesų grupių yra žymiai mažiau. Interesų grupių veikla yra labiausiai orientuota į dvi pagrindines viešosios politikos sritis bei beveik pusė interesų grupių siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams. Atlikus LSDP Kauno miesto skyriaus dokumentų ir interviu metu gautų duomenų analizę buvo sudarytas apibendrintas Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelis, atskleidžiantis tarp kurių Kaune veikiančių interesų grupių ir LSDP Kauno miesto skyriaus yra ir nėra susiformavusi sąveika, šios sąveikos pobūdį, priežastis ir pasekmes. Be to, kokiais būdais yra kuriami ir palaikomi jų santykiai bei kas yra atsakingi už šių santykių palaikymą LSDP Kauno miesto skyriuje. Tyrimas atskleidė, kad jų santykiams yra būdingi dviejų modelių bruožai.

IŠVADOS

1. Mokslinėje literatūroje vieno politinės partijos ir interesų grupės apibrėžimo nėra. Paprastai politinė partija gali būti suvokiama kaip ilgalaikė formali organizacija, pagrįsta savanoriška naryste, kurios tikslas yra rinkimų būdu patekti į valdžią ir įgyvendinti savo programą. Interesų grupė – organizuota individų grupė, turinti bendrus interesus ir siekianti daryti įtaką įvairiose viešosios politikos srityse. Esminis politinių partijų ir interesų grupių skirtumas – jų tikslai. Politinės partijos siekia patekti į valdžią, o interesų grupės siekia daryti įtaką, bet ne valdžios. Taip pat skiriasi ir jų funkcijos, organizacinė struktūra, narystės pobūdis ir pan., bet abiem yra būdingas tarpininkavimo tarp visuomenės ir valstybės vaidmuo. Politinės partijos ir interesų grupės yra linkusios viena kitą matyti kaip priemonę savo tikslams įgyvendinti. Todėl jų funkcijų įgyvendinimas, turimi ištekliai, skatina kurti santykius, vykdyti tarpusavio mainus, kas ir lemia sąveikos susiformavimą. Kiekvienoje demokratinėje valstybėje politinių partijų ir interesų grupių sąveika gali sukelti tam tikras pasekmes. Tačiau ši sąveika susiformuoja ne tarp visų politinių partijų ir interesų grupių vienodai. Tai lemia įvairūs veiksniai (pvz., politikos sritis, grupės, išteklių dydis, organizacinė struktūra ir pan.) ir būdai (susitikimai, konferencijos, suvažiavimai, rašytinė komunikacija ir pan.), kuriais yra kuriami šie santykiai.
2. Siekiant iširti Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveiką buvo sukurta tyrimo metodika. Visų pirma, pasitelkus dokumentų analizę buvo išsiaiškinta apie LSDP ir jos padalinį veikiančią Kauno miesto savivaldybės teritorijoje bei nustatytos socialdemokratų programinės nuostatos interesų grupių aspektu, taip atskleidžiant jų požiūrį. Antra, pasitelkus dokumentų analizę, kaip duomenų rinkimo metodą, buvo surinkti duomenys apie Kauno interesų grupes. Tyrimui reikalingų duomenų surinkimui buvo remiamasi LMT finansuojamo projekto „Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės“ parengta metodologija. Aprašomosios statistikos metodais gauti tyrimo duomenys buvo pateikiami skaičiais ir grafiškai. Trečia, atsižvelgiant į gautus tyrimo duomenis buvo atrinkti informantai interviu atlikimui. Ketvirta, buvo atliekama pusiau struktūruotas interviu su 2 LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojais ir 5 Kaune veikiančių interesų grupių atstovais. Be to, pasitelkus dokumentų analizės metodą buvo papildoma ir pagrindžiama interviu metu gauti duomenys.
3. LSDP yra istoriškai pirmoji lietuvių politinė partija, vienijanti socialdemokratinių pažiūrų LR piliečius. Ši partija išsiskiria savo ideologinėmis nuostatomis, organizacine struktūra ir kitais aspektais. Pastaraisiais metais bendras LSDP narių skaičius auga, nors šis augimas yra gana lėtas. Už partijos politikos įgyvendinimą Kauno mieste yra atsakingas LSDP Kauno miesto skyrius. Šis partijos padalinys veikia autonomiškai ir yra vienintelis Kauno miesto savivaldybės teritorijoje. LSDP, atitinkamai ir jos Kauno miesto skyrius, kelia kandidatus į vietos savivaldos ir

- nacionalinius rinkimus. Juose sėkmingai konkuruoja su kitomis partijomis ir todėl socialdemokratų yra LR Seime, Europos Parlamente ir Kauno miesto savivaldybės taryboje.
4. Atlikus LSDP ir jos Kauno miesto skyriaus programų analizę paaiškėjo, kad socialdemokratai neįsivaizduoja sprendimų priėmimo, demokratijos plėtros, gerovės kūrimo be įvairių interesų grupių. Jie skatina jų veiklą, dalyvavimą rengiant ir priimant svarbiausius sprendimus. Socialdemokratai savo programose daugiausiai akcentuoja profesines sąjungas, verslo grupes, socialines grupes ir institucines asociacijas. Programinių nuostatų apie profesines asociacijas, viešojo intereso, laisvalaikio/pomėgių ir religines grupes yra daug mažiau.
 5. Iš viso Kaune yra 1095 interesų organizacijų, iš jų 320 atitiko nustatytus kriterijus (turi savo interneto svetainę ir (ar) apdraustų darbuotojų). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad daugiausiai interesų grupių priklauso verslo grupių (22,5 proc.), profesinių asociacijų (20,6 proc.), socialinių (18,8 proc.) ir laisvalaikio/pomėgių grupių (18,4 proc.) kategorijoms. Mažiausiai religinių grupių kategorijai (2,2 proc.). Pagal organizacijos tipą daugiausiai atstovaujama sektorinių asociacijų (90,3 proc.), studentų ir jaunimo organizacijų (40 proc.), pacientų grupių (36,7 proc.), sporto organizacijų (55,9 proc.) ir aplinkosauginių grupių (33,3 proc.) interesai. Paaiškėjo, kad Kauno mieste daugiausiai yra nevyriausybinių sektorių atstovaujančių organizacijų (65 proc.) ir turinčių asmeninės narystės tipą (39,1 proc.). Be to, Kaune veikiančių interesų grupių veikla daugiausiai yra orientuota į kultūros (26,9 proc.) ir sveikatos apsaugos (20,3 proc.) sritis. Mažiausiai į aplinkos apsaugos, teisingumo, teisės ir krašto apsaugos (1,3 proc.), finansų reikalų (0,9 proc.) ir užsienio reikalų (0,3 proc.) sritis. Kadangi ne visos interesų grupės siekia daryti įtaką viešosios politikos sprendimams, tai tyrimas atskleidė, kad apie 45 proc. Kaune veikiančių interesų grupių siekia šio tikslo.
 6. Sudarytas apibendrintas Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių sąveikos modelis atskleidė tarp kurių interesų grupių ir šio skyriaus yra susiformavusi sąveika, jos pobūdį, priežastis ir pasekmes. Paaiškėjo, kad LSDP Kauno miesto skyrius ir LSSA, ŽŪR, LŽJ, LPS „Sandrauga“, LRS Kauno miesto skyrius, KMND ir pan., yra susiję gana tarpiais ryšiais. Jokių ryšių socialdemokratai neturėjo su LŪS ir KPPAR.
 7. Įvertinus tyrime dalyvavusių informantų nuomonę konstatuota, kad LSDP Kauno miesto skyriaus pasirinkimą bendradarbiauti lemia šios priežastys – socialdemokratų ideologija ir jos palaikymas, bendri tikslai, konkrečių problemų sprendimas, pasitelkiant įvairių sričių specialistus ir bendra kultūrinė veikla, o interesų grupių – informacijos apsikeitimas, sprendimų pakreipimas naudingesne kryptimi bei geresni rezultatai. Tačiau politinių partijų kaita, rizika tapti priklausomomis nuo vienos partijos – esminės priežastys lemiančios interesų grupių pasirinkimą nepalaikyti jokių santykių su partijomis.

8. Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių tarpusavio santykiai yra kuriami ir palaikomi, organizuojant ir dalyvaujant bendruose renginiuose, susitikimuose, pasirašant bendradarbiavimo susitarimus ir kitais būdais. Palaikant santykius Kauno miesto LSDP skyrius ir interesų grupės vykdo tarpusavio mainus. Tokiu būdu, socialdemokratai suteikia galimybę interesų grupėms išsakyti savo interesus. Patys iš interesų grupių sulaukdami ne finansinės, o kitokio pobūdžio paramos (informacijos, pagalbos sprendžiant problemas, palaikymo rinkimuose). Be to, jų sąveika sukelia tam tikras pasekmes: išreikšti interesai gali būti atstovaujami valdančiojoje institucijoje, priimami sprendimai atitinkantys daugumos interesus. Tyrimas atskleidė, kad Kauno miesto skyriaus ir interesų grupių sąveikai yra būdingi dviejų modelių bruožai. LSDP Kauno miesto skyriaus bendradarbiavimas su interesų grupėmis, kurios yra artimos jų ideologijai ir jų įtraukimas rengiant rinkimų programas atitinka bendradarbiavimo/ideologinio modeliui būdingus bruožus. Esminis nedalyvavimo modelio bruožas yra tai, kad kai kurios Kaune veikiančios interesų grupės siekia savo tikslų nepriklausomai nuo politinių partijų, todėl neturi jokių ryšių ir su socialdemokratais.

REKOMENDACIJOS

1. Kaune veikiančioms interesų grupėms, siekiančioms atstovauti savo grupės interesus ir (ar) daryti įtaką viešosios politikos sprendimams, rekomenduojama Lietuvos politinėms partijoms pateikti savo organizacijos viduje išdiskutuotus, aiškiai suformuluotus ir pagrįstus interesus. Taip pat nurodyti ir problemų sprendimų būdus. Tik aiškiai išreikšti ir pagrįsti interesai, padėtų nustatyti esamą situaciją, kaip konkrečią problemą galima spręsti ir jų interesai gali būti pateikiami kaip pasiūlymai Kauno miesto savivaldybės taryboje arba aukštesniame lygmenyje, pavyzdžiui LR Seime.
2. Rekomenduojama dar labiau stiprinti bendradarbiavimą tarp Kauno miesto LSDP skyriaus ir interesų grupių, taip įgyjant abipusės naudos. Todėl siūlytina tiek LSDP Kauno miesto skyriui, tiek Kaune veikiančios interesų grupėms tapti atviresni vieni kitiems, būti labiau nusiteikę dirbti kartu ir ieškoti bendrų kompromisų.
3. LSDP Kauno miesto skyriui rekomenduojama atnaujinti informaciją savo interneto svetainėje, kuri yra pasikeitusi. Tyrimas atskleidė, kad LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotojų kuruojamos veiklos sritys yra pasikeitusios. Tačiau informacija šioje svetainėje nėra atnaujinta.

LITERATŪRA

1. Aylott, N. (2004). From People's Movements to Electoral Machines? Interest Aggregation and the Social Democratic Parties of Scandinavia. In K. Lawson and T. Poguntke (Eds.), *How Political Parties Respond: Interest Aggregation Revisited* (pp. 61-85). London: Routledge.
2. Allern, E. H. (2010). *Political Parties and Interest Groups in Norway*. Colchester: ECPR Press.
3. Allern, E. H., Aylott, N., Christiansen, F. J. (2007). Social Democrats and Trade Unions in Scandinavia: The Decline and Persistence of Institutional Relationships. *European Journal of Political Research*, 46, 607-635.
4. Allern, E. H., Aylott, N., Christiansen, F. J. (2010). Scenes From a Marriage: Social Democrats and Trade Unions in Scandinavia. Centre for Voting and Parties Working Paper.
5. Allern, E. H., Bale, T. (2012a). Political Parties and Interest Groups: Distinguishing Complex Relationships. *Party Politics*, 18 (1), 7-25.
6. Allern, E. H., Bale, T. (2012b). Conclusion: Qualifying the Common Wisdom. *Party Politics*, 18 (1), 99-106.
7. Allern, E. H., Verge, T. (2015). Still Connecting with Society? A Cross-Sectional Study of Political Parties' Formal Links with Social Groups in the 21st Century [žiūrėta 2015 11 04]. Prieiga per internetą: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB4QFjAAahUKEwjemfC_u5DJAhXMECwKHZ39AfU&url=http%3A%2F%2Fwww.politicalpartydb.org%2Fapp%2Fdownload%2F9639247552%2FAllern_Verge_2015.pdf%3Ft%3D1441133235&usq=AFQjCNHmTydBsV-FQIYKJOCHOFlnkDKn1g&sig2=x5sx8vu-2ZpiOPW_pwhrtw&bvm=bv.107467506,d.bGg&cad=rja>
8. Andrikienė, L. (2002). Lobistinės veiklos plėtra Lietuvoje. Kn. L. Andrikienė (red.), *Šiuolaikinės lobistinės veiklos tendencijos* (pp. 13-26). Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
9. Andriukaitis, V., Sakalas, A., Dagys, R. (1996). Lietuvos socialdemokratų partija (LSDP). Kn. A. Krupavičius (sud.), *Politinės partijos Lietuvoje: atgimimas ir veikla* (pp. 234-270). Kaunas: Litterae Universitatis.
10. Apie partiją (n.d.) [žiūrėta 2015 11 12]. Prieiga per internetą: <<http://lsdp.lt/apie-partija>>.
11. Asayesh, H., Halim, A. A., Shojaei, S. N. (2011). Political Parties: Extent and Nature. *Journal of American Science*, 7 (3), 375-379.
12. Bale, T. (2005). *European Politics: A Comparative Introduction*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
13. Baroni, L., Carroll, B. J., Chalmers, A., Marquez, L. M. M., Rasmussen, A. (2014). Defining and Classifying Interest Groups. *Interest groups & Advocacy*, 3(2), 141-159.
14. Baumgartner, F. R. (n.d.). Interest Groups. In P. B. Clarke and J. Foweraker (Eds.), *Encyclopedia of Democratic Thought* (n.d.). London: Routledge.
15. Baumgartner, F. R., Leech, B. L. (1998). *Basic Interest: The Importance of Groups in Politics and in Political Science*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
16. Beyers, J. (2007). Political Cleavages and Interest Group Politics: A Comparative Analysis [žiūrėta 2015 11 20]. Prieiga per internetą: <<http://aei.pitt.edu/7697/1/beyers-j-03g.pdf>>.

17. Beyers, J., Eising, R., Maloney, W. (2008). Researching Interest Group Politics in Europe and Elsewhere: Much We Study, Little We Know? *West European Politics*, 31 (6), 1103-1128.
18. Berry, J. M., Wilcox, C. (2009). *The Interest Group Society*. 5th ed. New York: Pearson Education, Inc.
19. Binderkrantz, A. (2005). Interest Group Strategies: Navigating Between Privileged Access and Strategies of Pressure. *Political Studies*, 53, 694-715.
20. Bložė, M. (2008). Politinės partijos ir partinės sistemos [žiūrėta 2015 10 20]. Prieiga per internetą: <http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/acta/2008_7/bloze.pdf>.
21. Boix, C. (1998). *Political Parties, Growth and Equality: Conservative and Social Democratic Economic Strategies in the World Economy*. Cambridge: Cambridge University Press.
22. Broga, Š. (2001). Interesų grupių poveikis mokesčių sistemai Lietuvos Respublikoje: atvejų analizė. *Politologija*, 2 (22), 1-58.
23. Brunell, T. L. (2005). The Relationship Between Political Parties and Interest Groups: Explaining Patterns of PAC Contributions to Candidates for Congress. *Political Research Quarterly*, 58 (4), 681-688.
24. Burstein, P., Linton, A. (2002). The Impact of Political Parties, Interest Groups, and Social Movement Organizations on Public Policy: Some Recent Evidence and Theoretical Concerns. *Social Forces*, 81 (2), 381-408
25. Butkevičienė, E., Vaidelytė, E. (2013). *Nevyriausybinių organizacijų ir jų veikla: mokomoji knyga*. Kaunas: TECHNOLOGIJA.
26. Chalmers, A. W. (2011). Interests, Influence and Information: Comparing the Influence of Interest Groups in the European Union. *European Integration*, 33 (4), 471-486.
27. Christiansen, F. J. (2012). Organizational De-Integration of Political Parties and Interest Groups in Denmark. *Party Politics*, 18 (1), 27-43.
28. Cigler, A. J. (2004). Interest Groups and Political Parties. In C. S. Thomas (Ed.), *Research Guide to U.S. and International Interest Groups* (pp. 82-85). Westport, CT: Praeger.
29. Clark, A. (n.d.). Difference between Political Party and Interest Group [žiūrėta 2015 10 20]. Prieiga per internetą: <<http://classroom.synonym.com/difference-between-political-party-interest-group-6142.html>>.
30. Dalton, R. J., Farrell, D. M., McAllister, I. (2011). *Political Parties and Democratic Linkage: How Parties Organize Democracy*. New York: Oxford University Press.
31. Dalton, R. J., Wattenberg, M. P. (Eds.) (2000). *Parties without Partisans: Political Change in Advanced Industrial Democracies*. Oxford: Oxford University Press.
32. Diamond, L., Gunther, R. (Eds.) (2001). *Political Parties and Democracy*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.
33. Epstein, G. S., Mealem, Y., Nitzan, S. (2013). The Efficacy and Efforts of Interest Groups in Post Elections Policy Formation. *Economics of Governance, Springer*, 14 (1), 77-105.
34. Fox, G. (2005). Rethinking Political Parties: Discussion Paper [žiūrėta 2015 11 02]. Prieiga per internetą: <https://www.ppforum.ca/sites/default/files/rethinking_political_parties.pdf>.
35. Gaffney, J. (Ed.) (2003). *Political Parties and the European Union*. New York: Routledge.

36. Geleževičius, R. (2004). *Interesų grupės ir lobizmas: mokomasis – metodinis leidinys*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto Leidybos centras.
37. Hague, R., Harrop, M. (2004). *Comparative Government and Politics: An Introduction*. 6th ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
38. Heaney, M. T. (2010). Linking Political Parties and Interest Groups. In L. S. Maisel and J. M. Berry (Eds.), *The Oxford Handbook of American Political Parties and Interest Groups* (pp. 568-587). Oxford, U. K.: Oxford University Press.
39. Heaney, M. T. (2012). Bridging the Gap Between Political Parties and Interest Groups. In A. J. Cigler and B. A. Loomis (Eds.), *Interest Group Politics* (8th ed., pp. 194-218). Washington, DC: CQ Press.
40. Hofmeister, W., Grabow, K. (2011). Political Parties: Functions and Organisation in Democratic Societies [žiūrėta 2015 09 17]. Prieiga per internetą: <http://www.kas.de/wf/doc/kas_7671-1442-2-30.pdf?120920114650>.
41. Hogwood, P., Roberts, G. K. (2003). *European Politics Today*. 2nd ed. New York: Palgrave.
42. Hooghe, M., Kern, A. (2013). Party Membership and Closeness and the Development of Trust in Political Institutions: An Analysis of the European Social Survey, 2002-2010. *Party Politics*, 21 (6), 944-956.
43. Howell, C. (2001). The End Of the Relationship Between Social Democratic Parties and Trade Unions? *Studies in Political Economy*, 65, 7-37.
44. Hrebendar, R. J., Thomas, C. S. (Eds.) (1993). *Interest Group Politics in the Northeastern States*. Pennsylvania: The Pennsylvania State University Press.
45. Hrebendaras, R. J. (2002). Bendroji lobistinės veiklos samprata. Kn. L. Andrikienė (red.), *Šiuolaikinės lobistinės veiklos tendencijos* (pp. 27-48). Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
46. Yoho, J. (1998). The Evolution of a Better Definition of „Interest Group“ and its Synonyms. *The Social Science Journal*, 35 (2), 231-243.
47. Janda, K., Berry, J. M., Goldman, J. (2011). *The Challenge of Democracy: American Government in Global Politics*. 11nd ed. Canada: Wadsworth Publishing.
48. Jasiulevičienė, R. (2006). *Politikos mokslai: mokomoji knyga*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
49. Jordan, G., Maloney, W. A. (2007). *Democracy and Interest Groups: Enhancing Participation?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.
50. Katsourides, Y. (2013). Political Parties and Trade Unions in Cyprus. *GreeSe Paper*, 74, 1-44.
51. Katz, R. S., Mair, P. (1995). Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics*, 1 (1), 5-28.
52. Krupavičius, A. (1999). Interesų grupės: sandara, klasifikacija ir efektyvumas. Kn. J. Matakas (sud.), *Šiuolaikinė valstybė: vadovėlis* (pp. 155-174). Kaunas: Technologija.
53. Krupavičius, A. (1999). Politinės partijos: organizacija, funkcijos, ideologija. Kn. J. Matakas (sud.), *Šiuolaikinė valstybė: vadovėlis* (pp. 175-202). Kaunas: Technologija.

54. Krupavičius, A., Lukošaitis, A. (2004). Politinės partijos ir partinė sistema. Kn. A. Krupavičius ir A. Lukošaitis (red.), *Lietuvos politinė sistema: sąranga ir raida* (pp. 297-342). Kaunas: Poligrafija ir informatika.
55. Lietuvos socialdemokratų partijos 2012 metų rinkimų į Lietuvos Respublikos seimą programa (2012). Patvirtinta 2012 gegužės 1 d. LSDP konferencijoje. Galutinė redakcija patvirtinta 2012 m. rugpjūčio 25 d. LSDP konferencijoje [žiūrėta 2015 11 11]. Prieiga per internetą: <<http://lsdp.lt/apie-partija/programos>>.
56. Lietuvos socialdemokratų partijos Kauno miesto skyriaus įstatai (2014). Patvirtinta LSDP Kauno m. skyriaus ataskaitinės konferencijos 2010 m. balandžio 10 d. nutarimu. Papildyta LSDP Kauno m. skyriaus ataskaitinės konferencijos 2014 m. balandžio 28 d. nutarimu [žiūrėta 2015 11 11]. Prieiga per internetą: <http://www.lsdpkaunas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=100:lietuvos-socialdemokratu-partijos-kauno-miesto-skyriaus-istatai&catid=71&Itemid=192>.
57. Lietuvos socialdemokratų partijos programa (2009). Priimta 2009 m. kovo 7 d. LSDP XXIX suvažiavime [žiūrėta 2015 11 11]. Prieiga per internetą: <<http://lsdp.lt/apie-partija/programos/partijos-programa>>.
58. Lietuvos socialdemokratų partijos statutas (2013). Statuto pakeitimai ir papildymai patvirtinti LSDP XXX suvažiavime 2013 m. gegužės 4 d. [žiūrėta 2015 11 12]. Prieiga per internetą: <<http://lsdp.lt/apie-partija/partijos-statutas>>.
59. Lindblom, C. E., Woodhouse, E. J. (1999). *Politikos formavimo procesas*. Vilnius: Algarvė.
60. LMT finansuojamas projektas "Partijų ir interesų grupių sąveika: pobūdis, priežastys, pasekmės" (projekto Nr. MIP-030/15) (2015).
61. LPSK ir LSDP tęsia tradiciją: pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas (2012) [žiūrėta 2015 11 20]. Prieiga per internetą: <<http://lprofsajungos.lt/?lang=lt&mID=1&id=4295>>.
62. LSDP Kauno m. skyriaus istorija (n.d.) [žiūrėta 2015 11 19]. Prieiga per internetą: <http://www.lsdpkaunas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=62:lietuvos-socialdemokratu-partijos-lsdp-kauno-m-skyriaus-istorija&catid=54:apie-mus&Itemid=772>.
63. LSDP Kauno miesto 2015 m. rinkimų programos nuostatos (2015) [žiūrėta 2015 11 19]. Prieiga per internetą: <http://www.orientaleipute.lt/images/Skyriaus_Programa_VRK.pdf>.
64. LSDP Kauno miesto skyriaus atstovai Seime (n.d.) [žiūrėta 2015 12 10]. Prieiga per internetą: <http://www.lsdpkaunas.lt/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=57&Itemid=693>.
65. LSDP Kauno miesto skyriaus pavaduotojai (n.d.) [žiūrėta 2015 12 10]. Prieiga per internetą: <http://www.lsdpkaunas.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=114&Itemid=760>.
66. LSDP prezidiumo nutarimas dėl nario mokesčio, patvirtinta 2015 m. birželio 22 d. Nr. 2/7 [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <<http://lsdp.lt/userfiles/files/PREZIDIUMAS-%202015-06-22%20%20NUTARIMAS%20%C4%96L%20NARIO%20MOKES%20C4%8CIO.pdf>>.
67. Lukošaitis, A. (2004). Interesų grupės. Kn. A. Krupavičius ir A. Lukošaitis (red.), *Lietuvos politinė sistema: sąranga ir raida* (pp. 179-212). Kaunas: Poligrafija ir informatika.
68. Magstadt, T. M. (2012). *Understanding Politics: Ideas, Institutions, and Issues*. 10th ed. Belmont: Wadsworth Cengage Learning.

69. Mavrogordatos, G. (2009). Models of Party-Interest Group Relations and the Uniqueness of the Greek Case [žiūrėta 2015 10 24]. Prieiga per internetą: <<http://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/19602ada-1982-44c5-a29c-8c4083b7432f.pdf>>.
70. Merriam – Webster Dictionary (n.d.) [žiūrėta 2015 09 16]. Prieiga per internetą: <<http://www.merriam-webster.com/dictionary/party>>.
71. Müller, W. C., Strøm, K. (Eds.) (1999). *Policy, Office, or Votes? How Political Parties in Western Europe Make Hard Decision*. Cambridge: Cambridge University Press.
72. Novagrockienė, J. (2001). *Politikos mokslo pagrindai: paskaitų konspektai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
73. Nownes, A. J. (2013). *Interest Groups in American Politics: Pressure and Power*. 2nd ed. New York: Routledge.
74. Orintos Leikutė, kandidatė į Kauno m. mero pareigas, rinkiminė programa (n.d.) [žiūrėta 2015 11 19]. Prieiga per internetą: <http://www.2013.vrk.lt/rinkimai/440_lt/Kandidatai/Kandidatas74581/KandidatoPrograma1000000284.pdf>.
75. Otjes, S., Rasmussen, A. (2015). The Collaboration Between Interest Groups and Political Parties in Multi-Party Democracies: Party System Dynamics and the Effect of Power and Ideology. *Party Politics*, 1-14.
76. Pačėsaitė, L. (2002). Interesų grupių komunikacija: teorinės prielaidos ir veiklos metodai. Kn. L. Andrikienė (red.), *Šiuolaikinės lobistinės veiklos tendencijos* (pp. 49-68). Vilnius: Lietuvos teisės universitetas.
77. Pearson (n.d.). Interest Groups [žiūrėta 2015 10 20]. Prieiga per internetą: <<https://www.yumpu.com/en/document/view/17249040/chapter-10-interest-groups-pearson/3>>.
78. Poguntke, T. (2004). Do Parties Respond? Challenges to Political Parties and their Consequences. In K. Lawson and T. Poguntke (Eds.), *How Political Parties Respond: Interest Aggregation Revisited* (pp. 1-14). London: Routledge.
79. Potters, J., Sloof, R. (1996). Interest Groups: A Survey of Empirical Models that Try to Assess Their Influence. *European Journal of Political Economy*, 12, 403-442.
80. Prazauskas, A., Unikaitė, I. (2007). *Politologijos pagrindai: vadovėlis*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
81. Pruskus, V. (2004). *Sociologija: teorija ir praktika*. Vilnius: Vilniaus teisės ir verslo kolegija.
82. Pruskus, V., Kocai, E. (2014). *Sociologinių tyrimų organizavimas ir atlikimo metodika: metodinė priemonė*. Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla.
83. Rasmussen, A., Lindeboom, G. J. (2013). Interest Group-Party Linkage in the Twenty-First Century: Evidence from Denmark, the Netherlands and the United Kingdom. *European Journal of Political Research*, 52, 264-289.
84. Rupšienė, L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija: metodinė knyga*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

85. Sartori, G. (2005). *Parties and Party Systems: A Framework for Analysis*. United Kingdom: ECPR Press Classics.
86. Schonfeld, W. R. (1983). The Functional Approach and the Structural Alternative. *Comparative Politics*, 15 (4), 477-499.
87. Schumacher, G., de Vries, C. E., Vis, B. (2013). Why Political Parties Change Their Positions: Environmental Incentives and Party Organization [žiūrėta 2015 10 04]. Prieiga per internetą: <http://www.catherinedevries.eu/WhyPartiesChangePosition_Manuscript.pdf>.
88. Snieškus, E. (2004). Lobizmo įtaka viešojo valdymo institucijoms. *Ekonomika ir valdyba: aktualijos ir perspektyvos. Ernesto Galvanausko tarptautinė mokslinė konferencija* (pp. 235-241). Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
89. Socialinių terminų žodynas (n.d.) [žiūrėta 2015 11 10]. Prieiga per internetą: <<http://socialinebirza.lt/content/socialini%C5%B3-termin%C5%B3-%C5%BEodynas>>.
90. Telešienė, A. (n.d.). Interviu metodai [žiūrėta 2015 11 22]. Prieiga per internetą: <http://www.lidata.eu/index.php?file=files/mokymai/NVivo/nvivo.html&course_file=nvivo_III_3_2_2.html>.
91. Thomas, C. S. (2001). Studying the Political Party-Interest Group Relationship. In C. S. Thomas (Ed.), *Political Parties and Interest Groups: Shaping Democratic Governance* (pp. 1-23). Boulder, London: Lynne Rienner.
92. Thomas, C. S. (2001). The United States: The Paradox of Loose Party-Group Ties in the Context of American Political Development. In C. S. Thomas (Ed.), *Political Parties and Interest Groups: Shaping Democratic Governance* (pp. 79-98). Boulder, London: Lynne Rienner.
93. Thomas, C. S. (2001). Toward a Systematic Understanding of Party-Groups Relations in Liberal Democracies. In C. S. Thomas (Ed.), *Political Parties and Interest Groups: Shaping Democratic Governance* (pp. 269-291). Boulder, London: Lynne Rienner.
94. Thomas, C. S. (2004). Introduction: The Study of Interest Groups. In C. S. Thomas (Ed.), *Research Guide to U.S. and International Interest Groups* (pp. 1-23). Westport, CT: Praeger.
95. Van Biezen, I. (2003). *Financing Political Parties and Election Campaigns-Guidelines*. Germany: Council of Europe Publishing.
96. Van Biezen, I. (2004). How Political Parties Shape Democracy: Perspective from Democratic Theory [žiūrėta 2015 09 15]. Prieiga per internetą: <<http://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/8ede4f19-6887-4df6-b0ff-851ff2e99ea3.pdf>>.
97. Van Biezen, I. (2005). On the Theory and Practice of Party Formation and Adaptation in New Democracies. *European Journal of Political Research*, 44, 147-174.
98. Verge, T. (2012). Party Strategies towards Civil Society in New Democracies: The Spanish Case. *Party Politics*, 18 (1), 45-60.
99. Viešas įmonių registras, Lietuvos įmonės (n.d.). Interneto svetainė „Rekvizitai.lt“ [žiūrėta 2015 10 12]. Prieiga per internetą: <<http://rekvizitai.vz.lt/>>.
100. Viešosios politikos terminų aiškinamasis žodynas (2011). Sud. J. Bagdavičius. Vilnius: Ciklonas.

101. Visockaitė, A. (2012). *Politologijos mokymo dalyko metodinė priemonė*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidyba.
102. Warner, C. M. (2000). *Confessions of an Interest Group: The Catholic Church and Political Parties in Europe*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
103. Weissenbach, K. M. A. (2010). *Political Parties and Party Types-Conceptual Approaches to the Institutionalization of Political Parties in Transitional States: The Case of the Philippines*. Makati City: Konrad Adenauer Stiftung.
104. Widfeldt, A. (2001). Sweden: Weakening Links Between Political Parties and Interest Organizations. In C. S. Thomas (Ed.), *Political Parties and Interest Groups: Shaping Democratic Governance* (pp. 63-78). Boulder, London: Lynne Rienner.
105. Zeigler, H. (1993). *Politinė bendruomenė: įvadas į politinių sistemų ir visuomenės lyginamąją analizę*. Kaunas: Littera.
106. Žvaliauskas, G. (2003). *Lietuvos politinių partijų organizacijos sociologinė analizė*. Daktaro disertacija: socialiniai mokslai, sociologija (05S). Kaunas: Kauno technologijos universitetas.

ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerija (2015). Lietuvos Respublikos politinių partijų sąrašas [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <<http://www.tm.lt/dok/VEIKLA/politines-partijos/Lietuvos%20Respublikos%20politini%C5%B3%20partij%C5%B3%20s%C4%85ra%C5%A1as%202015-03-04.pdf>>.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2004a). Išrinktų Seimo narių pasiskirstymas pagal partijas [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2004/seimas/rezultatai/rez_pgl_part_1_20.htm>.
3. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2004b). 2004 m. birželio 13 d. rinkimai į Europos Parlamentą [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/rinkimai/2004/euro/rezultatai/rez_1_18.htm>.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2007). Kauno miesto (Nr. 15) rinkimų apygarda [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2007_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/balsu_uz_partijas_skaiciavimas/rinkimu_apygardos/rapgpl_6781.html>.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2008). Išrinkti Seimo nariai 2008-2012 m. [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2008_seimo_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/isrinkti_seimo_nariai_kadencijai.html>.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2009). 2009 m. gegužės 17 d. Respublikos Prezidento rinkimai [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2009_prezidento_rinkimai/output_lt/rezultatai_vienmand_apygardose1turas.html>.
7. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2009). 2009 m. birželio 7 d. rinkimai į Europos Parlamentą [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2009_ep_rinkimai/output_lt/rezultatai/index.html>.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2011). 2011 m. Lietuvos Respublikos savivaldybių rinkimai. Kauno miesto (Nr. 15) savivaldybė [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.2013.vrk.lt/2011_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardose/apygardos_rezultatai7136.html>.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2012). Išrinkti Seimo nariai 2012-2016 m. [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2012_seimo_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/isrinkti_seimo_nariai_kadencijaik.html>.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2014a). 2014 m. gegužės 11 d. Respublikos Prezidento rinkimai [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_prezidento_rinkimai/output_lt/rinkimu_diena/rezultatai_isankstiniai2.html>.

11. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2014b). 2014 m. gegužės 25 d. rinkimai į Europos Parlamentą [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2014_ep_rinkimai/output_lt/rezultatai/rezultatai.html>.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausioji rinkimų komisija (2015). 2015 m. Lietuvos Respublikos savivaldybių rinkimai. Kauno miesto (Nr. 15) savivaldybė [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <http://www.2013.vrk.lt/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardos_e/apygardos_rezultatai7775.html>.
13. Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimo centras „Vilmorus“ (2005). Už kurią partiją Jūs balsuotumėte rinkimuose į Seimą, jeigu rinkimai vyktų kitą sekmadienį? [žiūrėta 2015 12 15]. Prieiga per internetą: <<http://www.vilmorus.lt/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=6&cntnt01returnid=20>>.

INTERVIU KLAUSIMYNAS LSDP KAUNO MIESTO SKYRIAUS ATSTOVAMS

1. Kiek laiko priklausote šiam skyriui?
2. Ar Jūsų skyrius bendradarbiauja su interesų grupėmis? Jei taip, ar galėtumėt įvardinti bent keletą interesų grupių su kuriomis dažniausiai palaikote ryšius?
3. Ar galėtumėte įvardinti kokiais būdais Jūsų skyrius bendradarbiauja su interesus atstovaujančiomis organizacijomis? Galbūt dalyvaujate susitikimuose, konferencijose, bendraujate laiškais, telefonu ir pan.?
4. Ar gaunate iš interesus atstovaujančių organizacijų tam tikrą finansinę paramą? Įvairaus pobūdžio informaciją? Palaikymą rinkimuose?
5. Gal galėtumėte įvardinti, kokios priežastys lemia Jūsų pasirinkimą bendradarbiauti su interesų grupėmis?
6. Jūsų nuomone, interesų grupėms yra naudinga palaikyti ryšius su politinėmis partijomis? Kodėl? Kuo tai gali būti naudinga ar nenaudinga?

INTERVIU KLAUSIMYNAS KAUNO INTERESŲ GRUPIŲ ATSTOVAMS

1. Kaip apibūdintumėte Jūsų organizacijos veiklą? Kokiose srityse veikiate?
2. Kiek narių vienija Jūsų organizacija?
3. Kiek laiko priklausote šiai organizacijai?
4. Kokių tikslų siekiate?
5. Ar siekiate daryti įtaką viešosios politikos sprendimams? Jei taip, kokiais būdais ar veiksmais?
6. Ar savo veikloje susiduriate su politinėmis partijomis?

Jei TAIP , gal galėtumėt įvardinti su kokiomis?	Jei NE , tai kodėl? Gal galėtumėte įvardinti priežastis lemiančias šį Jūsų pasirinkimą?
Galbūt galėtumėt įvardinti kokiais būdais? Gal dalyvaujate susitikimuose, seminaruose, konferencijose, rašote laiškus ar kitaip bendraujate?	Tačiau galbūt teko, kada nors dalyvauti bendruose susitikimuose, seminaruose, rašyti laiškus ar skambinti ar kokiais kitais būdais bendrauti su bet kuria partija?
Gal galėtumėte įvardinti, kokios priežastys lemia Jūsų pasirinkimą bendradarbiauti su partijomis?	

7. Jūsų nuomone, partijoms yra naudinga palaikyti ryšius su interesų grupėmis? Kuo tai galėtų būti naudinga abiem pusėms?
8. Jūsų nuomone, partijos Lietuvoje yra suinteresuotos interesų grupėmis, jų finansine pagalba, grupės balsais ar skleidžiama informacija?

INTERVIU PROTOKOLAI

Interviu su LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotoju

1. Kiek laiko priklausote šiam skyriui?

Nuo 2009 m. pabaigos.

2. LSDP Kauno miesto skyriaus internetinėje svetainėje yra nurodyta, kad Jūs koordinuojate skyriaus ir profesinių sąjungų bendrą veiklą. Ar galėtumėt pakomentuoti kaip tai darote?

Iš tikrųjų, informacija jau truputį pasikeitusi. Šias pareigas eina dabar kitas asmuo ir koordinuoja jų veiklą. Jau čia ne mano atsakomybė.

3. Ar Jūsų skyrius bendradarbiauja su interesų grupėmis? Jei taip, ar galėtumėt įvardinti bent keletą interesų grupių su kuriomis dažniausiai palaikote ryšius?

Taip, su profesinėmis sąjungomis, neįgaliųjų organizacijomis, jaunimo organizacijomis, tautinėmis bendrijomis ir pan. Su jais yra nuolat palaikomi bendri kontaktai. Taip pat yra atsakingi už tai asmenys skyriaus vadovybėje ir iš esmės jie organizuoja tam tikrus susitikimus. Nors jie nėra dažni, tarkim į metus pora kartų. Šių susitikimų metu interesų grupės išreiškia kažkokius savo pageidavimus, poreikius. Atsižvelgiant į juos, socialdemokratų frakcijos pirmiausiai Kauno miesto savivaldybės taryboje teikia pasiūlymus, jei tie poreikiai pagrįsti. Taip pat jų poreikiai gali pereiti ir į aukštesnį lygį, pavyzdžiui, iki Seimo. Tačiau interesai turi būti pagrįsti, argumentuoti. Tai santykius palaikome pradedant nuo profesinių sąjungų iki tautinių bendrijų egzistuojančių Kaune. Pavyzdžiui, Kauno miesto neįgaliųjų draugija, Lietuvos rusų sąjungos Kauno miesto skyriumi, Lietuvos profesine sąjunga „Sandrauga“ ir pan. Dar viena grupė, kuri turėtų būti paminėta ir su jomis palaikomas kontaktas – Kauno miesto bendruomenės. Pavyzdžiui, kontaktus turi su: Kauno Šilainių bendruomenės centru, Eigulių bendruomene, Kauno miesto Šančių bendruomene ir pan. Su jais vyksta ir tas pats procesas. Tiek ir neformaliai jos partijos atstovus kviečia į savo renginius. Taip pat yra organizuojami susitikimai, kur bendruomenės išsako savo poreikius, jų rajonui kylančius tam tikrus probleminius klausimus, pavyzdžiui, apleistas parkas, tada susirenkama ir pateikiami siūlymai kaip spręsti šią problemą.

4. Ar galėtumėte įvardinti kokiais būdais Jūsų skyrius bendradarbiauja su interesus atstovaujančiomis organizacijomis? Galbūt dalyvaujate susitikimuose, konferencijose, bendraujate laiškais, telefonu ir pan.?

Dažniausiai organizuojami susitikimai, renginiai ir kitais minėtais būdais palaikome santykius.

5. Ar gaunate iš interesus atstovaujančių organizacijų tam tikrą finansinę paramą? Įvairaus pobūdžio informaciją? Palaikymą rinkimuose?

Finansinės paramos jokios iš esmės nėra ir nėra įmanoma, nes yra naujas įstatymas, kuris apriboja juridinių asmenų finansinę paramą politinėms organizacijoms. Tačiau paramą ta prasme, kai interesų grupės organizuoja susitikimus, kviečiasi mus, tai ir tam tikra prasme yra parama. Žinoma, ne finansinė, bet kitokio pobūdžio, bet politiškai svarbi, nes ji vykdo savo veiklą, organizuoja su savo nariais susitikimus, sprendžia problemas. Arba dirba savo organizacijos viduje, tarkim rinkimų laikotarpiu, vykdo agitaciją. Tai trys svarbios priemonės, bet finansinės paramos nėra, nes ji apribota ir neįmanoma. Bet mes to ir nesiekiame.

6. Gal galėtumėte įvardinti, kokios priežastys lemia Jūsų pasirinkimą bendradarbiauti su interesų grupėmis?

Pirmiausiai lemia pati ideologija, nes labiau norima bendrauti, išgirsti ir kitų požiūris. Palaikom kontaktus mes ir su ekonominius interesus atstovaujančiomis organizacijomis, pavyzdžiui, Verslo taryba. Bet joms mes neteikiamas prioritetas. Prioritetas yra teikiamas ideologiškai artimoms arba socialiniais poreikiais besirūpinančiomis organizacijomis, pavyzdžiui, profesinėmis sąjungomis, neįgaliųjų draugijoms, bendruomenės ir pan. Tokioms interesų grupėms yra teikiamas didesnis dėmesys, būtent remiantis tuo, kad būtų daugiau tas socialdemokratiškas požiūris, artimesni mūsų ideologijai. Labiau atsižvelgti į socialinius klausimus išreiškiančias interesų grupės.

7. Jūsų nuomone, interesų grupėms yra naudinga palaikyti ryšius su politinėmis partijomis? Kodėl? Kuo tai gali būti naudinga ar nenaudinga?

Aš manau gali būti tikrai naudinga, bet tik tuo atveju, jeigu yra tikrasis įsivaizdavimas, kaip tai galima padaryti geriausiai. Šį suvokimą turi ne visi. Daug kas įsivaizduoja, kad tai yra tiesiog įmanoma padaryti, kviestis politikus ir jiems išsakyti daug problemų, kurios yra sunkiai sprendžiamos. Tačiau neturėti jokių aiškių pasiūlymų kaip tai spręsti. Dažnai interesų grupės savo interesus išreiškia „chaotiškai“. Be abejo, organizacija mokanti aiškiai artikuliuoti, formuluoti ir išreikšti savo poreikius, konkrečiai įvardinant ko jiems reikia. Pavyzdžiui, profesinė sąjunga ateina ir sako, kad mes savo organizacijos viduje esame išdiskutavę visas problemas ir mums reikalingas tam naujame priimame kodekse tokios ir tokios pataisos. Arba neįgaliųjų draugija išreiškia savo poreikį, pavyzdžiui, sudaryti neįgaliesiems Kauno miesto savivaldybės atstumu papildomas nuolaidas, vykstantiems keleiviniu transportu. Taip pateikia konkretų pasiūlymą, tuomet jį yra daug lengviau pateikti į politinių sprendimų lygmenį. O ne vien pasikalbėti ir nepriimti jokių veiksmų. Tokiu atveju, kai interesų grupė moka aiškiai artikuliuoti savo interesus, tuomet jie gali būti tikrai naudingi sprendžiant savo grupės problemas ar įgyvendinant savo grupės išreikštus interesus, poreikius.

Interviu su LSDP Kauno miesto skyriaus pirmininko pavaduotoju

1. Kiek laiko priklausote šiam skyriui?

Šiam skyriui priklausau 10 metų nuo 2005 m.

2. Ar Jūsų skyrius bendradarbiauja su interesų grupėmis? Jei taip, ar galėtumėt įvardinti bent keletą interesų grupių su kuriomis dažniausiai palaikote ryšius?

Profsąjungos, moterų organizacijos („Milda“), tautinių mažumų bendruomenės, neįgalių žmonių ir kitos bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, seniūnijų seniūnaičiais, jaunimo organizacijomis ir kt.)

3. Ar galėtumėte įvardinti kokiais būdais Jūsų skyrius bendradarbiauja su interesus atstovaujančiomis organizacijomis? Galbūt dalyvaujate susitikimuose, konferencijose, bendraujate laiškais, telefonu ir pan.?

Bendraujame visomis Jūsų išvardintomis formomis be to rengiame diskusijas, bendrus kultūrinius renginius, dalyvaujame minėtų interesantų grupių rengiamuose įvairaus pobūdžio renginiuose.

4. Ar gaunate iš interesus atstovaujančių organizacijų tam tikrą finansinę paramą? Įvairaus pobūdžio informaciją? Palaikymą rinkimuose?

Finansinės paramos negauname, bendraujame rengiant rinkimų programas. Manome, kad rinkimuose palaiko, tačiau įvertinant tai, kad rinkimai nėra vardiniai, sunku pasakyti koks procentas minėtų interesantų palaiko rinkimuose.

5. Gal galėtumėte įvardinti, kokios priežastys lemia Jūsų pasirinkimą bendradarbiauti su interesų grupėmis?

Bendravimą su interesantų grupėmis lemia kelios priežastys: tai bendruomenės būrimas, kuriai yra artimos socialdemokratinės idėjos; bendrų tikslų matymas, kuriant šalies, miesto viziją; problemų sprendimas, pasitelkiant įvairių sričių specialistus; bendra kultūrinė veikla.

6. Kaip manote, ar apskritai interesų grupėms yra naudinga palaikyti ryšius su politinėmis partijomis? Kodėl? Kuo tai gali būti naudinga ar nenaudinga?

Manyčiau, kad interesų grupėms naudinga palaikyti ryšius su politinėmis partijomis dėl jų interesų atstovavimo valdančiosiose institucijose.

Interviu su Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacijos atstovu

1. Kaip apibūdintumėte Jūsų organizacijos veiklą?

Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacija vienija visos Lietuvos savivaldybių seniūnus.

2. Kokių tikslų siekiate?

Šios asociacijos pagrindinis tikslas yra ginti seniūnų asociacijos interesus, teikti pasiūlymus dėl savivaldos įstatymų, dalyvauti įvairiose grupėse, organizuoti seniūnų mokymus, dalintis informacija ir pan.

3. Ar siekiate daryti įtaką viešosios politikos sprendimams? Jei taip, kokiais būdais ar veiksmais?

Taip. Ši asociacija yra tokia organizacija, kuri vykdo atitinkamas savo funkcijas, kurios yra arčiausiai žmonių. Todėl mes stengiamės, kad pokyčiai savivaldoje vyktų, atitinkantys visuomenės interesus ir lūkesčius.

4. Ar savo veikloje susiduriate su politinėmis partijomis?

Be abejo, susiduriame. Vis tik savivaldybės tarybas sudaro politinės organizacijos, politinių partijų deleguoti žmonės ir dabar yra visuomeniniai komitetai. Partijos sudarydamos daugumas ir vykdydamos savo programas, be abejo daro įtaką ir mūsų darbui. Kadangi pačios seniūnijos yra vykdančioji institucija, kuri vykdo savivaldybės tarybos sprendimus ir mūsų vadovai, t.y. administracijos direktoriai. Per juos konkrečiai savivaldybės taryba leidžia atitinkamus vietos sprendimus bei daro įtaką ir mūsų asociacijos veiklai.

5. Gal galėtumėt įvardinti su kokiomis partijomis dažniausiai susiduriate?

Per Lietuvą iš tikrųjų labai skirtinga situacija, pavyzdžiui, Seimas sudaromas iš vienos koalicijos, tai savivaldybių tarybose yra visai kitokia situacija. Čia daugiau žiūrima į žmones, į jų potencialą ir dažnai sudarinėjamos koalicijos ir valdančiųjų susitarimai. Pavyzdžiui, konservatoriai, liberalų sąjūdis su socialdemokratais ir pan.

6. Galbūt galėtumėt įvardinti kokiais būdais tenka bendrauti? Gal kartu dalyvaujate susitikimuose, seminaruose, konferencijose ir pan.?

Iš tikrųjų, nemažai seniūnų yra politinių partijų nariais. Jie dažnai yra itin aktyvūs. Vis tik seniūnai yra vieni iš aktyviausių visuomenės dalių. Savotiškai jie yra bendruomenės interesus, atstovaujantys žmonės ir tų teritorijų lyderiai. Jų santykis tarp partijų dažnai yra artimas. Be abejo, seniūnas savo darbo metu negali užsiimti politika, o jei jis priklauso politinei partijai, jis tai gali vykdyti po darbo.

7. Jūsų nuomone, partijoms yra naudinga palaikyti ryšius su interesų grupėmis? Kuo tai galėtų būti naudinga abiem pusėms?

Mano nuomone, partijos atėjusios į valdymą, iš tikrųjų, turi būti pasiruošusios atsižvelgti į įvairius interesus ir jų lūkesčius. Kadangi dažnai būna, kad tarp partijų atsiranda dvipartiniai, siauresni interesai. Vis dėlto partijos turėtų mokėti tartis ir susitarti dėl bendrų ir aktualių problemų, pavyzdžiui, šilumos, vandens kainų ir kitokių dalykų. Gyventojai galėtų jausti, kad išrinktos partijos, tarybos nariai rūpinasi jais, o ne šiaip priima vienai ar kitaip partijai naudingus sprendimus.

8. Jūsų nuomone, partijos Lietuvoje yra suinteresuotos interesų grupėmis, jų finansine pagalba, grupės balsais ar skleidžiama informacija?

Partijos turėtų būti aktyvios ne tik posėdžiuose, bet turėtų domėtis ir kokios yra aktualios problemos. Dažnai būna taip, kad nemažai Vyriausybės narių būna išrenkami ir po to jie nelabai prisimena tuos rinkėjus. Būtų idealu, kad visi nariai, turėdami savo mandatus ir atstovautų tiems žmonėms, kurie juos rinko, dalyvaudami kasdieninėje veikloje tų žmonių.

Interviu su Lietuvos ūkininkų sąjungos atstovu

1. Kaip apibūdintumėte Jūsų organizacijos veiklą? Kokių tikslų siekiate?

Mūsų sąjunga vienija Lietuvos ūkininkus ir su ūkininkavimu susijusius asmenis, todėl siekiame ginti ir atstovauti jų interesus Lietuvos ir tarptautinėse institucijose.

2. Kokių tikslų siekiate?

Visų pirma, siekiame atstovauti narių interesus, tiek Lietuvos, tiek tarptautiniu mastu. Taip pat vykdyti ūkininkų švietimą, organizuoti renginius ir pan.

3. Ar siekiate daryti įtaką viešosios politikos sprendimams? Jei taip, kokiais būdais ar veiksmais?

Taip.

4. Ar savo veikloje susiduriate su politinėmis partijomis?

Ne, mes esame apolitiški.

5. Jūsų nuomone, partijoms yra naudinga palaikyti ryšius su interesų grupėmis? Kuo tai galėtų būti naudinga abiem pusėms?

Galbūt ir naudinga.

Interviu su Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų atstovu

1. Kaip apibūdintumėte Jūsų organizacijos veiklą? Kokių tikslų siekiate?

Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai – pelno nesiekianti organizacija, kurios pagrindinis uždavinys yra organizuoti verslininkų savivaldą, t.y. burti verslininkus, kad jie organizuotų visus su savo savivalda susijusius klausimus (bendravimas su valdžia, savišvieta ir verslo paslaugų plėtojimas).

2. Ar siekiate daryti įtaką viešosios politikos sprendimams? Jei taip, kokiais būdais ar veiksmais?

Taip.

3. Ar savo veikloje susiduriate su politinėmis partijomis?

Su partijomis praktiškai ne, nebent prieš rinkimus, kai jos būna aktyvios tuomet būna kreipiasi. Šiaip mes su partijomis nedirbam nei prieš rinkimus, nei tarp rinkimų, nei po rinkimų.

4. Gal galėtumėte įvardinti, kokios priežastys lemia Jūsų pasirinkimą bendradarbiauti su partijomis?

Dėl to, kad rūmai yra jau kaip atkurti, bet veikia dabar jau 90 metų, tai einant per laiką partijos ateina vienos, išeina kitos. Nuolatos keičiasi. Tuo tarpu rūmai yra apolitiški, dirba su valdžia, bet ne su partijomis, nes gautųsi tada, kad su vienomis dirbi, o tada su kitais negali dirbti. Todėl tikslas yra toks dirbti su valdžia nepriklausomai, kokios partijos yra.

5. Jūsų nuomone, partijoms yra naudinga palaikyti ryšius su interesų grupėmis? Kuo tai galėtų būti naudinga abiem pusėms?

Partijoms manau, kad yra naudinga, bet mes nepalaikome ryšių.

Interviu su Lietuvos žaliųjų judėjimo atstovu

1. Kaip apibūdintumėte Jūsų organizacijos veiklą? Kokiose srityse veikiate?

Pagrindinė veikla aplinkosauginis švietimas. Pagrindinis interesas, kad būtų apsišvietus visuomenė, nes to labai trūksta. Eina šiukšles mėto. Todėl mes šviečiam visuomenę, kad nešiukšlintų. Atrodo pakankamai mes šviečiam, bet nelabai kam čia yra įdomu ar šviečiam, ar ne.

2. Kokių tikslų siekiate?

Labiausiai siekiame informuoti visuomenę aplinkosauginiais klausimais, organizuoti pilietines akcijas, dalyvauti darbo grupėse ir pan., prisidedant prie aplinkosauginių problemų sprendimo.

3. Ar siekiate daryti įtaką viešosios politikos sprendimams? Jei taip, kokiais būdais ar veiksmis?

Dalyvaujam, kiek tik įmanoma. Siekiame daryti įtaką, nes vyksta visokie interesų grupių susirinkimai. Pavyzdžiui, artimiausias įvykis buvo dėl nuotekų dumblo, kurį reikėtų gaminti ir naudoti kaip trąšas. Tai yra sudaromos frakcijos, darbo grupės, tačiau jų nariai neskiria tų klasių ir nurodo ūkininkams, kad ten trąšos. Jiems sako vežti ant laukų, o ten tiek sunkiųjų metalų. Tai trūksta jiems žinių šitose srityse. Todėl dalyvaujame šiuose procesuose, kiek įmanoma, kad būtų galima pakreipti sprendimus, kiek įmanoma naudingesne kryptimi, suteikti informacijos aplinkosauginėmis temomis. Tačiau labai daug žmonių nesupranta nieko šioje srityje, jų yra, bet labai mažai. Ir daug kam nėra tai įdomu. Verslui ypač, nes jie jokio aplinkosauginio švietimo neturi, todėl „pasakas“ seka ir kažkokiais lobistiniais klausimais užsiiminėja ir „stumia“ visokius tokius dalykus.

4. Ar savo veikloje susiduriate su politinėmis partijomis?

Susiduriame, vis tiek partijos formuoja valdžią.

5. Galbūt galėtumėt įvardinti su kokiomis partijomis?

Su visomis. Tačiau kiekvienu klausimu vis kitaip. Nors tose partijose yra visokių žmonių, dar žiūrint ir koks tas klausimas ar labai aktualus, daug yra suinteresuotų juo. Tuomet gali vieni su kitais susitarti, kitais mažiau. Pavyzdžiui, rudenį buvo iškilęs klausimas dėl miškų urėdijų pertvarkymo, tai ten buvo mažiau žmonių suinteresuotų, tai taip ir viską paliko. Tai mes dalyvavome tuose procesuose. Čia nėra taip viskas paprasta, kaip gali atrodyti iš pirmo žvilgsnio. Tačiau negali sakyti viena partija yra gera, o kita bloga. Visokių jų yra. Pavyzdžiui, žaliųjų partija – ten vien verslo interesai, pasisakantys apie atsinaujančią energetiką daugiau, bet vis vien stato elektrines jėgaines visai šalia žmonių. Tą lipimą, mes jaučiam jį. Be to, normaliam pasaulyje niekas „nelipa“ per galvas, ten paprastai visi sprendimai priimami dar lėčiau nei pas mus, kurie priimami konsensu, visiems susirinkus. Lietuvoje reiktų gal partijoms žmogui pasiūlyti akcijų ar užmokėti, kad žmogus visus tuos nepatogumus pakęstų. Iš tiesų, pas mus Lietuvoje yra chaosas. Nors be partijų nevyktų gyvenimas. Lietuvoje neveikia dar mūsų valdžios aparatas.

6. Jūsų nuomone, partijoms yra naudinga palaikyti ryšius su interesų grupėmis? Kuo tai galėtų būti naudinga abiem pusėms?

Naudinga, nes interesų grupės suteikia informacijos. Kaip ir minėjau, dažnai jiems trūksta žinių įvairiais klausimais, todėl mes juos galime informuoti įvairiais aplinkosaugos klausimais.

Interviu su Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų atstovu

1. Kaip apibūdintumėte Jūsų organizacijos veiklą? Kokiose srityse veikiate?

Žemės ūkio rūmai šiais metais švęs 90 metų jubiliejų, t.y. viena iš seniausių žemdirbiškų organizacijų visoje Europos Sąjungoje. Mes atstovaujame praktiškai visą agrarinį sektorių ir vykdom žemdirbių interesų gynimą. Pradedant Lietuvos mastu (vyriausybė, seimas, ministerijos ir t.t.) ir pereinant tarptautiniu mastu (pavyzdžiui, šiandien Briuselyje ir kitose organizacijose, kur mes dalyvaujame). Taip pat ir pasauliniu lygmeniu, pavyzdžiui, Nacionalinis ūkininkystės komitetas, kurie yra prie rūmų. Tai mes dalyvaujame ir pasauliniu mastu, šiomet vyksta ir tarptautiniu mastu renginys. Taigi, mes atstovaujame tiesiogiai atstovaujame. Žemės ūkio rūmų darbdavys yra paprastas ūkininkas ir mes jiems atstovaujame bet kuriame lygmenyje (politikoje, ekonomijoje, lobizme ir t.t.). Šiuo metu itin aktyviai kovojam išmokų politikoje, nes Lietuvai reikia daugiau išmokų. Pavyzdžiui, dabar pieno sektoriui yra itin blogai, todėl „mušamės“ į Europą ir sakom, kad mums reikia paramos, nes kitaip neišgyvensim. Tol į Europą, ministrus, kreipiamės kol duoda. Toks yra rūmų vaidmuo, politikos formavime ir įvairiose kitose srityse. Ūkininkai išsako savo problemas, o rūmai turi jas mėginti išspręsti. Tačiau žemdirbys į rūmus ateina ne tiesiogiai, bet per savo organizacijas (Lietuvos ūkininkų sąjunga, Bendrovių asociacija, Pieno gamintojų asociacija, Mėsinių galvijų augintojų asociacija), kuriose ūkininkas dalyvauja

pagal savo veiklą. Žemės ūkio rūmų esmė yra jos valdymas, todėl yra aukščiausias valdymas – suvažiavimas. Taip pat taryba (renkasi per mėnesį kartą), prezidiumas (greitiems ir operatyviniams klausimams spręsti). Trumpai, padeda įgyvendinti žemdirbių savivaldą, t.y. žemės ūkio sektoriaus formavimas. Mūsų pagrindinis uždavinys atstovauti juos bet kuriame lygmenyje, politikos formavimu ir lobizmu. Dar vienas iš mūsų uždavinių yra konsultuoti ūkininkus, patarti jiems dėl naujų produktų įdiegimo ir pan.

2. Kiek narių vienija Jūsų organizacija?

Šiandien rūmai vienija 45 žemdirbiškas organizacijas, kurios yra susivienijusios į vieną rūmų vienetą.

3. Kiek laiko priklausote šiai organizacijai?

Rūmuose pirmininkas yra renkamas. Šiandien aš esu antroje kadencijoje. Pirmoje kadencijoje aš pirmininkavau 3 metus, po to tobulinome rūmus. Buvo pakeista, kad pirmininkas gali būti 2 kadencijoms, po 4 metus, bet ne daugiau. Praktiškai rūmuose esu jau 5 metai.

4. Ar siekiate daryti įtaką viešosios politikos sprendimams?

Taip, visų pirma, mes atstovaujame žemdirbių interesus, dalyvaujame politikos formavime ir pan.

5. Ar savo veikloje susiduriate su politinėmis partijomis?

Žemės ūkio rūmai dirba su visomis partijomis. Kadangi mes turim pačių ūkininkų poziciją, kad reikia palaikyti ryšius su valdančiosiomis partijomis, pasirašyti bendradarbiavimo susitarimus. Šiuos bendradarbiavimo susitarimus turim su Lietuvos socialdemokratų partija ir Darbo partija. Šis susitarimas su Darbo partija pasirašytas dėl to, kad jie atlieka svarbų vaidmenį žemės ūkyje, yra Ūkio reikalų komiteto pirmininkas, LR Žemės ūkio ministras. Šiuo atveju jų atstovai. Taigi, yra sutartys, kuriomis bandoma susidėlioti bendradarbiavimo gaires ir pasiekti savo tikslus. Žinoma, ne visada šie tikslai yra pasiekiami, o jei nepasiekiami – ūkininkai imasi ir kraštuotinių veiksmų, tuoj pat sukelia maištą, važiuojam į Briuselį, organizuojam piketus ir pan. Iš tiesų, europiečiai labai vertina mūsų tokias taikias akcijas. Taip pat yra sukuriamas bendras Baltijos šalių žemdirbių aljansas ir atstovavimas jam. Kadangi viena Lietuva kovoti tik dėl savęs yra per maža ir sunkiai matoma. Todėl atsirado Baltijos šalių blokas ir sprendžiami visiems ūkininkams rūpimi klausimai, tokiu būdu rezultatai yra žymiai geresni. Europoje dažnai sakoma, kad baltai yra vieni iš didžiausių lobistų. Pavyzdžiui, Rusija nustačius tam tikriems sektoriams prekių embargą, mes suorganizavom piketą, kurio dėka gavom tam tikras išmokas, kai tuo tarpu kitos šalys jų negavo. Tai parodo, kad mūsų lobizmas, atstovaujant žemdirbių interesus, jis pasiteisina.

6. Gal galėtumėte įvardinti, kokios priežastys lemia Jūsų pasirinkimą bendradarbiauti su partijomis?

Dėl geresnių rezultatų, nes tik dirbant su politinėmis partijomis ir kitomis institucijomis, kurios yra susijusios, galima viso to pasiekti. Tačiau bendradarbiauti reikia ne tik susirenkant visiems

kartu, bet su kiekvienu atskirai. Pavyzdžiui, Žemės ūkio rūmai dirba su visomis partijomis, nes mes neskirstome, kurios partijos mums yra priimtinos, kurios ne. Rūmai visas partijas stato viename lygmenyje, nes Lietuvoje yra toks politikos formavimas. Nesvarbu ar partija yra opozicijoje ar ne. Kiekviena partija turi tam tikrą įtaką, o mūsų tikslas yra atstovauti žemdirbių interesus ir per šią sistemą padėti jiems.

7. Galbūt galėtumėt įvardinti kokiais būdais susiduriate su partijomis? Galbūt dalyvaujate susitikimuose, seminaruose, konferencijose, rašote laiškus ar kitaip bendraujate?

Taip nuolat vyksta įvairūs susitikimai, konferencijos, pokalbiai ir pan. Pavyzdžiui, nuolat vyksta susitikimai su frakcijomis, individualiai su partijų vadovais. Iš tiesų, nauji Žemės ūkio rūmų statuto pakeitimai neleidžia būti jokios partijos nariais, o iki to laiko buvo galima. Aš pats, kurį laiką, buvau Lietuvos valstiečių ir žaliųjų vicepirmininku. Tačiau, tai nereiškia, kad turiu tam tikrą poziciją vienos partijos atžvilgiu. Be abejo, rūmai nėra jokia politinė platforma, todėl ši organizacija nedirba jokiems rinkimams. Pavyzdžiui, yra tokių organizacijų, kurios galėtų daryti didelę įtaką, bet jos to nedaro, nes organizacija sudaryta iš skirtingų partijų narių, požiūrių į partijas. Todėl vien dėl to, neužsiimama tuo. Žemės ūkio rūmų santykiai su partijomis yra normalūs, nes mes nesame įsipareigoję vienai ar kitai partijai.

8. Jūsų nuomone, partijoms yra naudinga palaikyti ryšius su interesų grupėmis? Kuo tai galėtų būti naudinga abiem pusėms?

Partijos ir interesų grupės turi siekti nekonifliktuoti, bet iš tikrųjų tartis, išsakyti savo požiūrius. Bendrauti vieni su kitais. Ūkininkai šiandien yra priklausomi nuo daugelio veiksnių, tokių kaip ekonomikos, kainų svyravimo, oro sąlygų, politikos formavimo ir pan. Todėl jų santykiai gali būti reikšmingi, siekiant priimti geresnius sprendimus. Be to, taip galima užtikrinti tam tikrą stabilumą ūkininkams, gerinti jų sąlygas. Todėl Vyriausybės programose yra numatoma remti ūkininkus, nes jie mato potencialą šioje srityje, bet kad programose šios nuostatos atsirastų buvo būtinybė bendrauti su politikais.